

Strategia Rozwoju
Miasta i Gminy
Rakoniewice
na lata 2016-2021

CONSULTING
PROPOLIS

Rakoniewice, maj 2016

AUTORSTWO

ProPOLIS Consulting Sp. z o.o.

www.propoliscon.pl

e - mail: biuro@propoliscon.pl

ul. Ziemowita 60, 61-063 Poznań

NIP: 782-256-28-51, REGON: 302493374, KRS: 0000471615

Sąd Rejonowy Poznań - Nowe Miasto i Wilda, VIII Wydział Gospodarczy

Zatwierdził:

Michał Schab - Prezes Zarządu

Zawartość

WSTĘP.....	5
PROCES TWORZENIA STRATEGII.....	6
DIAGNOZA	9
1. Rys historyczny o Mieście i Gminie Rakoniewice	9
2. Położenie, struktura powierzchni	10
3. Środowisko przyrodnicze	14
4. Dziedzictwo kulturowe	18
5. Sport, wypoczynek, turystyka i rekreacja	23
6. Infrastruktura transportowa.....	27
7. Organizacja Usług Komunalnych.....	34
8. Infrastruktura techniczna	34
8.1. Wodociągi	35
8.2. Odprowadzanie nieczystości płynnych	36
8.3. Odprowadzanie nieczystości stałych.....	38
8.4. Gaz.....	39
8.5. Energia elektryczna	39
8.6. Melioracje.....	40
8.7. Zaopatrzenie w ciepło	40
8.8. Telekomunikacja	41
8.9. Energia odnawialna	41
9. Strefa Społeczna	41
9.1. Demografia	41
9.2. Ochrona zdrowia.....	45
9.3. Pomoc społeczna	46
9.4. Bezpieczeństwo publiczne	47
9.5. Oświata i wychowanie.....	50
9.6. Kultura	54

9.7.	Organizacje pozarządowe.....	55
9.8.	Mieszkalnictwo	57
10.	Sfera gospodarcza	64
10.1.	Rolnictwo.....	64
10.2.	Działalność gospodarcza.....	66
10.3.	Instytucje otoczenia biznesu	68
10.4.	Rynek pracy i bezrobocie.....	69
11.	Analiza sytuacji finansowej Gminy Rakoniewice – zarys	71
12.	Przeznaczenie terenów oraz sytuacja planistyczna - zarys	73
13.	Podsumowanie	77
	CZĘŚĆ ANALITYCZNA.....	87
1.	Analiza SWOT.....	87
2.	Wizja i misja Miasta i Gminy Rakoniewice	91
3.	Cele i charakterystyka obszarów rozwojowych	92
4.	Zgodność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu	108
5.	Źródła finansowania	113
	WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA	119
1.	Wdrażanie strategii.....	119
1.1.	Procedury wdrażania	119
1.2.	Zasady i tryb wdrażania strategii	119
2.	Monitorowanie i ewaluacja	120

WSTĘP

Rozwój społeczno-gospodarczy jest procesem złożonym i wielopłaszczyznowym. Jego kierunek jest uzależniony od wielu zmiennych, które pozostając w ścisłym powiązaniu, oddziałują na siebie w różnych konfiguracjach.

W celu precyzyjnego realizowania zaplanowanej polityki rozwoju i dobrego zarządzania w długim horyzoncie czasu oraz wywierania wpływu na lokalny system gospodarczy, atrakcyjność inwestycyjną czy jakość życia ludności, władze samorządowe powinny podejmować zaplanowane, ściśle skoordynowane, systematyczne i wykonywane w odpowiednim czasie działania. Nieodzowna jest tu strategia rozwoju.

Strategia rozwoju jest dokumentem, który wytycza długofalowe cele i kierunki rozwoju jednostki, mając na uwadze:

- szeroko rozumiany stan rozwoju,
- istniejące i przewidywane problemy rozwojowe,
- aspiracje społeczności lokalnej,
- sytuację rozwojową, na którą składają się zarówno pozytywne, jak i negatywne uwarunkowania rozwoju: mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia,
- społecznie uzgodnione działania służące osiągnięciu tych celów.

W procesie zarządzania jednostką samorządu terytorialnego strategia rozwoju jest swoistą instrukcją obsługi, planem działania, według którego powinny postępować władze lokalne, chcąc skutecznie osiągać założone cele oraz jak najefektywniej wykorzystywać posiadane zasoby z uwzględnieniem wszystkich czynników zewnętrznych. Strategia rozwoju jest także kluczowym dokumentem, którego posiadanie jest niezbędne w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych, w szczególności z funduszy Unii Europejskiej.

PROCES TWORZENIA STRATEGII

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Rakoniewice na lata 2016-2021 została opracowana przy użyciu modelu ekspercko-partycypacyjnego, zakładającego uczestnictwo przedstawicieli wspólnoty lokalnej w procesie powstawania. Pozwoliło to na stworzenie dokumentu, który nie tylko jest zgodny z zasadami planowania strategicznego, ale przede wszystkim adekwatny do oczekiwań i możliwości.

Poprawnie zbudowana strategia powinna mieć za cel długofalowy, zrównoważony wzrost określonej wspólnoty lokalnej. By znaleźć skuteczne rozwiązania, trzeba dobrze rozpoznać sytuację, a potem zaplanować adekwatne działania. Nawet najlepsze rozwiązania z powodzeniem stosowane w samorządach mogą okazać się nieskuteczne, jeśli nie zostaną dostosowane do potrzeb mieszkańców i lokalnych realiów. Władze samorządowe bez udziału mieszkańców nie są w stanie skutecznie planować swojej przyszłości. Dlatego, by planowane działania miały społeczne poparcie, konieczne jest włączanie do procesu tworzenia strategii na wyznaczonych etapach pracy mieszkańców. Formy włączania mieszkańców do pracy nad strategią mogą być różne. Niektórzy samorządowcy tylko informują o powstającej strategii, inni proszą o nadsyłanie opinii, inni wreszcie zapraszają do współdecydowania o konkretnych zapisach.

Przyjęty model pracy nad strategią zawiera stosowanie wszystkich trzech form włączania mieszkańców w tworzenie strategii. Planując działania na przyszłość, wzięto pod uwagę głosy wszystkich, którzy uczestniczyli w jej tworzeniu uznając, że to oni właśnie mają najpełniejszą wiedzę o tym, czego potrzebują.

Podstawę podjęcia decyzji o przystąpieniu do opracowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Rakoniewice na lata 2016-2021 stanowiła konieczność wskazania kierunków dalszego rozwoju, z dostosowaniem do obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz możliwości aplikowania o środki zewnętrzne.

Prace odbywały się na dwóch zasadniczych płaszczyznach tworzenia strategii: analitycznej i konsultacyjnej.

Płaszczyzna analityczna obejmowała:

- analizę dostępnych materiałów w zakresie prowadzonych w minionym czasie inwestycji,

- zebranie dostępnych informacji statystycznych,
- zebranie informacji statystycznych od Urzędu Miejskiego Gminy Rakoniewice, jednostek organizacyjnych i różnego rodzaju instytucji,
- analizę dokumentów strategicznych.

Płaszczyzna konsultacyjna obejmowała:

- spotkania warsztatowe powołanego Zespołu do spraw opracowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Rakoniewice na lata 2016-2021, który odpowiadał za stworzenie strategii,
- otwarte spotkania z udziałem mieszkańców Gminy Rakoniewice,
- spotkania z przedstawicielami poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego Gminy Rakoniewice,
- spotkania z Władzami Gminy Rakoniewice.

Celem spotkań było zebranie informacji niezbędnych do przeprowadzenia pełnego procesu planistycznego. Dodatkowym elementem opracowania strategii było przeprowadzenie ankiet z mieszkańcami. Ankiety przeprowadzone zostały poprzez udostępnienie elektronicznego formularza na stronie internetowej Urzędu Miejskiego Gminy Rakoniewice oraz w formie papierowej, w miejscach publicznie dostępnych.

Proces opracowywania strategii obejmował opracowanie części diagnostycznej, analitycznej i wdrożeniowej.

Część diagnostyczna

Do sporządzenia części diagnostycznej wykorzystano w szczególności dane statystyczne, informacje urzędów i instytucji, obowiązujące plany, programy i strategie, publikacje i raporty. Ponadto wykorzystano materiały z przeprowadzonych badań ankietowych, warsztatów i spotkań.

Część analityczna

Zebrane w procesie diagnozy dane podsumowała analiza SWOT (szanse i zagrożenia, mocne i słabe strony) oraz wnioski i rekomendacje, wskazujące ogólne kierunki rozwoju na bazie istniejącego stanu wyjściowego i posiadanego potencjału.

Wyniki przeprowadzonej analizy uwarunkowań, zwłaszcza identyfikacja zagrożeń rozwojowych tkwiących w jego otoczeniu oraz słabych stron, dały podstawę do formułowania strategicznych problemów rozwojowych. Wychodząc od definicji problemu, jako „zadania danego do rozwiązania (wykonania)” wskazano na te, które powodują obecnie lub powodować będą w przyszłości powstawanie barier rozwoju społeczno-gospodarczego, a w konsekwencji rzutować będą na warunki życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Są to więc określone uciążliwości, których usunięcie lub co najmniej złagodzenie ich negatywnych skutków wymaga podjęcia określonych działań naprawczych (w wielu przypadkach długookresowych).

Przeprowadzona wcześniej diagnoza stanu Miasta i Gminy Rakoniewice oraz ankieta obrazująca opinie mieszkańców o poszczególnych dziedzinach życia jak i analiza SWOT, stanowiły podstawę sformułowania wizji rozwojowej, wyznaczenia celów głównych, celów operacyjnych a także programów realizacyjnych. Z uwagi na fakt, że każdy z celów strategicznych i celów operacyjnych wiąże się z innymi, jednak bardzo ważnymi aspektami funkcjonowania miasta, nie zastosowano hierarchii. Cele strategiczne realizowane są za pomocą celów operacyjnych, a te wyznaczają określone kierunki działań, które generują zadania i projekty do realizacji.

Część wdrożeniowa obejmuje wprowadzenie strategii, a także zawiera postanowienia dotyczące procedury ewaluacji i jej monitorowania.

DIAGNOZA

1. Rys historyczny o Mieście i Gminie Rakoniewice

Osada została założona w 1252 r., a nazwę wzięła od komesa wielkopolskiego Rakonia. Prawa miejskie Rakoniewice uzyskały w 1662 r. staraniem wojewody Krzysztofa Grzymułtowskiego. Lokacja Rakoniewic w XVII wieku związana była z osadnictwem protestantów ze Śląska, którym sprzyjali właściciele majątku. Wówczas nadano miastu nazwę Freystadt, która jednak ustąpiła pierwotnej nazwie Rakoniewice. Miasto stało się ośrodkiem rzemieślniczo-handlowym w rolniczej okolicy. W 1707 r. spalili je Szwedzi. Wśród zajęć ludności wyróżniały się hodowla i handel pijawkami oraz produkcja młynków do kawy. W latach 1869-1872 swą pierwszą praktykę lekarską prowadził w mieście Robert Koch, odkrywca prątków gruźlicy. W latach 1901-1906 miasto było widownią strajków szkolnych. Oddział z Rakoniewic brał udział w Powstaniu Wielkopolskim w 1919 r. Powojenna historia wiąże się z rozwojem gospodarczym i rozbudową infrastruktury miasta.

Zabudowa Rakoniewic jest bardzo charakterystyczna dla małych miasteczek wielkopolskich. Zachowały się stare domy szczytowe, drewniane i szachulcowe, między innymi przy ulicach Grodziskiej, Kościelnej, Krystyny, Pocztovej i Wolsztyńskiej. Rynek był dawniej zabudowany jednolitymi domkami podcieniowymi z XVIII wieku, zniszczonymi bezpowrotnie w czasie wielkich pożarów w latach 1877 i 1927. Pozostały jedynie 4 domy w północnym narożniku. Na rynku znajduje się Muzeum Pożarnictwa.

Z Gminą Rakoniewice związane są dzieje Michała Drzymały - jako symbol walki o polskość. Ten polski chłop urodzony w 1857 r. we wsi Zdrój koło Grodziska Wielkopolskiego (zmarł 1937 r. w Grabównie), stał się sławny na początku XX wieku w Polsce a także w Europie z powodu ciągnącego się przez blisko 4 lata sporu z władzami pruskimi dotyczącego możliwości zbudowania domu na zakupionej od niemieckiego kupca działce we wsi Podgradowice (dzisiejsze Drzymałowo).

Każda składająca się na gminę miejscowość, posiada własną historię oraz bohaterów.

Administracyjnie, do 1975 r. Gmina Rakoniewice stanowiła część powiatu wolsztyńskiego. W latach 1975-1998 miasto należało do województwa poznańskiego. Pomimo historycznych, geograficznych i gospodarczych przesłanek do scalenia gminy z odtworzonym w 1999 r. powiatem wolsztyńskim, Gmina Rakoniewice weszła w skład powiatu grodziskiego.

2. Położenie, struktura powierzchni

Gmina Rakoniewice to gmina miejsko-wiejska w zachodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie grodziskim, na Pojezierzu Poznańskim, przy drodze krajowej nr 32 Poznań - Zielona Góra. Atrakcyjność lokalizacji podkreśla niewielka odległość od lotnisk - w Poznaniu oraz w Babimoście, a także Autostrady A2.

Rysunek 1 Gmina Rakoniewice na tle Polski

Rysunek 2 Gmina Rakoniewice na tle powiatu grodzkiego

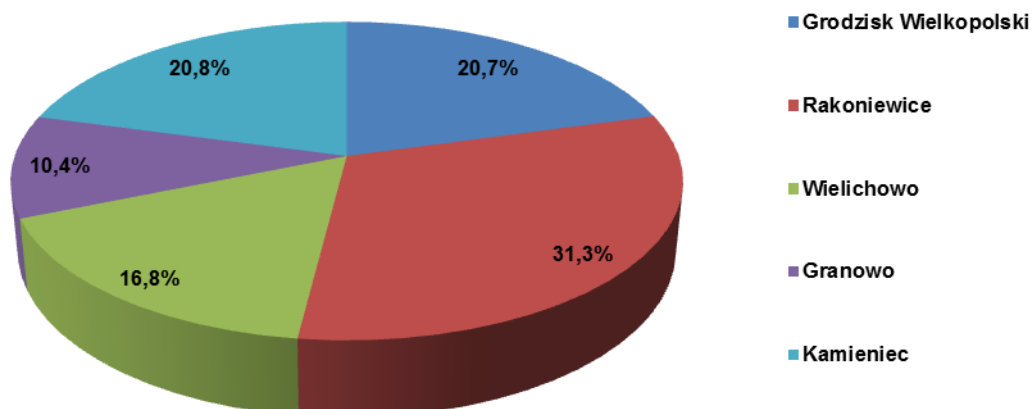
Gmina od północy graniczy z Gminą Nowy Tomyśl, od północno-wschodu z Gminą Grodzisk Wielkopolski, od wschodu z Gminami Kamieniec i Wielichowo, od południa z Gminą Przemęt, od południowego-zachodu z Gminą Wolsztyn, a od zachodu z Gminą Siedlec.

Rysunek 3 Obszar Gminy Rakoniewice

Gmina Rakoniewice jest największą gminą powiatu grodziskiego. Jej obszar wynosi 201,0 km² a gmina stanowi 31,3% powierzchni powiatu oraz 0,7% terenu województwa wielkopolskiego.

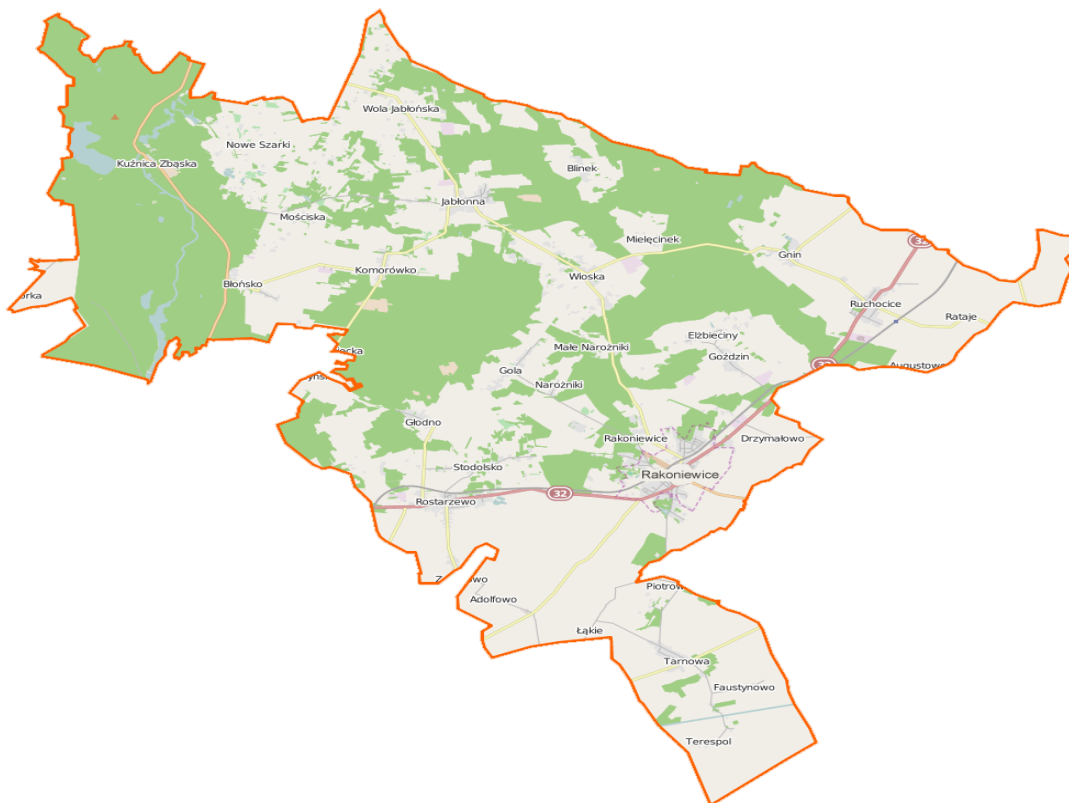
POWIAT GRODZISKI

Rysunek 4 Powierzchnia Gminy Rakoniewice na tle powiatu grodziskiego

Na gminę składa się Miasto Rakoniewice (powierzchnia 3,4 km²) siedziba władz lokalnych oraz sołectwa: Adolfowo, Blinek, Błońsko, Cegielsko, Drzymałowo, Elżbieciny, Głodno, Gnin, Gola, Goździn, Jabłonna, Komorówko, Kuźnica Zbąska, Łąkie, Nowe Łąkie, Narożniki, Rakoniewice, Rataje, Rostarzewo, Ruhocice, Stodolsko, Tarnowa, Terespol, Wioska, Wola Jabłońska.

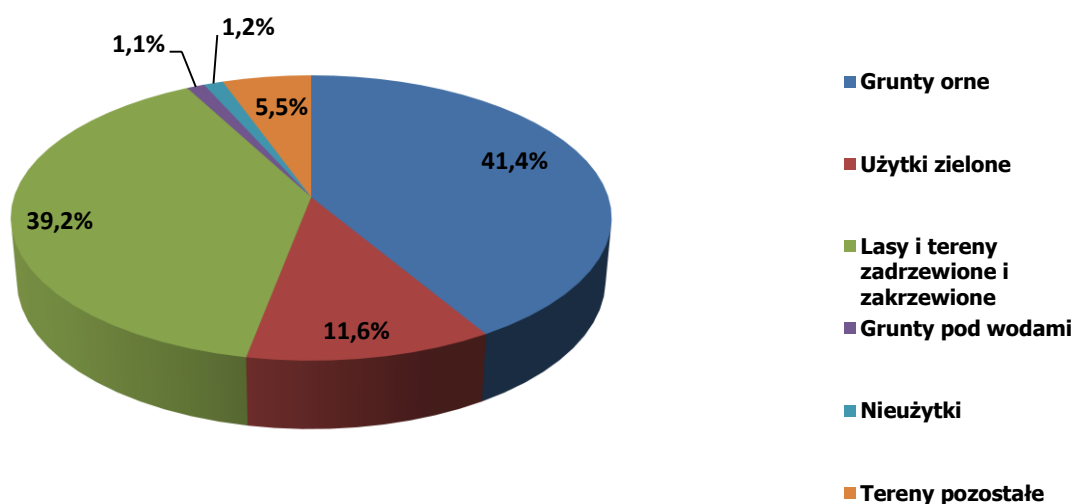
Miejscowości bez statusu sołectwa to Faustynowo, Józefin, Krzewina, Rakoniewice Zamieście i Ruhocice Zamieście.

Rysunek 5 Sołectwa Gminy Rakoniewice

Położenie geograficzne Gminy Rakoniewice wyznaczają następujące współrzędne szerokości i długości geograficznej: na zachodzie $52^{\circ}10'45''N$ oraz $16^{\circ}03'55''E$, na wschodzie $52^{\circ}11'48''N$ oraz $16^{\circ}24'00''E$, na północy $52^{\circ}15'10''N$ oraz $16^{\circ}10'50''E$, na południu $52^{\circ}03'30''N$ oraz $16^{\circ}17'00''E$.

W strukturze powierzchni całej gminy grunty orne stanowią 41,4 %, użytki zielone 11,6%, grunty pod lasami oraz zadrzewione i zakrzewione 39,2%, grunty pod wodami 1,1 %, nieużytki 1,2 %, tereny pozostałe 5,5 %.

Rysunek 6 Struktura powierzchni gruntów Gminy Rakoniewice

3. Środowisko przyrodnicze

Podział fizycznogeograficzny

Obszar Gminy Rakoniewice leży w obrębie trzech makroregionów Bruzdy Zbąszyńskiej (315.44) - zachodnia część gminy, Doliny Środkowej Obry (315.63) - południowy skrawek gminy, Pojezierza Poznańskiego (315.15) - pozostały obszar gminy (podział Polski na regiony fizycznogeograficzne opracowany przez J. Kondrackiego).

Gleby

Zachodnia i centralna część Gminy Rakoniewice wchodzi w granice glebowo - rolniczego regionu Rakoniewicko-Nowotomyskiego, natomiast wschodni fragment gminy wchodzi w granice regionu Szamotulsko-Opalenickiego.

Region Rakoniewicko-Nowotomyski. Podstawą jego wydzielenia była wyraźnie niższa wartość rolnicza gleb i odmienne warunki przyrodnicze. Do regionu włączono 3 jednostki fizjograficzne. Mimo wspólnej cechy, jaką jest niska przydatność rolnicza

gruntów orných jednostki te różnią się pod względem właściwości przyrodniczych, co było powodem wydzielenia 3 oddzielnych podregionów, z których 2: podregion Rakoniewicki i podregion Nowotomyski wchodzą w granice Gminy Rakoniewice.

Podregion Rakoniewicki. Występują w nim w większości gleby pseudobielicowe i brunatne wyługowane, położone na terenach wysoczyznowych, o rzeźbie słabo falistej i na równinach sandrowych, okresowo lub stale za suche, głęboko wyługowane z wapnia i magnezu. Podregion ten charakteryzuje się małą powierzchnią użytków zielonych i wysoką lesistością.

Podregion Nowotomyski wyróżnia się największą koncentracją gleb murszowatych, albo gruntów znajdujących się pod użytkami zielonymi. Dzięki utrzymującej się na wysokim poziomie wodzie gruntowej, wymienione gleby i towarzyszące im bardzo lekkie czarne ziemie tworzą dobre siedliska do uprawy wikliny i chmielu. Oprócz wymienionej dominującej grupy gleb, pozostałą część gruntów orných stanowią silnie przesuszone piaski murszowate i gleby brunatne (rdzawe), wytworzone z piasków sandrowych. Podregion ten wyróżnia się również dużym udziałem użytków zielonych oraz dużą lesistością.

Region Szamotulsko-Opalenicki w całości położony jest w obrębie mezoregionu Pojezierze Poznańskie i charakteryzuje się wysoką kulturą rolną. Użytki rolne zajmują około 82,0%, lasy 10,0%, a wody tylko 1,7% ogólnej powierzchni regionu. W użytkach rolnych aż 92,0% zajmują grunty orne, a tylko 8,0% użytki zielone. Mimo przewagi gleb pseudobielicowych i brunatnych wyługowanych, stosunkowo dużą powierzchnię zajmują też gleby brunatne właściwe i czarne ziemie. Rzeźba regionu charakteryzuje się dominacją równin korzystnych do upraw. Wszystkie gleby na ogół są korzystnie uwilgotnione, cechują się dobrą retencją wód opadowych, lub położone są w zasięgu oddziaływania wód gruntowych.

Klimat

Klimat terenów gminy należy do strefy klimatu umiarkowanego. Gmina Rakoniewice położona jest na skraju Regionu Śląsko-Wielkopolskiego, cechującego się słabnącą przewagą wpływów oceanicznych (regionalizacja klimatyczna Okołowicza). Najczęściej napływa powietrze polarno-morskie znad północnego

Atlantyku, latem chłodne, powodujące znaczne zachmurzenie i opady atmosferyczne, zimą powodujące ocieplenie i odwilż.

Charakterystycznymi wskaźnikami klimatu gminy są:

- długość okresu wegetacyjnego, wynosząca około 220 dni,
- roczna suma opadów, wynosząca około 550-600 mm,
- średnia miesięczna temperatura powietrza, wynosząca +8°C,
- średnie temperatury najzimniejszego miesiąca - stycznia-3,1°C i najcieplejszego - lipca+17,6°C,
- najwyższe wartości wilgotności względnej, notowane w okresie od października do lutego ze średnią miesięczną 84-88% oraz minimum przypadającym w czerwcu 72-73%,
- najwyższe zachmurzenie w okresie jesienno-zimowym, z maksimum 7,9 w skali 11-stopniowej w grudniu, najniższe we wrześniu 5,1-5,5,
- liczba dni pochmurnych w roku, wynosząca około 140-150 - najczęściej w grudniu, około 19, najmniej we wrześniu, około 6-9,
- maksimum opadowe, przypadające w czerwcu i lipcu średnio z 72-78 mm, najniższe w miesiącach zimowych styczeń-marzec, od 29-33 mm, z 60 dniami z pokrywą śnieżną w roku.

W gminie występuje przewaga wiatrów z kierunków zachodnich 32,13%. Są to wiatry raczej słabe (wiatry o prędkości do 3 m/s stanowią 45,69% ogólnie wiejących wiatrów).

Fauna i flora

Do osobliwości przyrodniczych Gminy Rakoniewice należy zaliczyć rośliny: czartawę drobną, turzycę bagienną, tajeżę jednostronną, rosiczkę okrągłolistną i przygielkę białą na śródleśnych torfowiskach koło wsi Błońsko.

W krajobrazie gminy dominują wyspowe połacie lasów przeważnie sosnowych, które stanowią 41,0% jej obszaru. W okolicy wsi Tarnowa i Terespol oraz Kuźnica Zbąska dominują wilgotne łąki z zaroślami wierzbowymi i łęgami olchowymi.

W okolicznych lasach oprócz pospolitych zwierząt trafia się daniel, borsuk oraz jenot.

Złóża

Na terenie Gminy Rakoniewice znajdują się złoża gazu ziemnego, w miejscowościach: Błońsko - złożo „Jabłonna W”, Komorówko - złożo „Jabłonna S”, Jabłonna - złożo „Jabłonna”, Elżbieciny - złożo „Elżbieciny” oraz w Ruchocicach - złożo „Ruchocice”.

Ponadto na terenie gminy istnieją złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej w okolicach miejscowości: Józefin - złożo „Józefin”, Rostarzewo - złożo „Rostarzewo I i II” oraz w Rakoniewicach - złożo „Rakoniewice”. Eksploatacja surowców ilastych ceramiki budowlanej z ww. złóż została zaniechana.

W zachodniej części gminy, w miejscowości Kuźnica Zbąska, znajdują się złoża torfu: złożo „Kuźnica Zbąska JS”, złożo „Kuźnica Zbąska SR”, złożo „Kuźnica Zbąska SR II”, złożo „Kuźnica Zbąska MRD”, złożo „Kuźnica Zbąska MRD I”, złożo „Kuźnica Zbąska RG II” oraz złożo „Kuźnica Zbąska KP”.

Wody

Głównym ciekim wodnym jest rzeka Dojca, która przepływa przez jezioro Wioska, poza terenem gminy przez jeziora Wolsztyńskie i Bierzyńskie uchodząc do północnego kanału Obry. Podobną gęstość ma 2, co do wielkości ciek kanał Gniński. Na terenie gminy znajdują się 3 jeziora: Kuźnica Zbąska, Wioska i Brajec. Największym zbiornikiem wodnym jest Jezioro Kuźnickie o powierzchni 79,8 ha które zaliczane jest do II klasy czystości wód, a okresowo do I.

Formy ochrony przyrody

W granicach Gminy Rakoniewice ustanowione zostały następujące formy ochrony przyrody:

- obszar Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- ochrona gatunkowa występujących roślin, zwierząt, grzybów i porostów.

Obszar Natura 2000 obejmuje 2 obszary: Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Wielki Łęg Obrzański” oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Barłoznia Wolsztyńska”.

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Wielki Łęg Obrzański” jest ważną w skali Wielkopolski ostoją ptaków wodno-błotnych, istotną przede wszystkim dla ptaków

przelotnych. Liczebność zatrzymujących się migrujących stad siewki złotej należy do największych w kraju. Jest to również jedna z ostatnich w Wielkopolsce ostoi lęgowych kulika wielkiego. Obejmuje on rozszerzony fragment Pradoliny Warciańsko-Odrzańskiej, który przecinają trzy zbudowane na przełomie XVIII i XIX wieku równoległe do siebie kanały, łączące systemy wodne Warty i Odry. Są to kanały: Obrzański Północny, Obrzański Środkowy, Obrzański Południowy. Większość powierzchni obszaru pokrywają rozległe połacie pokrytych siecią kanałów i dość intensywnie użytkowanych łąk oraz innych użytków zielonych.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Barłóżnia Wolsztyńska” obejmuje podmokłą zatorfioną nieckę otoczoną lasami sosnowymi. Na terenie ostoi znajdują się 2 niewielkie zbiorniki wodne oraz bezodpływowe rowy. Zbiorniki powstały w wyniku dawnej eksploatacji złóż torfowych.

Podlegające ochronie prawnej pomniki przyrody to pojedyncze drzewa i grupy drzew zlokalizowane na terenie Miasta i Gminy Rakoniewice.

Tabela 1 Liczba pomników w Mieście i Gminie Rakoniewice

Miasto		Wsie	
Pojedyncze drzewa	Grupy drzew	Pojedyncze drzewa	Grupy drzew
2	1 (10 szt.)	30	1 (4 szt.) 1 (5 szt.) 1 (3 szt.) 1 (3 szt.) 1 (86 szt.)
2	1	30	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

Gatunki chronione to w szczególności strzebla błotna i traszka grzebienista.

4. Dziedzictwo kulturowe

Dziedzictwo kulturowe to zabytki materialne, a także tworzące zbiorową pamięć idee i dziedzictwo niematerialne. Kultura materialna podtrzymuje tożsamość. Dziedzictwo duchowe, niematerialne tworzy ją, kształtuje, wzbogaca i pobudza do materialnego wyrażania.

Gmina Rakoniewice obfituje w atrakcyjne historycznie miejsca. Na jej terenie występują także liczne zabytki, a z każdą miejscowością związana jest jej mała historia.

Formy ochrony dziedzictwa kulturowego

Aktualnie na terenie Gminy Rakoniewice występują następujące formy ochrony dziedzictwa kulturowego:

- prowadzony przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu rejestr zabytków województwa wielkopolskiego (nieruchomych),
- prowadzona przez Wojewódzkiego Wielkopolskiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu wojewódzka ewidencja zabytków,
- prowadzona przez Burmistrza Rakoniewic w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych gminna ewidencja zabytków obiektów z terenu Gminy Rakoniewice,
- 2 historyczne układy urbanistyczne: historyczny układ urbanistyczny dawnego miasta Rostarzewa, obecnie wsi oraz historyczny układ urbanistyczny Miasta Rakoniewice,
- wskazane obszary stanowisk archeologicznych (obszary archeologiczne i strefy obserwacji).

Zabytki nieruchome

Działaniami administracyjnymi w zakresie wpisu obiektu do rejestru zabytków zajmuje się Wojewódzki Konserwator Zabytków, który z urzędu bądź na wniosek strony (właściciela lub użytkownika obiektu dokonuje takiego wpisu). Wpis do rejestru obejmuje elementy zewnętrzne, wewnętrzne, układ przestrzenny, uszczupła prawa własności i wszelkie zmiany dotyczące przebudowy i zmiany substancji. Wszelkie działania należy konsultować z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Na terenie Miasta i Gminy Rakoniewice, zgodnie z wojewódzką ewidencją zabytków zlokalizowano następujące obiekty:

Miasto Rakoniewice:

- kościół parafialny p.w. Św. Marcina i Stanisława Biskupa przy ul. Krystyny z 1797 r., przebudowany w latach 1913 - 1917,
- kościół ewangelicki, obecnie muzeum pożarnictwa z 1763 r.,
- zespół pałacowy:
 - pałac z 1830 r., przebudowany w latach 1897 - 1998,
 - 3 budynki gospodarcze (obora, stodoła, dom) z połowy XIX wieku,
 - Park z XVIII/XIX wieku,
 - tereny dawnych ogrodów - strefa ochronna,
 - oficyna przypałacowa, obecnie dom mieszkalny z 1830 r.
- dom z ogrodem, ul. Garbary 7 z 1900 r.,
- dom, ul. Kościelna 6 z XVIII wieku,
- domy podcieniowe w rejonie Placu Powstańców Wielkopolskich:
 - Rynek 1 z XIX wieku,
 - Rynek 2 z połowy XVIII wieku,
 - Rynek 5, murowano drewniany z 2 połowy XVIII i początku XIX wieku,
 - Rynek 40 z 1 połowy XVIII i początku XX wieku,
 - Rynek 41, z połowy XVIII wieku,
- dom, ul. Zamkowa 1 z 1 połowy XIX wieku.

Wsie:

Gnin:

- zespół dworski z początku XX wieku (dwór, park),

Jabłonna:

- kościół ewangelicki, obecnie rzymsko katolicki parafialny p.w. Najświętszego Serca Jezusa z 1852 r.,
- kościół cmentarny p.w. Św. Michała, drewniany z 1 połowy XVIII wieku,

Kuźnica Zbąska:

- dom nr 21, drewniany z początku XIX wieku,
- zagroda nr 23,
- dom z początku XIX wieku,
- dom nr 26 z początku XIX wieku,
- dom nr 27 z początku XIX wieku,

- dom nr 28 z początku XIX wieku,
- dom nr 29 z połowy XIX wieku,
- stodoła,
- dom nr 30 z początku XIX wieku,

Rostarzewo:

- kościół ewangelicki obecnie rzymsko katolicki p.w. MB Nieustającej Pomocy z 1886 r.,
- ratusz z 1786 r.,

Ruchocice:

- kościół p.w. Św. Urszuli z 1 połowy XVIII wieku,
- park z początku XIX wieku,

Wioska:

- zespół pałacowy: pałac z 1880 r., park, z 2 połowy XIX wieku.

Zespół pałacowo – parkowy w Rakoniewicach

Na przełomie minionych lat, obiekty zespołu pałacowo-parkowego utraciły swoje walory i dawniej pełnione funkcje, a w związku z wieloletnimi zaległościami w remontach oraz nieuregulowanym stanem własności uległy silnej degradacji. W grudniu 2011 r. Gmina Rakoniewice kupiła część zespołu a mianowicie pałac i oficynę z około 13 ha parkiem, przejmując zarząd także nad budynkami wybudowanymi w jego rejonie. Od 2012 r. prowadzi intensywne prace porządkowo - zabezpieczające. W ramach projektu rewitalizacji parku w 2015 r. dokonano rekultywacji stawu. W 2017 r. planuje się kompleksowy remont wraz z termomodernizacją budynku pałacu.

Muzea, izby pamięci

Wielkopolskie Muzeum Pożarnictwa

Wielkopolskie Muzeum Pożarnictwa w Rakoniewicach jest jedną z najstarszych tego typu placówek w Polsce. Powstało w 1974 r. dzięki staraniom Władz Miasta, działaczy Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego oraz Ochotniczej

i Zawodowej Straży Pożarnej. Od 1995 r. stanowi Oddział Zamiejscowy Centralnego Muzeum Pożarnictwa w Mysłowicach. Mieści się w dawnym zborze ewangelickim z 1763 r. W Muzeum prezentowane są wozy strażackie z najstarszą sikawką konną z 1776 r. a także inne mniejsze eksponaty oraz wystawy czasowe. Bogaty jest zbiór hełmów strażackich od najstarszych skórzanych po współczesne, różnego rodzaju sprzętu gaśniczego oraz ratunkowego a także sztandarów, mundurów itp. Ponadto w muzeum znajduje się sala interaktywna z prezentacją multimedialną oraz pracownia przyrodnicza lokalnego nieżyjącego już propagatora ochrony przyrody który preparował ptaki, autora wielu prac naukowych, wierszy, książek i obrazów. W Muzeum prezentowane są również eksponaty z państw - miast współpracujących z Rakoniewicami tj. z Niemiec, Danii, Holandii, Litwy, Belgii, Węgier, Ukrainy oraz Rosji.

Rakoniewice uznawane są jako „Polska Stolica Strażaków” dlatego na rynku znajduje się charakterystyczna fontanna a zarazem pomnik strażaków.

Regionalna Izba Pamięci

W siedzibie wyremontowanego gruntownie w 2015 r. ratusza w Rostarzewie mieści się Regionalna Izba Pamięci.

Replika wozu Michała Drzymały

Na rakoniewickim rynku znajduje się replika wozu Michała Drzymały. Replika jest pod opieką Wielkopolskiego Muzeum Pożarnictwa. Wewnątrz zorganizowana została wystawa poświęcona życiu lokalnego bohatera.

Inne

Na terenie gminy zlokalizowane są cmentarze ewangelickie, które wraz z upływem lat popadały w coraz większe zaniedbanie. Pomniki niszczone lub wykorzystano jako budulec. Cmentarze ewangelickie zlokalizowane w Gminie Rakoniewice ujęto w gminnej ewidencji zabytków. Staraniem dawnych mieszkańców

wyznania ewangelickiego i ich potomków oraz Władz Gminy Rakoniewice, na niektórych cmentarzach odsłonięto pamiątkowe tablice.

5. Sport, wypoczynek, turystyka i rekreacja

Sport

Najważniejszym obiektem sportowym na terenie gminy jest położona w Rakoniewicach przy ul. Nowotomyskiej, otwarta w grudniu 2009 r. hala widowiskowo-sportowa. Połączony łącznikiem (nad drogą powiatową) z budynkiem szkoły, dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych obiekt, składa się z sali sportowej (1.240 m²) z widownią na ok. 250 widzów, pomieszczeń towarzyszących (szatnie, sanitariaty, pomieszczenia sędziów i trenerów), pomieszczeń siłowni, fitnessu, gabinetu lekarskiego, bufetu oraz sal lekcyjnych. Obiekt wykorzystywany jest na potrzeby oświaty oraz na organizowanie różnorodnych imprez: kulturalnych, rozrywkowych i oświatowych zarówno dla mieszkańców gminy, powiatu a nawet województwa. Przy obiekcie znajduje się parking z wydzielonymi miejscami dla autokarów.

Sportowe i rekreacyjne ambicje mieszkańcy gminy, zwłaszcza ich młodsze pokolenie, mogą realizować na otwartych obiektach sportowo-rekreacyjnych.

Na terenie miasta znajduje się stadion - boisko o nawierzchni z trawy naturalnej wraz z budynkiem socjalnym, „Orlik” z budynkiem socjalnym, skatepark, wielofunkcyjne boisko na osiedlu domków jednorodzinnych „Wygoda” oraz siłownia zewnętrzna w parku. W miejscowości Rostarzewo znajduje się boisko wraz z budynkiem socjalnym, a w miejscowości Jabłonna, oddany do użytku w 2010 r. kompleks boisk.

Zarządcą obiektów sportowych jest Zakład Usług Komunalnych w Rakoniewicach Sp. z o.o. Sale gimnastyczne, boiska i kompleksy boisk sportowych znajdują się także przy szkołach.

Wiodącą rolę w zakresie sportu w Gminie Rakoniewice pełni Wydział Promocji, Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego Gminy Rakoniewice. Działalnością sportową zajmują się także szkoły oraz kluby sportowe, w szczególności działający w Rakoniewicach Klub Sportowy SOKÓŁ, Młodzieżowy Klub Sportowy ORZEŁ

Rostarzewo, Klub Sportowy PIAST Jabłonna, Uczniowski Klub Sportowy SMOKI Rakoniewice.

Na terenie Gminy Rakoniewice (głównie w mieście) odbywają się liczne cykliczne imprezy sportowe. Ważniejsze, to organizowane w hali widowiskowo-sportowej:

- międzynarodowe turnieje unihokeja,
- turnieje tańca towarzyskiego,
- rozgrywki Rakoniewickiej Amatorskiej Ligi Piłki Nożnej Halowej,
- turniej tenisa ziemnego,
- turniej piłki siatkowej kobiet,
- turniej tenisa stołowego,
- rozgrywki Wielkopolskiej Ligi Unihokeja,
- turniej piłki nożnej sołectw gminy,
- mikołajkowy ministrancki turniej piłki nożnej,
- mistrzostwa w taekwondo olimpijskim,
- aktywne wakacje-ferie.

Od 40 lat, z okazji Narodowego Święta Trzeciego Maja w Rakoniewicach odbywają się biegi uliczne, w których udział biorą dzieci ze szkół podstawowych i młodzież gimnazjalna. Od kilku lat organizowany jest w Rakoniewicach bieg „Dycha Drzymały”. Bieg został uhonorowany tytułem Grand Prix Wielkopolski w ulicznych biegach na 10 km. Corocznie bierze w nim udział blisko 1.500 osób z całej Polski i zagranicy.

[Wypoczynek, turystyka i rekreacja](#)

Turystykę, wypoczynek i rekreację Gminy Rakoniewice wyznaczają zarówno uwarunkowania środowiskowe jak i antropogeniczne. Wśród walorów naturalnych decydujących o atrakcyjności turystycznej należy wymienić akweny i ciekły wodne, a także występowanie obszarów i obiektów chronionych. Położone w zachodniej części gminy w terenach zalesionych Jezioro Kuźnickie, w sezonie letnim wykorzystywane jest w celach rekreacyjnych (kąpieliska, pola namiotowe, indywidualne domki rekreacyjne). Ponadto jezioro jest znakomitą krainą dla

wędkarzy. Pasję wędkowania można także rozwijać na prywatnych łowiskach (w Kuźnicy Zbąskiej i Rostarzewie) a także na akwenach Polskiego Związku Wędkarstwa czy stawach gminnych. Duży potencjał rekreacyjno-wypoczynkowy tkwi także w kompleksach leśnych.

Różnorodność przyrody oraz walory krajobrazowe dają bez wątpienia podstawy do rozwoju wielu form turystyki np. edukacyjnej, krajoznawczej, rekreacyjnej czy wypoczynkowej.

Poza walorami naturalnymi, na terenie gminy zidentyfikowano, opisane powyżej, znaczące kulturowo, często podlegające ochronie obiekty i miejsca pamięci.

Istotną rolę w zakresie spełnienia potrzeb turystów pełni niewątpliwie istniejąca infrastruktura (szlaki piesze i rowerowe oraz infrastruktura sportowa). Wartości turystyczne tworzy także historia.

Szlaki piesze i rowerowe

Na terenie Gminy Rakoniewice przebiegają szlaki piesze i rowerowe. Wyznaczono szlak czerwony, niebieski i zielony. Rozmieszczenie tras przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 7 Mapa początku szlaków pieszych i rowerowych w Gminie Rakoniewice

6. Infrastruktura transportowa

Drogi publiczne

Sieć dróg na terenie gminy Rakoniewice tworzą drogi publiczne następujących kategorii:

Tabela 2 Drogi publiczne na terenie Gminy Rakoniewice

Wyszczególnienie	Zarządca drogi	Łączna długość dróg (km)
Droga krajowa nr 32	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Poznaniu	14,8
Droga wojewódzka nr 305	Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich Oddział w Poznaniu	8,6
Droga wojewódzka nr 312	Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich Oddział w Poznaniu	1,4
Drogi powiatowe	Starostwo Powiatowe w Grodzisku Wlkp.	74,5
Drogi gminne	Urząd Miejski Gminy Rakoniewice	148
Łączna długość dróg		247,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

Pozostałe drogi są drogami wewnętrznymi.

Droga krajowa

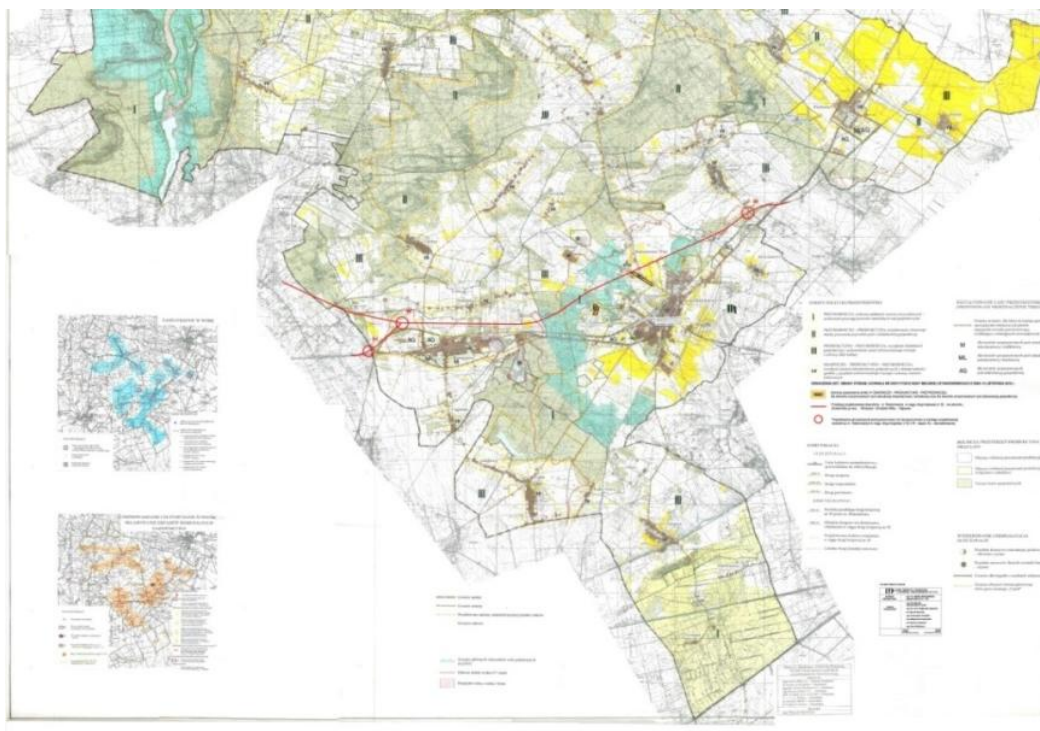
Droga nr 32 w Stęszewie (w odległości ok. 24 km na północny-wschód od Grodziska) łączy się z drogą krajową nr 5 Poznań - Wrocław, a w odległości ok. 65 km na południowy-zachód z drogą krajową nr 3 Świnoujście - Jakuszyce. Miejscowości leżące na trasie drogi 32 to Ruchocice, Drzymałowo, Rakoniewice i Rostarzewo.

Rysunek 9 Droga krajowa nr 32

Planowana obwodnica drogi krajowej nr 32

Przez tereny Gminy Rakoniewice planowana jest trasa obwodnicy drogi krajowej, która przebiegać ma przez miejscowości Ruhocice, Goździn, Rakoniewice Wieś, Rakoniewice, Stodolsko i Rostarzewo.

Rysunek 10 Trasa obwodnicy drogi krajowej nr 32

Drogi wojewódzkie

Droga wojewódzka nr 305 łączy Bolewice (droga krajowa nr 92) z drogą wojewódzką nr 324 w miejscowości Wroniniec. Na terenie Gminy Rakoniewice przebiega przez miejscowość Błońsko i Kuźnica Zbąska.

Droga wojewódzka nr 312 łączy drogę krajową nr 32 w miejscowości Rakoniewice z drogą krajową nr 5 w miejscowości Czacz. Na terenie Gminy Rakoniewice przebiega przez Rakoniewice.

Uzupełnieniem sieci dróg są drogi powiatowe i lokalne.

Drogi powiatowe

Tabela 3 Drogi powiatowe na terenie Gminy Rakoniewice

Nr drogi	Nazwa drogi - przebieg trasy
2755P	(Boruja Nowa) - granica powiatu grodzkiego - Wola Jabłońska - Jabłonna - Wioska - Rakoniewice (do drogi krajowej nr 32, ul. Grodziska)
3566P	Błońsko (od drogi wojewódzkiej nr 305) - Komorówko (do drogi powiatowej nr 3567P)
3567P	Jabłonna (od drogi powiatowej nr 3581P) - Komorówko - granica powiatu wolsztyńskiego - (Wola Dabrowiecka)
3568P	Gola (od drogi powiatowej nr 3568P) - Głodno - Rostarzewo -

	(do drogi krajowej nr 32)
3569P	Rakoniewice (od drogi krajowej nr 32) - Łąkie - granica powiatu wolsztyńskiego - (Gościeszyn)
3570P	Rakoniewice (od drogi krajowej nr 32) - Piotrowo Wielkie - Tarnowa (do drogi powiatowej nr 3807P)
3579P	Wioska (od drogi powiatowej nr 2755P) - Gnin - Grodzisk Wlkp. (do obwodnicy drogi wojewódzkiej nr 308 ul. Europejska)
3580P	Gnin (od drogi powiatowej nr 3579P) - Ruchocice - Zieleńcin (do drogi powiatowej nr 3577P)
3581P	Kuźnica Zbąska (od drogi wojewódzkiej nr 305) - Jabłonna (do drogi powiatowej nr 2755P)
3596P	Jabłonna (od drogi powiatowej nr 2755P) - Zdrój - Grodzisk Wlkp. (do drogi wojewódzkiej nr 308)
3597P	Komorówko (od drogi powiatowej nr 3567P) - Gola - Narożniki - Rakoniewice (do drogi powiatowej nr 2755P)
3797P	(Boruja) - granica powiatu grodzkiego - Kuźnica Zbąska - do drogi wojewódzkiej nr 305
3807P	(Błocko) - granica powiatu grodzkiego - Tarnowa - Prochy - Wielichowo - (do drogi wojewódzkiej nr 312 ul. Rynek)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Grodzisku Wlkp.

Drogi gminne

W gminie obowiązuje sieć dróg gminnych ustalona przez Gminę Rakoniewice w 2003 r., zweryfikowana w 2012 r.

Tabela 4 Drogi gminne na terenie Gminy Rakoniewice

Numer drogi i nazwa ulicy	Przebieg drogi, ulicy
540515	Stodolsko - Rostarzewo - Cegielsko - Zdrogowo - Adolfowo - Łąkie - Łąkie Nowe - Rakoniewice
569021	Tłoki - Głodno
569018	Wola Dąbrowiecka - Głodno
540516	Barłóżnia Gościeszyska - Głodno - Rakoniewice
540517	Komorówko - Głodno
569022	Tłoki Nowe - do drogi nr 540515 - Stodolsko do drogi nr 540516
569027	Tłoki - Rostarzewo
569026	Tłoki - Cegielsko - Rakoniewice
540518	Łąkie - Biedaszkowo - Łąkie Nowe - Tarnowa
540519	Kuźnica Zbąska - Aleksandrowo
540520	Kuźnica Zbąska - Boruja Nowa
540521	Droga nr 540519 - Kuźnica Zbąska - Jabłka
540522	Jabłka - droga na 540523 - droga nr 540520
540523	Kuźnica Zbąska - droga nr 540521 - droga nr 540522 - Wola Jabłońska
540524	Granica gminy - droga powiatowa Jabłonna - Nowy Tomyśl - droga gminna nr 540523 - do drogi powiatowej Jabłonna -

	Kuźnica Zbąska
540525	Droga powiatowa Jabłonna - Nowy Tomyśl - Czarna Wieś - droga nr 540526 - Blinek - Wioska
540526	Kąkolewo - Jabłonna
540527	Blinek - Jabłonna
540528	Czarna Wieś - Blinek
540529	Komorówko-droga powiatowa Jabłonna - Kuźnica Zbąska
540530	Droga powiatowa Jabłonna - Kuźnica Zbąska-Błońsko
540531	Komorówko - Wola Dąbrowiecka
540532	Droga nr 540531 – Błońsko - Barłożnia Wolsztyńska
540533	Gola-droga nr 540515 - Stodolsko
540534	Komorówko - Wioska
540535	Gola - Wioska
540536	Gola - droga powiatowa Rakoniewice - Jabłonna do drogi powiatowej Wioska - Gnin
540537	Droga nr 540535 - droga powiatowa Rakoniewice - Jabłonna
540538	Droga nr 540536 - do drogi powiatowej Rakoniewice - Gola
540539	Droga nr 540536 - droga powiatowa Rakoniewice - Jabłonna – Goździn - droga krajowa nr 32
540540	Gnin droga nr 540541 - droga nr 540539
540541	Droga nr 540539 - droga nr 540540 - droga krajowa nr 32
540542	Droga nr 540541 - Goździn
540543	Ujazd-droga powiatowa Zielęcín - Grodzisk Wlkp. - tory kolejowe - droga krajowa nr 32
540544	Droga powiatowa Zielęcín - Grodzisk Wlkp. - Rataje
540545	Droga nr 540543 - Rataje
540546	Droga powiatowa Rataje - Ruchocice - Augustowo
540547	Droga powiatowa Narożniki Małe - droga powiatowa Rakoniewice - Jabłonna
540548	Narożniki - droga powiatowa Rakoniewice - Jabłonna - Goździn
540549	Droga powiatowa Rakoniewice - Jabłonna - Goździn
540550	Droga nr 540549 - do drogi nr 540551
540551	Goździn - droga nr 540550 - Rakoniewice
540552	Droga krajowa nr 32 - Drzymałowo - Gradowice
540553	Drzymałowo-Rakoniewice
565531	Tuchorza Stara - droga gminna nr 565533 - do drogi wojewódzkiej Wolsztyn-Nowy Tomyśl
565533	Tuchorza Nowa droga gminna nr 565531 - do Ruchockiego Młyna
565532	Boruja - do drogi wojewódzkiej Wolsztyn - Nowy Tomyśl 565532
540554	Tuchorza Nowa - do drogi nr 565532 - Kuźnica Zbąska
540555	Tarnowa - Terespol - Siekówko
Rakoniewice Miasto	
544002 Mickiewiczza	Od ul. Rzemieślniczej do ul. Gen. Sikorskiego
544009 Browarna	Od ul. Grodzkiej do ul. Krystyny
544010 Cmentarna	Od ul. Krystyny do ul. Dębowej
544001 Czeresiowa	Od ul. Księdza Dadaczyńskiego do ul. Leśnej
544002 Doktora Kocha	Od ul. Księdza Dadaczyńskiego do ul. Mickiewiczza
544011 Doktora Kamińskiego	Od Placu Powstańców Wielkopolskich przez ul. Garbary do

	ogrodów działkowych
544012 Dębowa	Od ul. Cmentarnej do granicy miasta w kierunku m. Prochy
544013 Dworcowa	Od ul. Garbary do dworca PKP
544014 Garbary	Od ul. Nowotomyskiej do ul. Starowolsztyńskiej
544000 Generała Sikorskiego	Od ul. Rzemieślniczej do ul. Tetmajera
544000 Sienkiewicza	Od ul. Rzemieślniczej przez ul. gen. Sikorskiego i dalej do lasu
544015 Jana Kazimierza	Od Placu Powstańców Wielkopolskich do ul. Garbary
544016 Kościelna	Od Placu Powstańców Wielkopolskich do ul. Nowotomyskiej
544017 Kolejowa	Od ul. Pocztovej do granicy miasta w kierunku Rakoniewice Wieś
544015 Kostki	Od Placu Powstańców Wielkopolskich do ul. Krystyny
544014 Kusocińskiego	Od ul. Starowolsztyńskiej do ul. Kolejowej
544003 Dadaczyńskiego	Od ul. Nowotomyskiej do granicy miasta w kierunku Goździna
544002 Leśna	Od ul. Księdza Dadaczyńskiego do zakończenia ulicy
544018 Malinowa	Od ul. Zamkowej do granicy miasta w kierunku m. Prochy
544004 Rożka	Od ul. Księdza Dadaczyńskiego do ul. Doktora Kocha
544019 Ogrodowa	Od ul. Pocztovej do ul. Piaskowej
544013 Osiedle Drzymały	Od ul. Pocztovej do ul. Garbary
544020 Osiedle Parkowe	Od ul. Pocztovej do ul. Zamkowej
544019 Piaskowa	Od ul. Ogrodowej do drogi powiatowej Narożniki Gola
544021 Piekary	Od ul. Wolsztyńskiej do ul. Pocztovej
544016 Plac Powstańców Wielkopolskich	Rynek Rakoniewicki
544022 Polna	Od ul. Wielichowskiej do ul. Krystyny
544023 Różana	Od ul. Ogrodowej do ul. Piekary
544005 Rzemieślnicza	Od ul. Księdza Dadaczyńskiego do granicy miasta w kierunku pól
544024 Słoneczna	Od ul. Piaskowej do zakończenia ulicy
544006 Słowackiego	Od ul. Generała Sikorskiego do ul. Rzemieślniczej
544014 Starowolsztyńska	Od ul. Garbary do ul. Kolejowej
544025 Strzelecka	Od ul. Krystyny do ul. Cmentarnej
544026 Szkolna	Od ul. Grodzkiej do ul. Kościelnej
544000 Reymonta	Od ul. Rzemieślniczej do zakończenia ulicy
544016 Wolsztyńska	Od Placu Powstańców Wielkopolskich do ul. Ogrodowej
544011 5 Stycznia	Od ul. Krystyny do Placu Powstańców Wielkopolskich
544001 Brzoskwiniowa	Od ul. Czereśniowej do zakończenia ulicy
544007 Sienkiewicza	Od ul. Rzemieślniczej przez ul. Generała Sikorskiego do lasu
544008 Tetmajera	Od Torów kolejowych przez ul. Generała Sikorskiego do pól Rostarzewo
544036 Osiedle Żegockiego	Od drogi krajowej nr 32 ul. Rakoniewickiej wokół osiedla do drogi krajowej nr 32

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

Drogi wewnętrzne

Na terenie gminy znajdują się liczne drogi i ulice niezaliczone do żadnej kategorii dróg publicznych (drogi wewnętrzne). Drogi te często mają charakter ogólnodostępnych i są w posiadaniu Gminy Rakoniewice (utrzymanie i zarządzanie).

Drogi publiczne gminne jak i drogi wewnętrzne będące w posiadaniu Gminy Rakoniewice noszą potocznie nazwę dróg lokalnych.

Ścieżki rowerowe

Przez Gminę Rakoniewice biegną ścieżki i ciągi pieszo-rowerowe o funkcji komunikacyjnej:

- Rakoniewice - Drzymałowo,
- Ruchocice - Grodzisk Wlkp.,
- Ruchocice - Firma Bonduelle,
- Rakoniewice - kierunek Wioska,
- Wioska - Jabłonna,
- Rakoniewice - Wielichowo,
- Rakoniewice - Wolsztyn.

Stan dróg

Stan techniczny wielu dróg jest słaby, ich parametry techniczne często nie odpowiadają wymogom i przepisom technicznym i ustawie o drogach publicznych. Przy wielu odcinkach dróg gminnych brakuje rowów odwadniających. Często zaniżone są parametry szerokości dróg, pasy drogowe są zbyt wąskie. Na drodze krajowej oraz na drogach wojewódzkich, istnieje duże ryzyko wypadków z powodu znacznego natężenia ruchu (a tym również ciągników siodłowych o znacznym tonażu).

Kolej

Przez teren Gminy Rakoniewice przebiega Linia kolejowa nr 357 łącząca stację Wolsztyn ze stacją Luboń. W latach 2011-2014 linia była modernizowana.

Lotniska

- Poznań Ławica - odległość od Rakoniewic ok. 60 km,
- Babimost - odległość od Rakoniewic ok. 40 km.

Komunikacja

Przewóz osób odbywa się w regularnej komunikacji według rozkładów jazdy podanych do publicznej wiadomości. Przejazdy autobusami dają możliwość dojazdu

z Rakoniewic do Grodziska Wlkp., Poznania i Zielonej Góry, a także do Nowego Tomyśla, Wolsztyna, Nowej Soli, Wielichowa, Gubina i Żar. Autobusy kursują również po drogach lokalnych, łącząc mniejsze miejscowości na terenie gminy. Dostępne są bezpośrednie połączenia kolejowe do Wolsztyna i Poznania. Przewoźnikiem obsługującym linię są Koleje Wielkopolskie.

Środkiem komunikacji jest także indywidualny transport samochodowy.

7. Organizacja Usług Komunalnych

Za gospodarkę komunalną na terenie Miasta i Gminy Rakoniewice odpowiada Zakład Usług Komunalnych w Rakoniewicach Sp. z o.o.

Zakład funkcjonuje od 1976 r., po wielu zmianach organizacyjno-strukturalnych od 2009 r. jako spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, ze 100,0% udziałem Gminy Rakoniewice. Działając w obecnej formie, dąży do zbudowania wizerunku dobrze zarządzającej i efektywnej firmy. W ramach świadczenia usług polegających na wykonywaniu zadań własnych gminy (obsługa komunalna mieszkańców

w zakresie dostarczania wody, odbioru i oczyszczania ścieków, zbiórki i składowania odpadów komunalnych stałych, płynnych, utrzymywania zieleni miejskiej, czystości ulic, transportu osób, zarządzania nieruchomościami), spółka realizuje inwestycje. W ostatnim czasie wykonano w szczególności budowy sieci i przyłączy wodociągowo-kanalizacyjnych, Stację Uzdatniania Wody w Józefinie (2014 r.), zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie cmentarza dom pogrzebowy (2014 r.).

8. Infrastruktura techniczna

Gmina Rakoniewice dysponuje infrastrukturą techniczną o zróżnicowanym poziomie zużycia. Dostęp do podstawowych mediów miejskich ma prawie 100,0% mieszkańców. Na terenach wiejskich jest to nieco zróżnicowane.

Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę poszczególnych elementów infrastruktury.

Tabela 5 Korzystający z instalacji w % ogółu ludności Gminy Rakoniewice

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem					
wodociąg	88,9	89,1	89,3	89,3	100
kanalizacja	32,9	33,2	34,1	42,5	43,7
gaz	46,3	48,1	55,5	51,4	58,8
W mieście					
wodociąg	97,9	97,9	97,9	97,9	100
kanalizacja	91,9	92,1	92,2	92,3	97,2
gaz	98,2	99,2	96,7	95,8	98,3
Na wsiach					
wodociąg	85,5	85,9	86	86,1	100
kanalizacja	11	11,4	12,4	24	24
gaz	26,9	29,1	40,2	34,9	44,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

8.1. Wodociągi

Na obszarze gminy znajdują się 4 komunalne ujęcia wód podziemnych:

- ujęcie „Wygoda” obręb Rakoniewice Wieś - 3 studnie głębinowe (czwartorzęd),
- ujęcie Rataje - 1 studnia głębinowa (czwartorzęd),
- ujęcie Jabłonna - 2 studnie głębinowe (czwartorzęd),
- ujęcie Józefin obręb Rakoniewice - 2 studnie głębinowe (czwartorzęd),

Ujęcia te eksploatowane są przez Zakład Usług Komunalnych w Rakoniewicach Sp. z o.o., który realizuje w imieniu gminy obowiązki w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

Ponadto na terenie gminy zlokalizowane jest 1 ujęcie eksploatowane przez podmiot prywatny:

- ujęcie Ruchocice - 1 studnia głębinowa (czwartorzęd).

Wszystkie ujęcia eksploatowane są w ramach szczegółowego korzystania z wód na podstawie obowiązujących pozwoleń wodnoprawnych na pobór wody podziemnej, eksploatację urządzeń służących do poboru i uzdatniania wody oraz

ustanowienia strefy ochronnej ujęcia, wydanych zgodnie z kompetencjami przez Starostę Grodziskiego.

Na terenie gminy do wody wodociągowej mają dostęp mieszkańcy wszystkich wsi.

Tabela 6 Długość sieci wodociągowej w km

Wyszczególnienie	2014
Miasto Rakoniewice	36,4
Obszar wiejski	157,4
Razem	193,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ZUK

Tabela 7 Liczba czynnych przyłączy wodociągowych w szt.

Wyszczególnienie	2014
Miasto Rakoniewice	796
Obszar wiejski	1.961
Razem	2.757

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ZUK

Na określonych odcinkach sieci znajdują się rury i złącza azbestowo-cementowe. Odpowiednio w obrębie miejscowości Wioska znajduje się 6.089 m.b. wyrobów zawierających azbest, w miejscowości Rakoniewice 1.755 m.b., Jabłonna 2.815 m.b.

Na chwilę obecną trwają negocjacje w kwestii przejęcia przez przedsiębiorstwo przesyłowe - Zakład Usług Komunalnych w Rakoniewicach, względnie Gminę Rakoniewice ok. 13 km sieci w Ruchocicach. W świetle obowiązujących przepisów gmina kierując się interesem publicznym, zobowiązana jest do zapewnienia wody mieszkańcom.

8.2. Odprowadzanie nieczystości płynnych

Skanalizowane jest miasto oraz wsie: Drzymałowo, Rostarzewo, częściowo Rakoniewice Wieś (w kierunku Drzymałowa). Nieczystości odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Rakoniewicach. Na pozostałym terenie brak jest zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej. Na terenie wsi: Jabłonna (bloki), Wioska (przy szkole), Józefin (bloki) nieczystości odprowadzane są do centralnych zbiorników

(dawniej przyzagrodowych oczyszczalni ścieków), z którego następnie okresowo są wywożone do oczyszczalni w Rakoniewicach.

Powstające ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, z których okresowo wywożone są taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków jak też są oczyszczane w oczyszczalniach przydomowych i następnie kierowane do gruntu.

Zbudowana w 1975 r. zbiorcza oczyszczalnia ścieków znajduje się w Rakoniewicach, przy ul. Malinowej. Eksploatuje ją Zakład Usług Komunalnych w Rakoniewicach Sp. z o.o. Oczyszczalnia o przepustowości 1.100,0 m³/d jest typem oczyszczalni mechaniczno-biologicznej. Obiekty i urządzenia techniczno-technologiczne oczyszczalni to w szczególności krata rzadka na dopływie ścieków surowych, stacja zlewna ścieków dowożonych ze zbiornikiem retencyjnym, komora rozdziału z piaskownikiem, pompownia ścieków surowych, dwa zestawy wielofunkcyjnych reaktorów biologicznych, po dwa bloki biologiczne, zbiornik retencyjny osadu nadmiernego, prasa taśmowa do odwadniania osadu z zagęszczaczem mechanicznym, poletka osadowe, stacja dmuchaw. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do ziemi i rowu melioracyjnego (Rów Młyński). Osad powstający na oczyszczalni, po przeróbce (odwodnieniu i higienizacji) i czasowym składowaniu jest unieszkodliwiany lub przekazywany do rolniczego wykorzystania.

W chwili obecnej oczyszczalnia eksploatowana jest prawidłowo i spełnia wymagane dla niej parametry ścieków oczyszczonych. Jednak cechuje się przestarzałymi rozwiązaniami technicznymi i technologicznymi, w szczególności dotyczy to części mechanicznej. Obiekty znajdujące się na terenie oczyszczalni są zużyte technicznie. Oczyszczalnia jest uciążliwa dla pracowników i środowiska, nie jest przygotowana na przyjęcie dużej ilości ścieków dowożonych oraz nie pozwala na przyjęcie w czasie intensywnych opadów dużej ilości wód przypadkowych (burzowych). Ponadto oczyszczalnia cechuje się małą efektywnością energetyczną.

Tabela 8 Długość sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Rakoniewice w km

Wyszczególnienie	2014
Miasto Rakoniewice	12,02
Obszar wiejski	29,09
Razem	41,11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ZUK

Tabela 9 Liczba czynnych przyłączy kanalizacyjnych w Gminie Rakoniewice w szt.

Wyszczególnienie	2014
Miasto Rakoniewice	690
Obszar wiejski	434
Razem	1.124

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ZUK

8.3. Odprowadzanie nieczystości stałych

Mieszkańcy gminy dokonują zbierania odpadów komunalnych w dwojaki sposób:

- sposób selektywny (zbiór w systemie workowym), do worków wrzucana jest makulatura (worek niebieski), tworzywa sztuczne (worek żółty) oraz szkło (worek zielony), pozostałe nieczystości stałe wrzucane są do pojemnika na odpady zmieszane,
- sposób nieselektywny - właściciele nieruchomości, którzy nie chcą segregować odpadów płacą wyższą stawkę i wrzucają wszystkie odpady do jednego pojemnika na odpady zmieszane.

Od maja 2015 r. odpady ulegające biodegradacji można oddawać bezpłatnie do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w miejscowości Goździn.

Zbiórka odpadów wielkogabarytowych, sprzętu elektrycznego i elektronicznego odbywa się dodatkowo 2 razy do roku, w okresie wiosennym i jesiennym.

Odpady budowlane i rozbiórkowe w niewielkich ilościach można wrzucać do pojemników na odpady zmieszane. W przypadku większej ilości właściciel nieruchomości powiadamia firmę wywozową od której zamawia kontener na tego typu odpady za odpowiednią opłatą.

Odpady komunalne po odebraniu od firmy wywozowej zostają przewożone na regionalną instalację przetwarzania odpadów komunalnych w Piotrowie Pierwszym, a następnie trafiają na sortownię, gdzie wydziela się poszczególne frakcje, aby kolejno poddać je recyklingowi i odzyskowi.

8.4. Gaz

Prawie cała gmina została zgazyfikowana w wyniku zakończonej w 2011 r. inwestycji polegającej na gazyfikacji północnej części gminy. W gaz oprócz miasta wyposażone są wsie: Adolfowo, Błońsko, Cegielsko, Drzymałowo, Elżbieciny, Głodno, Gnin, Gola, Goździn, Jabłonna, Komorówko, Kuźnica Zbąska, Łąkie, Nowe Łąkie, Narożniki, Rakoniewice, Rataje, Rostarzewo, Ruhocice, Stodolsko, Tarnowa, Terespol, Wioska. W chwili obecnej brak gazu ziemnego występuje we wsiach Blinek i Wola Jabłońska. Starsza część sieci wykonana jest ze stali i polipropylenu. Nowa sieć wykonana została z rur PE.

Tabela 10 Długość sieci gazowej w Gminie Rakoniewice w m

Wyszczególnienie	2014
Miasto Rakoniewice	25,067
Obszar wiejski	112, 580
Razem	137,647

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

Tabela 11 Liczba czynnych przyłączy gazowych w szt.

Wyszczególnienie	2014
Miasto Rakoniewice	725
Obszar wiejski	1.135
Razem	1.860

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

8.5. Energia elektryczna

Wszystkie gospodarstwa na terenie Miasta i Gminy są zaopatrzone w energię elektryczną. Prąd doprowadzany jest z Głównego Punktu Zasilającego w Grodzisku Wlkp. W razie awarii przewidziano zasilanie z Głównego Punktu Zasilającego w Wolsztynie. Przekładnia, jaką posiada Główny Punkt Zasilający w Grodzisku Wlkp. posiada parametry 110/15 kV. Systemem elektroenergetycznym na terenie Miasta i Gminy Rakoniewice zarządza ENEA Operator Sp. z o.o Opalenica.

Na terenie miasta znajduje się 1 elektrownia wiatrowa. Wytworzona energia włączana jest w istniejącą sieć elektroenergetyczną.

8.6. Melioracje

Prawidłowe funkcjonowanie sieci melioracyjnych ma ogromne znaczenie w produkcji rolnej, wpływa na ochronę środowiska oraz rolniczą przestrzeń produkcyjną. Dbłość o stan urządzeń melioracji szczegółowej (rowów i drenów) należy do zainteresowanych właścicieli nieruchomości albo do utrzymujących się ze składek rolników spółek wodnych.

Obszar Gminy Rakoniewice podlega Spółce Wodnej Melioracji Nizin Obrzańskich w Bonikowie. Do struktur spółki należą następujące miejscowości: Błońsko, Drzymałowo, Gnin, Narożniki, Jabłonna, Komorówko, Rakoniewice i Rakoniewice Wieś, Rataje, Rostarzewo, Ruhocice, Tarnowa, Terespol, Wioska.

Zmeliorowane użytki rolne wymagają stałej i systematycznej konserwacji, konieczna jest też konserwacja rowów przydrożnych. Zaniedbania urządzeń melioracyjnych, a w szczególności śródpolnych rowów, doprowadziły do sytuacji, w której wiosną dochodzi do lokalnych podtopień. Występują także problemy z wjazdem na pola. Taki stan rzeczy znacznie utrudnia zabiegi agrotechniczne.

8.7. Zaopatrzenie w ciepło

Zdecydowana większość gminy jest zaopatrywana w ciepło ze źródeł indywidualnych, czyli kotłowni węglowych, gazowych i olejowych. Nie występują również źródła ciepła sieciowego. Z danych statystycznych wynika, że pomimo zwiększenia się w minionych latach liczby odbiorców gazu, na stosunkowo niezmiennym poziomie utrzymuje się liczba odbiorców ogrzewających w ten sposób swoje mieszkania.

Tabela 12 Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem w Gminie Rakoniewice

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
odbiorcy gazu ogółem	1604	1713	1944	1830	2082
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	424	530	457	333	440

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie gminy znajdują się kotłownie osiedlowe.

8.8. Telekomunikacja

Rozwinięty rynek telekomunikacyjnych usług stacjonarnych, usług telefonicznych (głosowych) oraz Internetu, a także mobilnych, szczególnie telekomunikacji komórkowej a także rynek mediów elektronicznych (radia i telewizji), zasadniczo zapewnia zaopatrzenie gminy w tym zakresie.

8.9. Energia odnawialna

Na terenie gminy nie ma pracujących elektrowni wodnych, ani też nie planuje się ich budowy. Ze względu na warunki wietrzne, jak i warunki terenowe, funkcjonuje jedna elektrownia o mocy 0,85 MW, na etapie decyzji są dwie kolejne w Ratajach o mocy 1,75 MW i Drzymałowo 0,85 MW. W zakresie energii odnawialnej rozważa się także stosowanie kolektorów słonecznych. Na chwilę obecną na terenie gminy brak jest istotnych źródeł ciepła, które wytwarzają ciepło z biomasy drewnianej i słomy (elektrociepłownie). Na etapie projektowania jest biogazownia w miejscowości Ruchocice o mocy 1,2 MW. Jest to inwestycja prywatna.

9. Strefa Społeczna

9.1. Demografia

Liczba ludności w Mieście i Gminie Rakoniewice od kilku lat wykazuje tendencję wzrostową. Według danych statystycznych, na koniec 2014 r. gminę zamieszkiwało 13.115 osób.

Poniższa tabela obrazuje zmiany w zakresie liczby ludności na przestrzeni ostatnich lat.

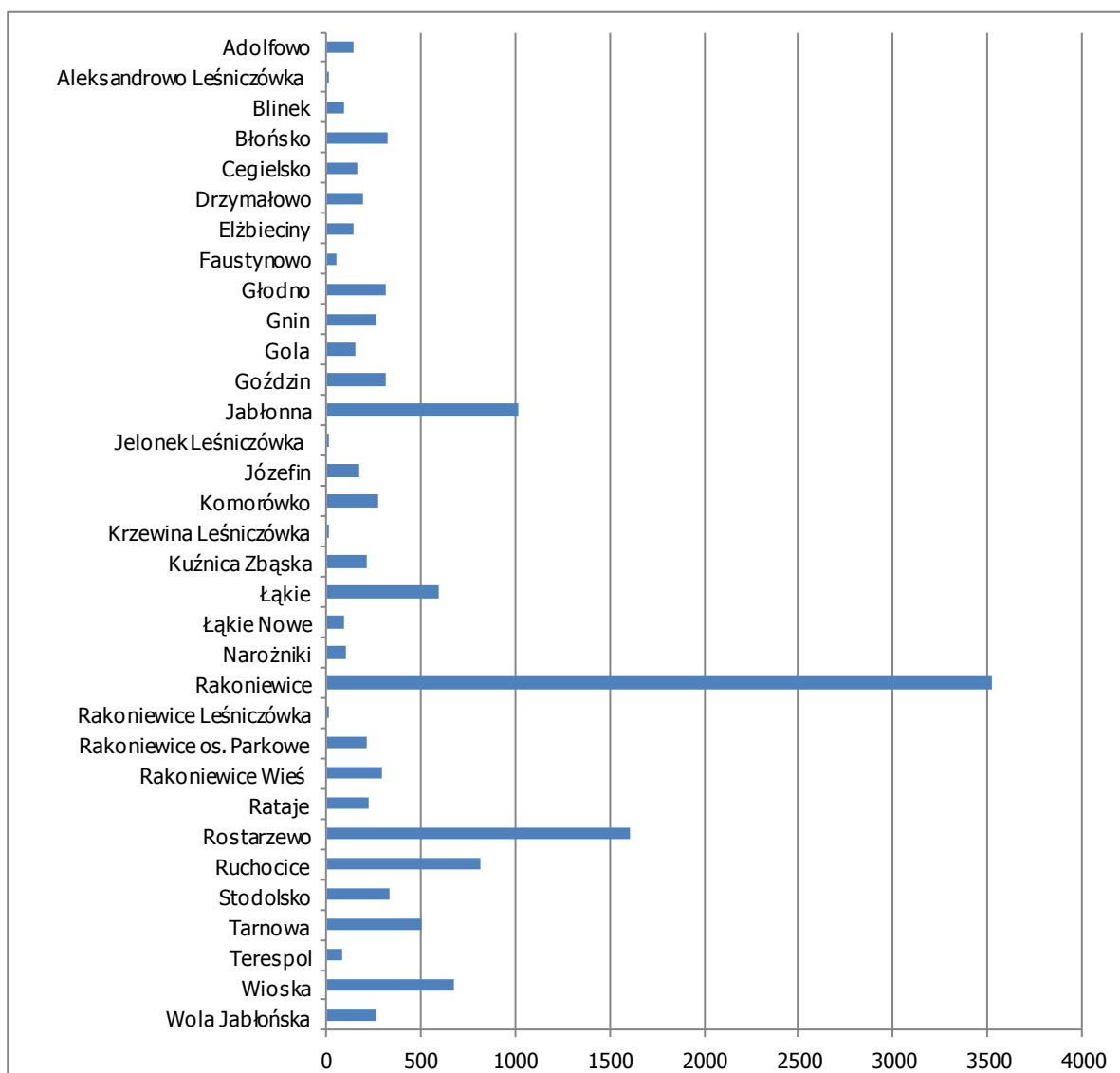
Tabela 13 Stan ludności w Gminie Rakoniewice

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Miasto i Gmina Rakoniewice	12.853	12.896	13.012	13.041	13.115

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najbardziej zaludnioną miejscowością jest siedziba gminy - miasto Rakoniewice a także wsie: Rostarzewo i Jabłonna. Najmniej mieszkańców mają wyodrębnione pod względem meldunkowym leśniczówki Aleksandrowo, Jelonek, Krzewina i Rakoniewice.

Średnia gęstość zaludnienia w 2014 r. wynosiła 65,5 osób na km², a biorąc pod uwagę tylko tereny wiejskie 48,8 osób na km². W porównaniu z 2010 r. wskaźnik gęstości zaludnienia nieznacznie wzrósł z 65,4 do 65,5 osób na km².

Rysunek 11 Zaludnienie w poszczególnych miejscowościach w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

W latach 2010-2014 w Gminie Rakoniewice liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów. Gminę charakteryzowało stosunkowo dynamiczne tempo salda migracji.

Tabela 14 Saldo migracji oraz przyrost naturalny w Gminie Rakoniewice

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
przyrost naturalny	71	40	52	73	56
saldo migracji wewnętrznych	-4	3	-23	-38	16
saldo migracji zewnętrznych	3	0	-1	-1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Choć nie potwierdzają tego powyższe dane statystyczne (saldo migracji), w gminie obserwowane jest zainteresowanie osiedlaniem. Spowodowane jest to rozwijającym się budownictwem mieszkaniowym. Istotna wydaje się także bliskość i dostępność komunikacyjna Poznania, Zielonej Góry czy Nowego Tomysła. Dalszy rozwój mieszkalnictwa spowoduje, że do Rakoniewic i okolicznych wsi będą przybywać ludzie (także młodzi), podejmujący pracę w Rakoniewicach lub okolicznych miastach.

W 2014 r. w Gminie Rakoniewice zamieszkiwało 3.017 osób w wieku przedprodukcyjnym, 8.328 osób w wieku produkcyjnym oraz 1.770 osób w wieku poprodukcyjnym. Od 2010 r. zaobserwować można systematyczny wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym oraz delikatny spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

Tabela 15 Ludność Gminy Rakoniewice wg płci, z podziałem na wiek

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	12.853	12.896	13.012	13.041	13.115
mężczyźni	6.427	6.453	6.511	6.537	6.564
kobiety	6.426	6.443	6.501	6.504	6.551
w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej)					
ogółem	3.132	3.098	3.053	3.036	3.017
mężczyźni	1.593	1.582	1.567	1.561	1.551
kobiety	1.539	1.516	1.486	1.475	1.466
w wieku produkcyjnym					
ogółem	8.210	8.248	8.334	8.298	8.328
mężczyźni	4.374	4.391	4.436	4.432	4.448
kobiety	3.836	3.857	3.898	3.866	3.880
w wieku poprodukcyjnym					

ogółem	1.511	1.550	1.625	1.707	1.770
mężczyźni	460	480	508	544	565
kobiety	1.051	1.070	1.117	1.163	1.205

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rozpatrując strukturę demograficzną należy zwrócić szczególną uwagę na zjawisko starzenia się społeczeństwa. W badanym okresie systematycznie wzrastała liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Prognozy mówią, że udział ten w kolejnych latach będzie się zwiększał i w dłuższym okresie można spodziewać się jeszcze znacznie większego udziału osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze populacji. Udział osób w wieku produkcyjnym ulegał delikatnemu spadkowi, podobnie jak udział w wieku do 17 lat.

Zmiana proporcji między różnymi grupami wiekowymi znacząco wpływa na rynek pracy. Wejście na rynek pracy kolejnych roczników „wyżu demograficznego” przy tendencjach wzrostowych w gospodarce, zwiększa potencjał siły roboczej. W gminie dominuje grupa osób w wieku produkcyjnym, spory odsetek stanowią także ludzie młodzi w wieku przedprodukcyjnym, co jest bardzo dobrym znakiem jeśli chodzi o dalszy jej rozwój.

Tabela 16 Udział ludności Gminy Rakoniewice w poszczególnych grupach wiekowych

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w % ludności ogółem	24,3	24,0	23,5	23,3	23,0
udział w wieku produkcyjnym w % ludności ogółem	63,9	64,0	64,0	63,6	63,5
udział ludności w wieku poprodukcyjnym w % ludności ogółem	11,8	12,0	12,5	13,1	13,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gminę Rakoniewice charakteryzuje stosunkowo korzystna sytuacja w aspekcie procesów demograficznych w odniesieniu do analogicznych danych odnotowanych dla całego kraju. Dla porównania, w 2014 r. 23,0% ogółu ludności Gminy Rakoniewice stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, 63,5% w wieku produkcyjnym i 13,5% w wieku poprodukcyjnym a w kraju odpowiednio 18,0%,

63,0% i 19,0%. Gmina Rakoniewice ma równoważną strukturę ludności w zakresie płci.

Tabela 17 Struktura ludności Gminy Rakoniewice w zakresie płci

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
% udział mężczyzn na % kobiet w Mieście i Gminie Rakoniewice	50,0%	50,0%	50,0%	50,1%	50,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Świadczy to o stosunkowo wysokim stopniu dopasowania, co przekłada się pozytywnie na prognozy w zakresie przyrostu naturalnego.

Brak jest prognoz GUS dla jednostek samorządu terytorialnego. Według danych przyjętych w dokumentach strategicznych, w 2020 r. ludność gminy wynosić będzie 13.615.

9.2. Ochrona zdrowia

Mieszkańcy Gminy Rakoniewice mają zabezpieczone potrzeby w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej i usług farmaceutycznych. Opieka lekarska nie ogranicza się wyłącznie do publicznych i zakładowych obiektów lecznictwa, ale sprawowana jest także poprzez prywatne przychodnie, gabinety lekarskie i stomatologiczne.

Podstawową opiekę zdrowotną obejmującą opiekę lekarza rodzinnego, praktyki pielęgniarskie, opiekę pielęgniarek środowisko-rodzinnych, opiekę położnych środowiskowo-rodzinnych, dostęp do profilaktycznych programów zdrowotnych świadczą:

- Przychodnia Zespołu Lekarza Rodzinnego Puls w Rakoniewicach,
- Przychodnia Lekarza rodzinnego w Rostarzewie,
- Przychodnia Lekarza Rodzinnego Salus w Jabłonie,
- Centrum Medyczne w Rakoniewicach.

Placówka Centrum Medyczne obecnie w trakcie rozbudowy, świadczy także specjalistyczne poradnie lekarskie a także chirurgię jednego dnia. Ponadto prowadzi pracownie diagnostyczne oraz zapewni własną bazę noclegową.

Przy każdej placówce funkcjonuje apteka (punkt apteczny). Dodatkowo w mieście znajdują się 2 apteki.

Na terenie pobliskich miast (Wolsztyn, Grodzisk Wlkp., Nowy Tomyśl, Kościan) funkcjonują w ramach samodzielnych, publicznych zakładów opieki zdrowotnej szpitale.

Bliska lokalizacja Poznania daje mieszkańcom możliwość korzystania z szerokiej oferty pakietów medycznych zapewniającej kompleksową opiekę specjalistyczną połączoną z profilaktyką, diagnostyką, badaniami laboratoryjnymi zarówno w ramach zakładów publicznych, jak i prywatnych praktyk lekarskich.

9.3. Pomoc społeczna

Do wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej powołany jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Rakoniewicach, który swym zasięgiem obejmuje teren całej gminy. Działając w formie jednostki organizacyjnej, realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania związane z pomocą społeczną, w szczególności w zakresie przyznawania i wypłacania przewidzianych przepisami prawa świadczeń, pracy socjalnej, prowadzenia i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej.

Od 1 października 2008 r. funkcjonuje powołany do realizacji zadań w zakresie przyznawania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wyodrębniony ze struktury Urzędu Miejskiego Gminy Rakoniewice Wydział Świadczeń Rodzinnych i Spraw Społecznych. Od kwietnia 2016 r. w związku z uruchomieniem programu Rodzina 500+, wydział pełni zadania w zakresie przyznawania i wypłacania tych świadczeń.

Rokrocznie w budżecie Gminy Rakoniewice planowane są i wydatkowane środki na szerokorozumianą pomoc społeczną. Wydatki na ten cel kształtują się w granicach 18-19% ogólnych wydatków budżetu. Obejmują one nie tylko wydatki na zasiłki, ale wszelkie inne wydatki związane z realizacją tego zadania, między innymi wydatki na utrzymanie personelu oraz instytucji. Na same świadczenia na

rzecz osób fizycznych wydatkuje się średnio od 15% do 16% ogólnych wydatków budżetu.

Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Rakoniewicach w 2014 r. z pomocy społecznej korzystało 6,5% ogółu mieszkańców gminy (260 rodzin w których zamieszkiwało 851 osób).

Tabela 18 Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
liczba rodzin	265	258	236	261	260
liczba osób w rodzinach	968	920	848	837	851
% udział mieszkańców gminy	7,5	7,1	6,5	6,4	6,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Zasadniczym powodem korzystania z pomocy społecznej jest ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała choroba. W analizowanym okresie część interwencji dotyczyła również problemów wynikających z narkomani, sieroctwa czy skutków społecznych klęsk żywiołowych i ekologicznych.

Ośrodek realizuje swoje działania przy współpracy z istniejącymi instytucjami, organizacjami społecznymi, osobami fizycznymi, osobami prawnymi, kościołami oraz zakładami pracy.

Mieszkańcy gminy mogą korzystać także z ofert jednostek powiatowych zlokalizowanych w Grodzisku Wlkp. a mianowicie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

9.4. Bezpieczeństwo publiczne

Nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwają policjanci z Komisariatu Policji w Rakoniewicach. Siedziba komisariatu znajduje się w przy ul. Grodzkiej. Swym zasięgiem obejmuje on teren Gminy Rakoniewice i Gminy Wielichowo. Według danych komisariatu, nad bezpieczeństwem czuwają wyodrębnione rejony działania (odpowiedzialności) obsługiwane przez dzielnicowych (5 etatów), którzy służą społeczności miast i wsi obu gmin (3 dzielnicowych w Gminie Rakoniewice

i 2 w Gminie Wielichowo). Gmina Rakoniewice podzielona jest na 3 rejony, znajdujące się w dyspozycji poszczególnych dzielnicowych.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Wlkp., funkcjonariusze policji w latach 2010-2014 na terenie Gminy Rakoniewice przeprowadzili odpowiednio: 73, 96, 59, 56, 61 interwencji z tytułu przestępstw.

Tabela 19 Wykrywalność przestępstw i czynów karalnych popełnianych na terenie Gminy Rakoniewice

Rodzaj przestępstwa	2010	2011	2012	2013	2014
kradzież	26	25	17	20	26
kradzież z włamaniem	15	21	5	9	6
kradzież pojazdów	2	1	2	2	3
uszkodzenie mienia	8	7	9	5	4
przestępstwa narkotyczne	-	17	6	3	4
nietrzeźwi kierujący samochodami	20	23	20	16	18
rozboje, wymuszenia rozbójnicze	2	1	b.d.	b.d.	b.d.
bójka i pobicia	b.d.	1	b.d.	1	b.d.

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Wlkp.

Powyższe dane zostały wykazane wyłącznie w oparciu o przyjęty mechanizm gromadzenia statystyk policyjnych. Przyjęte sposoby obliczania wykrywalności czynów karalnych popełnianych na terenie Gminy Rakoniewice mogą tworzyć pozory małej skuteczności policji a także występowania małej ilości czynów przestępczych.

Relacje Policji oraz Ośrodka Pomocy Społecznej wskazują na występowanie zjawisk, mających wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców:

- patologicznych,
- bezrobocia i ubóstwa (będących przyczyną korzystania z pomocy społecznej),
- zmian na rynku pracy,
- obniżenia się dochodów ludności,
- sięgania po używki przez młodzież i dzieci w coraz młodszym wieku,
- akceptacji, przyzwolenia społecznego, brak reakcji na używanie substancji psychoaktywnych.

Oszacowanie liczby ww. zjawisk jest jednak trudne. Występuje zagrożenie utrzymania się tego problemu w latach następnych, a także jego wzrost.

Ważną rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa na terenie Gminy Rakoniewice odgrywają także niosące pomoc przy wypadkach drogowych, pożarach, katastrofach budowlanych, i innych, działające w formie stowarzyszeń, ochotnicze straże pożarne

(OSP). Na terenie Miasta i Gminy Rakoniewice działa 12 jednostek OSP: Rakoniewice, Rostarzewo, Łąkie, Tarnowa, Goździn, Gnin, Wioska, Jabłonna, Komorówko, Błońsko, Kuźnica Zbąska, Ruhocice.

Jednostki OSP Rakoniewice, Rostarzewo i Jabłonna są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Drugorzutowe jednostki to OSP: Wioska, Ruhocice i Gnin. Pozostałe tj. OSP: Łąkie, Goździn, Tarnowa, Komorówko, Błońsko i Kuźnica Zbąska to jednostki wsparcia. Baza lokalowa stowarzyszeń to głównie strażnice OSP. Jednostki wyposażone są w samochody strażackie oraz sprzęt, stanowiące własność odpowiednio stowarzyszeń, względnie Gminy Rakoniewice.

OSP nie tylko biorą udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych, ale również uczestniczą w uroczystościach państwowych i kościelnych, zabezpieczają imprezy masowe, a także organizują akcje społeczne dla mieszkańców.

Tabela 20 Zagrożenia pożarowe w Gminie Rakoniewice

Rodzaj zagrożenia	2010	2011	2012	2013	2014
pożary	13	15	41	45	b.d.
miejscowe zagrożenia	99	60	58	107	b.d.
alarmy fałszywe	1	1	1	1	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

Dużą ilość zdarzeń stanowią miejscowe zagrożenia. Są to interwencje w komunikacji drogowej, głównie związane z wypadkami samochodowymi. Zły stan nawierzchni dróg i niedostosowanie ich potrzeb do wzrastającego ruchu zwłaszcza ciężkiego transportu towarowego, wpływa na wzrost ilości wypadków i katastrof komunikacyjnych. Interwencja straży pożarnej związana jest także z okresowymi silnymi opadami deszczu i śniegu oraz działaniem wiatrów.

Zagrożenie pożarowe gminy stanowią tereny leśne. Występuje ono również w pobliżu tras o dużym natężeniu ruchu drogowego jak i w rejonach zabudowanych. Niebezpieczeństwo stanowią uprawy rolne (pożary zbóż na polach), a także zakłady pracy ze względu na eksploatację czy dystrybucję substancji łatwopalnych (stacje paliw).

9.5. Oświata i wychowanie

Gmina Rakoniewice oferuje mieszkańcom wychowanie przedszkolne oraz naukę na poziomie szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego. Na terenie gminy nie ma żłobka.

W roku szkolnym 2014/2015 w gminie funkcjonowała jako jednostka organizacyjna 1 placówka wychowania przedszkolnego Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi w Rakoniewicach oraz 5 działających w tej samej formie organizacyjnej zespołów:

- Zespół Szkolno-Gimnazjalny w Rakoniewicach (ZSG),
- Zespół Przedszkolno-Skolno-Gimnazjalny w Rostarzewie (ZPSG),
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Jabłonce (ZSP),
- Zespół Przedszkolno-Skolny w Łąkiem (ZPS),
- Zespół Przedszkolno-Skolno-Gimnazjalny w Ruchocicach (ZPSG).

Tabela 21 Liczba oddziałów, dzieci i uczniów placówek oświatowych w Gminie Rakoniewice

Wyszczególnienie	Rok 2011/2012		Rok 2012/2013		Rok 2013/2014		Rok 2014/2015	
	Ilość		Ilość		Ilość		Ilość	
	oddziałów	uczniów	oddziałów	uczniów	oddziałów	uczniów	oddziałów	uczniów
Rakoniewice Przedszkole	10	212	10	231	11	253	9	202
ZSG Rakoniewice	29	656	29	645	30	650	33	703
ZPSG Rostarzewo	18	372	18	380	17	365	18	368
ZSP Jabłonna	21	434	20	398	22	439	22	431
ZPS Ruchocice	11	179	11	170	11	166	11	165
ZPSG Łąkie	7	91	7	98	8	105	8	93
Razem	96	1944	95	1922	99	1978	101	1962

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

Tabela 22 Liczba oddziałów, dzieci i uczniów przedszkoli w Gminie Rakoniewice

Wyszczególnienie	Rok 2011/2012		Rok 2012/2013		Rok 2013/2014		Rok 2014/2015	
	Ilość		Ilość		Ilość		Ilość	
	Oddzia- łów	uczniów	Oddzia- łów	uczniów	Oddzia- łów	uczniów	Oddzia- łów	uczniów
Rakoniewice	10	212	10	231	11	253	9	202
ZPSG Rostarzewo	3	69	4	78	4	100	4	87
ZSP Jabłonna	5	113	4	96	5	110	4	90

ZPS Ruchocice	2	45	2	39	2	38	2	38
ZPSG Łąkie	2	29	2	38	2	38	2	34
Razem	22	468	22	482	24	539	21	451

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

Liczba przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w zespołach szkolnych jak i liczba dzieci objętych opieką utrzymuje się na stosunkowo niezmiennym poziomie. Minione lata przyniosły wzrost zapotrzebowania na miejsca w przedszkolach. Było to spowodowane nie tyle zwiększoną ilością dzieci, co wzrostem zapotrzebowania z racji aktywności zawodowej rodziców jak i wzrostem wiedzy na temat znaczenia wychowania i edukacji przedszkolnej.

Gminy zobowiązane są do zapewnienia prawa do wychowania przedszkolnego dla dzieci 4 i 5 letnich, a od września 2017 r. również dla dzieci w wieku 3 lat. Gmina Rakoniewice realizuje ten obowiązek wyłącznie poprzez prowadzenie własnych przedszkoli publicznych. Na terenie gminy nie funkcjonują przedszkola niepubliczne. Rozwój placówek przedszkolnych a także żłobkowych może niewątpliwie stanowić czynnik wzmacniający możliwości do korzystania przez dzieci z tej formy edukacji, a co za tym idzie, podejmowania pracy przez młodych rodziców, przede wszystkim matki.

Tabela 23 Liczba oddziałów, dzieci i uczniów szkół podstawowych w Gminie Rakoniewice

Wyszczególnienie	Rok 2011/12		Rok 2012/13		Rok 2013/14		Rok 2014/15	
	Ilość		Ilość		Ilość		Ilość	
	Oddzia- łów	uczniów	Oddzia- łów	uczniów	Oddzia- łów	uczniów	Oddzia- łów	uczniów
ZSG Rakoniewice	20	444	20	434	21	449	23	482
ZPSG Rostarzewo	9	174	8	166	8	150	9	171
ZSP Jabłonna	11	210	11	202	11	219	12	238
ZPS Ruchocice	6	79	6	81	6	88	6	90
ZPSG Łąkie	5	62	5	60	6	67	6	59
Razem	51	969	50	943	52	973	56	1040

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

W badanym okresie liczba placówek zapewniających szkolnictwo podstawowe nie uległa zmianie, nieco zwiększyła się jednak liczba uczniów uczęszczających - w stosunku do roku szkolnego 2010/2011 liczba uczniów wzrosła o 71.

Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku szkolnictwa gimnazjalnego. Liczba placówek nie zmieniła się, widoczne było znikome zmniejszenie liczby uczniów uczęszczających.

Tabela 24 Liczba oddziałów, dzieci i uczniów gimnazjów w Gminie Rakoniewice

Wyszczególnienie	Rok 2011/12		Rok 2012/13		Rok 2013/14		Rok 2014/15	
	Ilość		Ilość		Ilość		Ilość	
	Oddzia- łów	uczniów	Oddzia- łów	uczniów	Oddzia- łów	uczniów	Oddzia- łów	uczniów
ZSG Rakoniewice	9	212	9	211	9	201	10	221
ZPSG Rostarzewo	6	129	6	136	5	115	5	110
ZSP Jabłonna	5	111	5	100	6	110	6	103
ZPS Ruchocice	3	55	3	50	3	40	3	37
ZPSG Łąkie	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem	23	507	23	497	23	466	24	471

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

Poszczególne szkoły wyposażone są w obiekty sportowe.

ZSG w Rakoniewicach posiada salę gimnastyczną wraz z zapleczem sanitarnym oraz salkę do zajęć korekcyjnych. Przy szkole znajduje się boisko wielofunkcyjne. Szkoła korzysta także z hali widowiskowo-sportowej.

ZPSG w Rostarzewie posiada salę gimnastyczną wraz z zapleczem sanitarnym. Przy szkole znajduje się oddane do użytku w 2009 r. boisko wielofunkcyjne (piłka ręczna, piłka koszykowa, tenis ziemny).

ZSP w Jabłonie posiada salę gimnastyczną wraz z zapleczem sanitarnym. Ponadto szkoła korzysta ze zlokalizowanego w bezpośrednim sąsiedztwie kompleksu boisk.

ZPSG w Ruchocicach posiada salę gimnastyczną z zapleczem sanitarnym oraz boisko przy szkole.

ZPS w Łąkiem nie ma sali gimnastycznej. Korzysta z wyposażonej w podstawowy sprzęt sportowy sali wiejskiej, zlokalizowanej po przeciwnej stronie ulicy. Zespół posiada boisko.

Placówki szkolne w godzinach pozalekcyjnych prowadzą wynajem sal gimnastycznych. Korzystają z nich osoby fizyczne, zakłady pracy i inne instytucje. Sukcesywnie modernizowane i remontowane gminne obiekty oświatowe mają dobry stan techniczny. Wszystkie szkoły posiadają dostęp do szybkiego Internetu, sprzęt multimedialny, tablice interaktywne. Istniejące zaplecze nie jest jednak wystarczające i w pełni dostosowane do zapewnienia potrzeb opieki przedszkolnej i szkolnej. Według danych Urzędu Miejskiego Gminy Rakoniewice, tylko jeden budynek (Wioska) został poddany termomodernizacji w postaci ocieplenia ścian z wykonaniem nowych elewacji. Pozostałe budynki wymagają wykonania tych prac, w perspektywie czasu także dalszych działań termomodernizacyjnych np. w zakresie oświetlenia czy ogrzewania. Budynki wymagają również remontów i przebudowy pomieszczeń wewnętrznych, a także rozbudowy obiektów sportowych. Istnienie opisanej powyżej sieci obiektów oświatowych rodzi obowiązek dowozu dzieci do placówek. Odbywa się to poprzez zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozów.

W zakresie edukacji ponadgimnazjalnej, młodzież z terenu Gminy Rakoniewice może podjąć naukę w prowadzonych przez okoliczne powiaty (wolsztyński, grodziski, nowotomyski) licea ogólnokształcące, technika, zespoły szkół ponadgimnazjalnych. Placówki działające na terenie powiatów oferują bogate i różnorodne oferty kształcenia, w tym także zawodowego.

Dostęp do nauki o znaczeniu ponadregionalnym gwarantuje bliska lokalizacja Poznania i Zielonej Góry. Daje ona możliwość do korzystania z bogatej oferty dużych ośrodków miejskich. Gwarantuje dostępność nie tylko do szkolnictwa wyższego. Umożliwia także kompleksowe zapewnienie podstawowych potrzeb naukowo-społecznych dla mieszkańców gminy.

Edukacją i terapią dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych (również z terenu Gminy Rakoniewice) zajmuje się mieszczący w pobliskim Wolsztynie Zespół Szkół Specjalnych. Placówka obejmuje edukacją oraz opieką rewalidacyjno-rehabilitacyjną uczniów szkoły podstawowej, gimnazjum oraz szkoły przysposabiającej do pracy.

9.6. Kultura

Głównymi instytucjami kulturalnymi w Gminie Rakoniewice są Wydział Promocji, Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego oraz Gminna Biblioteka Publiczna. Zadaniem Wydziału Promocji, Kultury i Sportu jest między innymi popularyzacja szeroko rozumianej działalności kulturalnej, poprzez stworzenie warunków do harmonijnego rozwoju dzieci, młodzieży i dorosłych. Pomimo niedługiej działalności, posiada wypracowany, wynikający z potrzeb program. Oferta adresowana do mieszkańców obejmuje różnorodne imprezy oraz zajęcia artystyczne, edukacyjne i rekreacyjne.

Biblioteka Publiczna jest jednostką podległą Władzom Gminy. Posiada filie w miejscowościach: Rostarzewo, Ruhocice, Jabłonna i Łąkie zaś jej główna siedziba mieści się w lokalu, przy ul. Krystyny 30 w Rakoniewicach. Instytucja ta jest skomputeryzowana. Ponadto czytelnikom udostępnione są stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu. Tradycyjne formy pracy biblioteki wzbogacają liczne konkursy czytelnicze, literackie, plastyczne i recytatorskie, wystawy, spotkania autorskie i lekcje biblioteczne.

Na terenie Gminy Rakoniewice nie funkcjonują inne instytucje i podmioty prowadzące działalność w sferze kultury. Uzupełniającą działalność prowadzą funkcjonujące organizacje pozarządowe a także zorganizowane grupy przedsięwzięć kulturalnych.

Muzyczną wizytówką gminy jest założona w 1992 r. Młodzieżowa Orkiestra Dęta z Rostarzewa. W jej skład wchodzi uczniowie i absolwenci ZPSG w Rostarzewie oraz muzycy z okolicznych miejscowości. W ciągu wielu lat pracy orkiestra sukcesywnie podnosiła swój poziom artystyczny, zdobywając liczne nagrody i wyróżnienia. Nieustannie wzbogaca swój repertuar od muzyki klasycznej, sakralnej, marszowej i filmowej poczynając, na utworach rozrywkowych kończąc. Widownię przyciągają występy grupy tanecznej, a także musztra paradna.

Stan lokali Gminnej Biblioteki Publicznej jest dobry. Każdy jednak jest niewystarczający pod względem powierzchni.

Prawie we wszystkich miejscowościach sołeckich znajdują się budynki sal wiejskich, które w większości spełniają rolę użyteczności publicznej. Większość z nich w ostatnich latach została wyremontowana zarówno ze środków funduszy sołeckich, jak i funduszy zewnętrznych. Budynki w większości wyposażone są we wszystkie instalacje. Obecnie kończona jest budowa budynku rekreacyjno-sportowego w Głodnie.

9.7. Organizacje pozarządowe

Na terenie Gminy Rakoniewice funkcjonują liczne organizacje pozarządowe, które prowadzą działania skierowane na odczuwalne w środowisku mieszkańców obszary problemowe. Należą do nich między innymi:

- Fundacja Już Czas powstała w 2012 r., miejscem jej działania jest wieś Błońsko, jej celem pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom w trudnej sytuacji życiowej oraz wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej.
- Klub sportowy Piast Jabłonna powstał w 2010 r., celem działania jest propagowanie kultury fizycznej, sportu, rekreacji i turystyki oraz organizowanie i rozwijanie procesu szkolenia w zakresie piłki nożnej i innych dyscyplin sportu.
- Klub Sportowy Sokół powstał w 1925 r., miejscem jego działania jest Miasto Rakoniewice, celem planowanie i organizowanie życia sportowego, angażowanie mieszkańców do różnorodnych form aktywności ruchowej, gier, zabaw, dostosowanych do wieku, stopnia sprawności i zainteresowań.
- Komitet Organizacyjny Imprez Kulturalno-Sportowych zarejestrowany w 2008 r., miejscem działania komitetu jest Miasto Rakoniewice, celem działalności organizacja biegów ulicznych oraz turniejów sportowych.
- Młodzieżowy Klub Sportowy Orzeł Rostarzewo powstał w 2000 r. Celem działalności klubu jest zapewnienie dogodnych warunków do uprawiania sportu, organizacja szkoleń sekcji piłkarskiej, festynów, zabaw, turniejów.
- Stowarzyszenie Dom Pomocna Dłoń powstało w 2006 r., miejscem jego działania jest wieś Błońsko, celem pomoc rodzinom i osobom w trudnej

sytuacji życiowej, głównie dotkniętych bądź zagrożonych bezdomnością, sieroctwem społecznym, bezrobociem, przemocą w rodzinie.

- Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich Gminy Rakoniewice powstało w 2008 r., miejscem działania stowarzyszenia jest cała gmina (poszczególne wsi), celem jest aktywizacja i integracja środowiska wiejskiego, oraz propagowanie i pielęgnacja tradycji regionalnych.
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Serce Rakoniewice powstało w 1998 r. Prowadzi działania na rzecz osób niepełnosprawnych oraz w zakresie pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej.
- Stowarzyszenie Wioska powstało w 2011 r., miejscem działania jest wieś Wioska a celem poszerzanie grona miłośników i sympatyków regionu, wspieranie działań kulturalnych, oświatowych, sportowych, ekologicznych i antyalkoholowych oraz promowanie miejscowości Wioska w kraju i za granicą.
- Stowarzyszenie Złota Jesień powstało w 2004 r., miejscem działania jest Miasto Rakoniewice, celem podejmowanie różnorodnych przedsięwzięć służących nabywaniu wiedzy i umiejętności oraz aktywizowaniu swoich członków oraz osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych.
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Rakoniewickiej Im. Michała Drzymały w Rakoniewicach powstało w 2001 r. Celem jego jest współdziałanie w tworzeniu wartości i upowszechnianiu kultury, opieka nad zabytkami i miejscami pamięci, organizacja imprez kulturalnych, prowadzenie działalności informacyjnej i promocyjnej walorów ziemi Michała Drzymały.
- Uczniowski Klub Sportowy Smoki Rakoniewice powstał w 2010 r. Celem klubu jest rozwijanie różnorodnych form kultury fizycznej w środowisku dzieci i młodzieży.

W formie stowarzyszeń działają także Ochotnicze Straże Pożarne.

- Obowiązujące przepisy prawa umożliwiają współpracę organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji ich zadań. Poprzez umożliwienie budowy partnerstwa, dają możliwość kształtowania demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym. Określają zarówno

zasady, formy współpracy, tryb zlecenia realizacji zadań publicznych jak i sposób przyznawania dotacji.

Każdego roku Rada Miejska w Rakoniewicach przyjmuje w formie uchwały program współpracy Gminy Rakoniewice z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

9.8. Mieszkalnictwo

Mieszkalnictwo gminy

Gmina Rakoniewice w ostatnich latach stała się obszarem stosunkowo intensywnego zainteresowania budownictwem mieszkaniowym. Sukcesywnie rośnie liczba budynków mieszkalnych i tym samym zwiększają się zasoby mieszkaniowe. Są to nie tylko jednorodzinne budynki indywidualne. Rozwija się także, głównie na terenie Miasta Rakoniewice, budownictwo wielorodzinne.

Tabela 25 Podstawowe dane o zasobach mieszkaniowych Gminy Rakoniewice

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Zasoby mieszkaniowe, w tym mieszkania w szt.	3.294	3.311	3.357	3.385	3.406
izby w szt.	14.287	14.915	15.146	15.301	15.407
pow. użytkowa mieszkań w m ²	321.753	324.311	329.777	333.351	335.835
Mieszkania socjalne w szt.	b.d.	7	7	8	7
Budynki mieszkalne w szt.	2.607	2.634	2.661	2.686	2.706
Przeciętna powierz. użytkowa mieszkania w m ²	97,7	97,9	98,2	98,5	98,6
Liczba mieszkań/1000 mieszkańców	256,3	256,7	258,0	259,6	259,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z punktu widzenia nakładów budowlanych (głównie w odniesieniu do budownictwa wielorodzinnego) inwestorami mieszkaniowymi są osoby prywatne. Spółdzielnie mieszkaniowe oraz Gmina Rakoniewice wyłącznie zarządzają posiadanym zasobem. W gminie nie występuje budownictwo towarzystwa budownictwa mieszkaniowego (TBS). Oferty mieszkań powstają w obiektach nowowytbudowanych oraz w wyniku wykorzystania różnych typów obiektów istniejących np. garbarnia, winiarnia, młyn gospodarczy, fabryka obuwia (później

produkcja ozdób choinkowych). Prowadzone inwestycje odtworzeniowe w tym wykorzystanie obiektów poprzemysłowych i innych, skutkuje lepiej zagospodarowaną przestrzenią i infrastrukturą.

Powstające mieszkania głównie o powierzchniach użytkowych od 30,0 do 60,0 m² spełniają oczekiwania nabywców w zakresie przeciętnych potrzeb mieszkaniowych.

W gminie coraz częściej pojawia się, polegające na rozwoju zabudowy mieszkaniowej w peryferyjnych obszarach miasta zjawisko suburbanizacji. Czynnikiem wpływającym na ten proces jest zapewne dostępność gruntów w ciekawych lokalizacjach, stosunkowo niskim nakładem. Budownictwo tego typu rozwija się pomimo ograniczonego dostępu do infrastruktury.

Mieszkaniowy zasób gminy

Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego Gminy Rakoniewice, z roku na rok liczba mieszkań komunalnych maleje.

Tabela 26 Mieszkaniowy zasób Gminy Rakoniewice

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
liczba mieszkań komunalnych w szt.	130	92	94	84
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych w m ²	4836	4602	4767,9	4338,7
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego w m ²	37,2	50,02	50,72	49,89
liczba mieszkań socjalnych w szt.	8	8	8	11
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań socjalnych w m ²	251	251	314	375

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

Na koniec 2014 r. w zasobie gminy znajdowały się 84 lokale mieszkalne i 11 lokali socjalnych. Lokale te mieściły się w 15 budynkach stanowiących wyłączną własność gminy oraz 43 budynkach wspólnot mieszkaniowych. 5 lokali mieściło się w budynkach sal wiejskich, 2 lokale w budynku funkcjonującego przedszkola, 1 lokal w budynku istniejącej szkoły, 2 lokale w budynku stadionu. W stosunku do roku 2011 liczba mieszkań w zasobie komunalnym zmniejszyła się o 46.

Większość budynków mieszkalnych to budynki wybudowane przed 1945 r., które z racji mankamentów, zaniedbań technicznych oraz zużycia, oprócz wydatków związanych z ich utrzymaniem wymagają wykonania licznych kompleksowych prac

modernizacyjno-remontowych. Szczególnie zły stan występuje w budynkach zabytkowych. Ponadto w budynku Osiedle Parkowe 2, z racji charakteru zabytku (oficyna przapałacowa), winna być wykreowana inna funkcja aniżeli mieszkaniowa.

Tabela 27 Mieszkaniowy zasób Gminy Rakoniewice

Adres	Liczba lokali w budynku	Pow. lokali w m ²	Uwagi
Najemca lokalu	lokale stanowiące własność Gminy Rakoniewice		
Rakoniewice Pl. Powst. Wlkp. 1 Lokal wolny Lokal zajęty przez najemcę	2	43,76 48,58	nie nadaje się do zamieszkania
Rakoniewice Pl. Powst. Wlkp. 4 Lokal zajęty przez najemcę Lokal zajęty przez najemcę	7	31,84 26,00	
Rakoniewice Pl. Powst. Wlkp. 6 Lokal zajęty przez najemcę Lokal socjalny zajęty przez najemcę	6	45,08 29,79	
Rakoniewice Pl. Powst. Wlkp. 9 Lokal zajęty przez najemcę	3	41,97	
Rakoniewice Pl. Powst. Wlkp. 11 Lokal zajęty przez najemcę	4	46,78	
Rakoniewice Pl. Powst. Wlkp. 13 Lokal zajęty przez najemcę Lokal zajęty przez najemcę Lokal zajęty przez najemcę Lokal zajęty przez najemcę	5	56,85 90,67 33,77 65,58	
Rakoniewice Pl. Powst. Wlkp. 28 Lokal zajęty przez najemcę	6	68,77	
Rakoniewice Pl. Powst. Wlkp. 35 Lokal zajęty przez najemcę Lokal zajęty przez najemcę Lokal socjalny zajęty przez najemcę	4	64,29 50,47 36,00	
Rakoniewice Pl. Powst. Wlkp. 40 Lokal zajęty przez najemcę Lokal zajęty przez najemcę	2	66,48 92,55	
Rakoniewice ul. Pocztowa 7 Lokal zajęty przez najemcę Lokal zajęty przez najemcę	4	55,94 56,88	
Rakoniewice ul. Pocztowa 27 lokal zajęty przez najemcę	3 lokal niemieszkalny 24,6 m ²		
Rakoniewice ul. Pocztowa 28 lokal zajęty przez najemcę lokal zajęty przez najemcę lokal socjalny zajęty przez najemcę	8	39,07 59,34 46,13	

lokal zajęty przez najemcę		42,72	
lokal zajęty przez najemcę		47,36	
lokal zajęty przez najemcę		57,19	
lokal zajęty przez najemcę		34,43	
lokal socjalny zajęty przez najemcę		22,50	
Rakoniewice ul. Wolsztyńska 10 lokal socjalny zajęty przez najemcę	3	25,73	
lokal socjalny zajęty przez najemcę		29,44	
lokal socjalny zajęty przez najemcę		51,20	
Rakoniewice ul. Wolsztyńska 22 lokal zajęty przez najemcę	3	51,15	
Rakoniewice ul. Krystyny 18 lokal zajęty przez najemcę	3	44,14	
lokal zajęty przez najemcę		65,78	
Rakoniewice ul. Krystyny 34 lokal zajęty przez najemcę	4	39,49	
lokal zajęty przez najemcę		41,73	
Rakoniewice ul. Krystyny 49 lokal zajęty przez najemcę	9	40,72	
Rakoniewice ul. Grodziska 10 lokal zajęty przez najemcę	5	47,92	
Rakoniewice ul. Grodziska 25 lokal zajęty przez najemcę	4	40,63	
Rakoniewice ul. Grodziska 29 lokal zajęty przez najemcę	6	40,00	
lokal zajęty przez najemcę		19,90	
lokal zajęty przez najemcę		52,00	
Rakoniewice ul. Grodziska 30 lokal zajęty przez najemcę	1	51,10	
Rakoniewice ul. Grodziska 33 lokal zajęty przez najemcę	4	60,48	
Rakoniewice ul. Grodziska 35 lokal socjalny zajęty przez najemcę	5	36,74	
lokal zajęty przez najemcę		36,10	
Rakoniewice Grodziska 36 lokal zajęty przez najemcę	6	30,92	
lokal zajęty przez najemcę		25,47	
Rakoniewice ul. Garbary 8 lokal zajęty przez najemcę	przedszkole	38,15	
lokal zajęty przez najemcę		38,15	
Rakoniewice ul. Nowotomska 2 lokal zajęty przez najemcę	8	60,31	
lokal zajęty przez najemcę		59,95	
lokal zajęty przez najemcę		61,55	
Rakoniewice ul. Nowotomska 2 lokal zajęty przez najemcę	szkoła	79,36	
Rakoniewice ul. Poczтова 1 lokal zajęty przez najemcę	4 lokal niemieszkalny 64,5 m ²		
lokal zajęty przez najemcę		36,20	

lokal zajęty przez najemcę		61,16	
lokal zajęty przez najemcę		35,08	
Rakoniewice ul. Krystyny 57	5		
lokal zajęty przez najemcę		48,75	
lokal zajęty przez najemcę		63,52	
lokal zajęty przez najemcę		49,09	
lokal zajęty przez najemcę		63,01	
Rakoniewice Stadion 1	stadion		
lokal zajęty przez najemcę	2	102,62	
lokal zajęty przez najemcę		56,39	
Rostarzewo Plac Powst. Wlkp. 11	3		
lokal zajęty przez najemcę		35,10	
lokal zajęty przez najemcę		43,98	
Rostarzewo ul. Wolsztyńska 27	2		
lokal zajęty przez najemcę	lokal niemieszkalny (medyczny) 90,5 m ²		
Rostarzewo ul. Wolsztyńska 15	4		
lokal zajęty przez najemcę		75,56	
Stodolsko 11A	1		
budynek zajęty przez najemcę		77,09	
Głodno 42	1		
budynek zajęty przez najemcę		92,06	
Głodno 62	1		
budynek zajęty przez najemcę		46,00	
Tarnowa 4	7		
lokal zajęty przez najemcę		62,13	
lokal zajęty przez najemcę		32,14	
lokal zajęty przez najemcę		39,51	
lokal zajęty przez najemcę		50,61	
lokal zajęty przez najemcę		32,44	
Jabłonna ul. Kościelna 8	4		
lokal zajęty przez najemcę		35,43	
Jabłonna ul. Polna 8	1		
budynek zajęty przez najemcę		36,34	
Jabłonna ul. Kościelna 19	sala wiejska		
lokal zajęty przez najemcę	2	35,75	
lokal zajęty przez najemcę		35,94	
Komorówko 36	2		
lokal zajęty przez najemcę		52,44	
Gnin 1	3		
lokal zajęty przez najemcę		61,95	
lokal zajęty przez najemcę		59,58	
lokal zajęty przez najemcę		26,10	
Gola 12	2		
lokal zajęty przez najemcę		31,76	
Blinek 11	budynek byłej szkoły wykorzystywany jako		

lokal zajęty przez najemcę	sala wiejska 2	50,55	
lokal zajęty przez najemcę		24,50	
Blinek 21 budynek zajęty przez najemcę	1	72,81	
Goździn 36 lokal socjalny zajęty przez najemcę	3	55,07	nie nadaje się do zamieszkania
lokal socjalny zajęty przez najemcę		68,49	
lokal wolny (socjalny)		19,60	
Elżbieciny 34 lokal zajęty przez najemcę	sala wiejska 1	37,66	
Cegielsko lokal zajęty przez najemcę	5	62,22	
Rakoniewice Osiedle Parkowe 2 lokal zajęty przez najemcę	oficyna przypałacowa 3	61,60	
lokal zajęty przez najemcę		60,30	
lokal zajęty przez najemcę		42,00	
Kuźnica Zbąska 46 budynek zajęty przez najemcę	1	111,85	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

W 2014 r. Gmina Rakoniewice przejęła budynek dawnego Dworca PKP w miejscowości Rostarzewo, w którym znajdują się 2 lokale mieszkalne:

Tabela 28 Mieszkaniowy zasób Gminy Rakoniewice – Dworzec PKP

Adres	Liczba lokali w budynku	Pow. lokali w m ²	Uwagi
Najemca lokalu	lokale stanowiące własność Gminy Rakoniewice		
Rostarzewo ul. Dworcowa 3 lokal zajęty przez najemcę	dworzec PKP 2	92,40	
lokal zajęty przez najemcę		64,98	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

Z powodu braku środków finansowych Gmina Rakoniewice ma problemy z wywiązaniem się z obowiązku zaspokajania potrzeb mieszkaniowych. Ustalony w stawkach niższych aniżeli rynkowe czynsz (4,50 zł za 1 m² jako stawka wyjściowa i 3,00 zł za 1 m² lokal socjalny) nie wystarcza na pokrycie kosztów eksploatacji i napraw oraz nie daje możliwości finansowania remontów substancji mieszkaniowej. Ponadto brakuje wolnych lokali.

Gmina nie uzyskuje pożądaných przychodów z tytułu czynszu najmu z uwagi na zaległości najemców w opłatach. Zaległości stanowią blisko 60,0% rocznych dochodów z czynszu. Zaleganie w płatnościach spowodowane jest okolicznościami obiektywnymi (trudne sytuacje życiowe najemców), są to także działania świadome. Prowadzone postępowania pokazują, że wyegzekwowanie zaległości jest utrudnione, a w wielu przypadkach niemożliwe. Rozważenia wymaga, czy korzystniejsze dla gminy jest utrzymywanie w nieskończoność lokatorów, którzy nie są w stanie ponosić obciążeń czynszowych, czy może występowanie na drogę sądową o eksmisję. Brakuje jednak lokali socjalnych, do których mogliby być eksmitowani. Gmina Rakoniewice powinna zabezpieczać zasoby mieszkalne oraz podjąć działania w kierunku zmniejszania i zapobiegania dalszym zaległościom.

Dodatek mieszkaniowy

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W Gminie Rakoniewice tej formy pomocy udziela Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29 Liczba i kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych w Gminie Rakoniewice

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w szt.	682	610	616	853	760
kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w tys. zł	148.430	135.911	139.260	183.244	195.347
w tym liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w szt.					
w zasobie gminnym	147	162	129	121	112
w zasobie spółdzielczym	236	162	176	311	223
w zasobie wspólnot mieszkaniowych	119	108	72	60	70
w zasobie prywatnym	157	156	38	63	248
w zasobie innym	23	22	201	298	107

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zarówno liczba przyznanych i wypłaconych dodatków mieszkaniowych jak i wysokość kwot przeznaczonych na ten cel, systematycznie wzrasta.

10. Sfera gospodarcza

Biorąc pod uwagę wyposażenie i potencjał gospodarczy, Gminę Rakoniewice można zaliczyć do ośrodków lokalnych pełniących funkcje obsługi ludności poziomu gminnego o zasięgu własnej jednostki administracyjnej. Gmina tworzy układ o niewielkim stopniu domknięcia. Otwarcie przejawia się między innymi w postaci ścisłych związków przestrzenno-funkcjonalnych z pobliskimi ośrodkami: Wolsztynem, Grodziskiem Wlkp. i Nowym Tomysłem a także Poznaniem, czy Zieloną Górą, w których ludność gminy realizuje swe ponadlokalne potrzeby.

Podstawy rozwoju gospodarczego Gminy Rakoniewice związane są bez wątpienia z rozwojem funkcji rolniczych. Działalność przemysłowa pozostaje poza obszarami skoncentrowanego w rejonie aglomeracji miasta Poznania intensywnego rozwoju. Jednak położenie w określonym układzie komunikacyjnym, stosunkowa bliskość dużych miast są bez wątpienia pozytywnymi czynnikami.

10.1. Rolnictwo

Użytki rolne zajmują większą część powierzchni gminy. Składają się na nie grunty orne które stanowią 41,4% w strukturze powierzchni całej gminy, a ich uzupełnieniem są użytki zielone 11,6%. Choć gleby klas dobrych (II, IIIa, IIIb, IVa) zajmują zaledwie 29,6% całkowitej powierzchni a gleby słabe i najslabsze (klasy V i VI) aż 58,6% powierzchni gruntów ornych, rolnictwo stanowi ważną gałąź gospodarki.

Tabela 30 Klasy gruntów ornych na terenie Gminy Rakoniewice

Klasy gruntów ornych	Powierzchnia w ha	% udział w powierzchni ogólnej
I	-	-
II	4	0,05
IIIa	214	2,62
IIIb	677	8,29
IVa	1519	18,61
IVb	963	11,80
V	2471	30,29
VI	2312	28,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

Rolnictwo głównie oparte jest na gospodarstwach indywidualnych. Na terenie gminy funkcjonuje 1 gospodarstwo przejęte przez Agencję Nieruchomości po PGR-ach. Zajmujące około 714 ha gospodarstwo stanowi oddział Agrii Plus Wielkopolska S.A.

W miejscowości Ruchocice funkcjonuje gospodarstwo należące do rolniczej spółdzielni - ok. 400 ha.

Ponadto grunty rolne (ok. 80 ha) posiada i uprawia spółdzielnia produkcyjna z siedzibą w Tłokach.

Według danych urzędu, w 2014 r. na terenie gminy funkcjonowało 1.551 gospodarstw rolnych. Ok. 33,3% gospodarstw osiadało powierzchnię 1-2 ha. Gospodarstw o powierzchni oscylującej w granicach 2-15 ha było 26,7%, zaś gospodarstw większych niż 15 ha około 7,2%.

Tabela 31 Wielkość gospodarstw rolnych Gminy Rakoniewice wg stanu na koniec 2014 r.

Grupa	Ogólna liczba gospodarstw	Powierzchnia fizyczna (ha)
A - powierzchnia od 1 do 2 ha	516	707,8391
B - powierzchnia od 2 do 5 ha	414	1.286,9897
C - powierzchnia od 5 do 7 ha	141	815,0914
D - powierzchnia od 7 do 10 ha	136	1.123,4898
E - powierzchnia od 10 do 15 ha	125	1.472,8239
H - powierzchnia powyżej 15 ha	112	3.217,8895
K1 - powierzchnia od 0 do 1 ha	107	373,2866
Razem	1551	8997,4100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

Większość gospodarstw średnich i dużych zajmuje się produkcją zwierzęcą (trzoda chlewna, opasy, krowy mleczne), a uzyskiwane płody wykorzystywane są jako pasza.

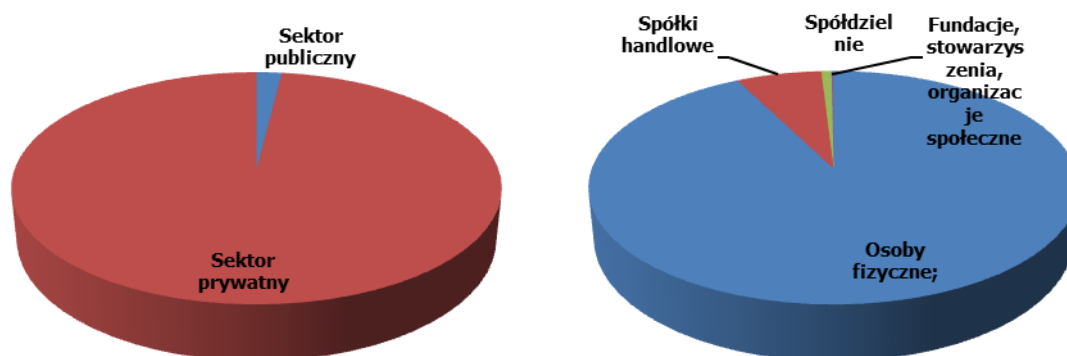
W gminie prowadzone są działy specjalne produkcji rolnej. Dominującą gałęzią jest uprawa pieczarek, wokół której rozwinął się przemysł związany ze skupem, exportem, przetwórstwem i wytwarzaniem podłoża. W mniejszej części prowadzone są uprawy w szklarniach i tunelach foliowych. Rozwinięta jest także hodowla drobiu rzeźnego i nieśnego a także zwierząt futerkowych (norki).

W określonych rejonach gminy produkowany jest miód. Pszczelarstwo jest jednak bardziej pasją, tylko nieliczne gospodarstwa z dużymi pasiekami utrzymują się z tej działalności.

W 2014 r. podatnikami podatku dochodowego z działów specjalnych produkcji rolnej objęte były 244 podmioty.

10.2. Działalność gospodarcza

W 2014 r., w Gminie Rakoniewice zarejestrowanych było w rejestrze REGON 1.289 podmiotów gospodarczych. Zdecydowana większość podmiotów jest w rękach prywatnych (98,1%), z kolei w sektorze prywatnym dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - 84,4%.

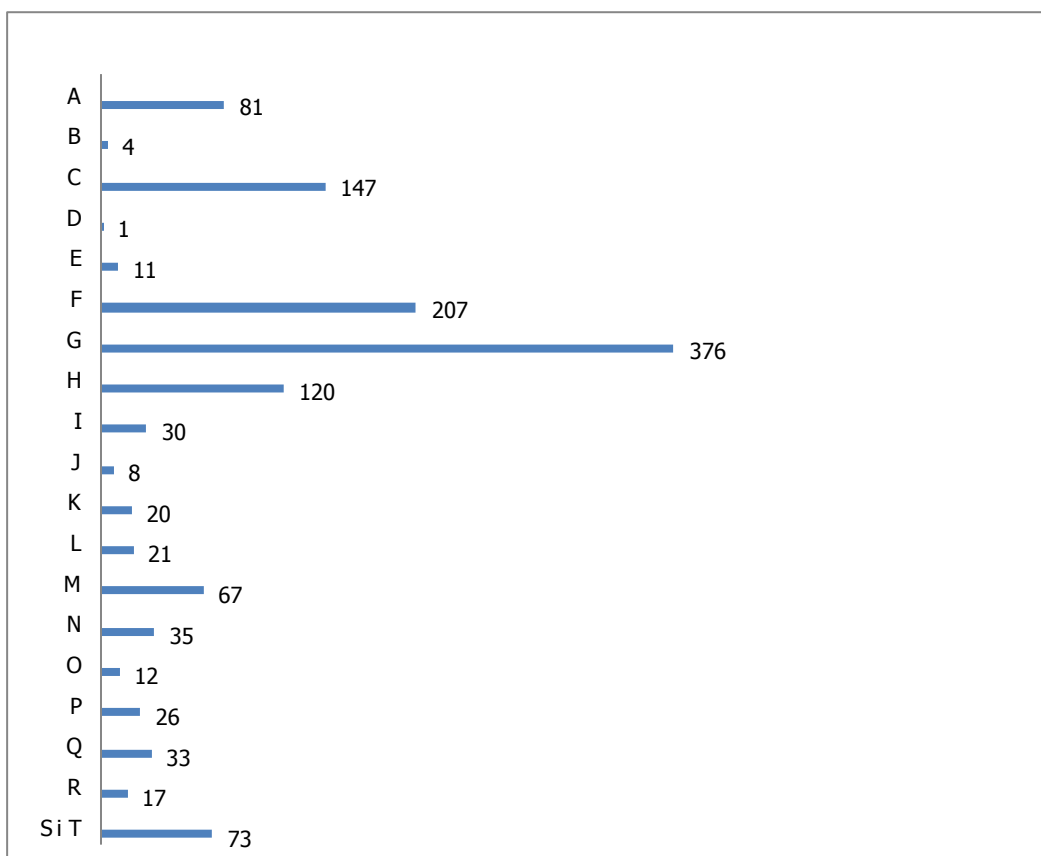
Rysunek 12 Struktura własnościowa przedsiębiorstw Gminy Rakoniewice

Tabela 32 Podstawowe dane o strukturze własnościowej przedsiębiorstw Gminy Rakoniewice

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem, z tego:	1.209	1.202	1.231	1.263	1.289
Sektor publiczny	25	25	25	25	25
Sektor prywatny, w tym:	1.184	1.177	1.206	1.238	1.264
Osoby fizyczne	1.007	1.002	1.028	1.049	1.067
Spółki handlowe	64	63	67	72	76
Spółdzielnie	7	6	6	9	9
Fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne	1	1	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mieszkańcy Gminy są umiarkowanie przedsiębiorczy. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 1.000 mieszkańców w 2014 r. wyniósł 95,5 (średnia dla kraju około 103). Wskaźnik ten rósł nieprzerwanie na przestrzeni ostatnich lat.

Rysunek 13 Struktura branżowa przedsiębiorstw Gminy Rakoniewice

Struktura branżowa przedsiębiorstw Gminy Rakoniewice utrzymuje się na stosunkowo niezmiennym poziomie. Najwięcej podmiotów działa w branży handlowej. Duży udział mają także budownictwo, transport i gospodarka magazynowa oraz przetwórstwo przemysłowe. Rozwijają się działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

Tabela 33 Struktura branżowa (PKD 2007) przedsiębiorstw Gminy Rakoniewice

Sekcja wg PKD (2007)	Opis	Liczba podmiotów 2010	Liczba podmiotów 2014
A	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	94	81
B	Górnictwo i wydobywanie	2	4
C	Przetwórstwo przemysłowe	142	147

D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	1
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5	11
F	Budownictwo	190	207
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	355	376
H	Transport i gospodarka magazynowa	116	120
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	30	30
J	Informacja i komunikacja	9	8
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	17	20
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	23	21
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	55	67
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	23	35
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11	12
P	Edukacja	28	26
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	32	33
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	17	17
S i T	Pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	59	73
RAZEM		1.209	1.289

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie gminy działa spółdzielnia socjalna, która daje możliwości zatrudnienia przygotowanych do pracy uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej.

10.3. Instytucje otoczenia biznesu

Działające na terenie gminy, tworzące nowe miejsca pracy przedsiębiorstwa, są uzależnione od środowiska biznesowego, ale także od wzajemnych relacji między instytucjami otoczenia biznesu, administracją publiczną i innymi przedsiębiorcami.

W Gminie Rakoniewice nie ma instytucji otoczenia biznesu. Funkcjonują banki:

- Nadodrzański Bank Spółdzielczy w Rakoniewicach z filią w Jabłonie,
- PKO Bank Polski S.A. Agencja Rakoniewice.

Ponadto działa kilka firm prowadzących działalności usługowe w obszarze księgowości

10.4. Rynek pracy i bezrobocie

Mieszkańcy Gminy Rakoniewice pracują w większych miastach sąsiednich, a także w firmach i instytucjach zlokalizowanych na obszarze gminy.

W 2014 r. na 1.000 mieszkańców Gminy Rakoniewice, pracowało blisko 200.

Tabela 34 Osoby pracujące na 1.000 ludności w gminach powiatu grodzkiego

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Grodzisk Wlkp.	309	310	316	327	356
Rakoniewice	187	180	171	187	184
Wielichowo	122	118	122	121	132
Granowo	146	169	166	174	200
Kamieniec	107	110	105	109	109

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych statystycznych, w latach 2010-2014 liczba osób pracujących ulegała fluktuacjom. Ok. 40% pracujących to mieszkańcy miasta.

Tabela 35 Osoby pracujące z Gminy Rakoniewice

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	2399	2323	2223	2433	2408
Mężczyźni	1138	1118	1133	1248	1223
Kobiety	1261	1205	1090	1185	1185
w tym osoby pracujące					
Miasto Rakoniewice	812	881	816	904	948
Wsie	1587	1442	1407	1529	1460

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z danych powiatowego urzędu pracy wynika, że liczba osób bezrobotnych rejestrujących się w analizowanym okresie na terenie całego powiatu ulegała wahaniom. W Gminie Rakoniewice, w latach 2010-2012 liczba ta sukcesywnie wzrastała, przy czym od roku 2013 nieco spadła. Niewielkim wahaniom ulegała proporcja zarejestrowanych osób bezrobotnych według płci, a także według wieku i wykształcenia.

Tabela 36 Osoby bezrobotne z Gminy Rakoniewice, zarejestrowane w PUP w Grodzisku Wlkp. wg płci

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	434	507	566	536	495
Mężczyźni	200	248	288	264	235
Kobiety	234	259	278	272	260

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 37 Bezrobotni z Gminy Rakoniewice według wieku i wykształcenia w 2014 r.

Gminy	Ogółem	W wieku					Z wykształceniem				
		poniżej 25 lat	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej	wyższym	policealnym i średnim zawodowym	średnim ogólnokształcącym	zasadniczym zawodowym	gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym
2011	507	161	124	68	96	58	23	101	35	222	126
2012	566	186	153	79	87	61	35	91	46	248	146
2013	536	160	139	83	90	64	25	95	49	221	146
2014	495	139	110	85	84	77	24	89	36	227	119

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP

Wahaniom ulegał także udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. Według danych GUS, udział bezrobotnych Gminy Rakoniewice w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2012 sukcesywnie wzrastał, po czym w latach 2013 i 2014 malał. Dla zobrazowania sytuacji bezrobocia w Gminie

Rakoniewice, udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym pokazano w odniesieniu dla danych krajowych.

Tabela 38 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci (%)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Gmina Rakoniewice ogółem	5,3	6,1	6,8	6,5	5,9
Polska	7,9	8,0	8,7	8,8	7,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP

Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Rakoniewicach, bezrobocie stanowi jeden z podstawowych powodów korzystania z pomocy społecznej.

11. Analiza sytuacji finansowej Gminy Rakoniewice – zarys

Podstawowym instrumentem zarządzania finansami gminy jest budżet. W ramach realizacji niniejszej strategii, głównym inwestorem będzie Gmina Rakoniewice. Dlatego też przedstawiono podstawowe dane i wielkości finansowe będące składowymi budżetu. Obrazują one w zarysie kondycję finansową gminy a zarazem zdolność, do realizacji wydatków inwestycyjnych.

Tabela 39 Dochody Miasta i Gminy Rakoniewice

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
DOCHODY BIEŻĄCE	95,3	94,3	97	97,2	97,7
Subwencje i dotacje	63,2	61,3	61,9	60,2	60,2
Subwencje ogółem	43,6	42,7	42,8	39,9	41,3
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania bieżące	19,6	18,6	19,1	20,2	19,2
Dochody własne	32,0	33,0	35,0	37,0	37,5
Wpływy z podatków	13,1	13,9	16,3	16,2	17,2
Udział w podatkach budżetu państwa	11,4	12,9	12,6	12,8	14,3
Wpływy z opłat	3,6	2,2	2,3	5,3	2,8
Odsetki	0,5	0,5	0,7	0,5	0,4

Pozostałe dochody	3,4	3,4	3,2	5,3	2,8
DOCHODY MAJĄTKOWE	4,7	5,7	3	2,8	2,3
Wpływy z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego	0	0,1	0	0	0,1
Dochody ze sprzedaży majątku	2,3	1,4	2,7	0,9	0,9
Dotacje i śr. pozabudżetowe na zadania inwestycyjne	2,5	4,2	0,3	1,9	1,3
RAZEM	100	100	100	100	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

Z analizy dochodów Miasta i Gminy Rakoniewice wynika, że.

- Występują pozytywne zmiany w strukturze dochodów, gdyż z roku na rok zauważalny jest wzrost łącznych dochodów budżetowych.
- Najważniejsze źródło dochodów gminy stanowi transfer z budżetu państwa do budżetu samorządowego a mianowicie wpływy z subwencji i dotacji. Gmina ma stosunkowo niewielki wpływ na wysokość tych dochodów. Ze źródeł tych finansowane są zadania celowe tj. oświata, na którą przyznawane są środki w zależności od ilości uczniów. Jednakże należności służą realizacji zadań własnych.
- Stanowiące niespełna 40,0% dochody własne są w strukturze wzrostowej. Z punktu widzenia jednostki istotna jest wysokość dochodów własnych. Zwiększenie tych środków pozwala na wypracowanie nadwyżki finansowej i przeznaczenie jej na zadania inwestycyjne.
- Podatek od nieruchomości jest dla gminy największym wpływem z opłat lokalnych oraz obok podatku PIT najważniejszym źródłem dochodów własnych. Pozytywnym symptomem jest systematyczny wzrost dochodów z tego tytułu.
- Niepokojąco spadają dochody majątkowe.

Tabela 40 Wydatki Miasta i Gminy Rakoniewice

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
WYDATKI BIEŻĄCE	82,2	84,6	89,6	86,1	87,5
Dotacje i subwencje	1,7	1,8	1,7	1,8	1,7

Wynagrodzenia i składki od nich naliczane	35,9	38,5	41,5	39,2	39,6
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	19,0	19,1	19,5	18,7	18,5
Remonty	3,5	4,2	4,1	5,6	7,3
Zakup energii, materiałów i wyposażenia oraz usług	13,3	13,5	14,5	12,9	13,8
Pozostałe wydatki bieżące	5,7	5,3	5,9	6,2	5,5
Odsetki od pożyczek, kredytów i pap. wart.	3,1	2,1	2,5	1,6	1,1
WYDATKI MAJĄTKOWE	17,8	15,4	10,4	13,9	12,5
RAZEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

Z analizy wydatków Gminy Rakoniewice wynika, że:

- Wydatki bieżące są w stałym trendzie wzrostowym.
- W strukturze wydatków najważniejszą kategorię stanowią wydatki na wynagrodzenia i składki od nich naliczane co jest typowym zjawiskiem dla samorządów w Polsce.
- Wydatki majątkowe są w tendencji spadkowej.

Zadłużenie

Budżet Gminy Rakoniewice zamykał się deficytem, co wymagało pozyskania dodatkowych środków finansowych. Główne źródło przychodów stanowiły obligacje komunalne. Łącznie, w latach 2008-2016 zaciągnięto niespełna 21 mln zł nowych zobowiązań, spłacono ok 2/3.

12. Przeznaczenie terenów oraz sytuacja planistyczna - zarys

Powierzchnia Gminy Rakoniewice w niespełna 0,6% pokryta jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Obszar ten zawiera się w 32 opracowaniach, uchwalonych na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat planach.

Obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego wskazują kilka przeznaczeń terenów. W skład nich wchodzi między innymi:

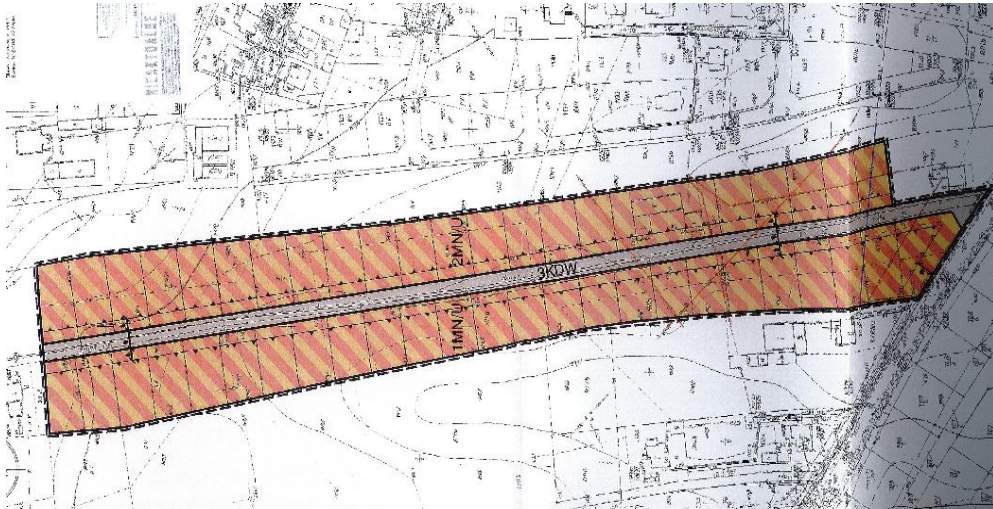
- tereny pod przebieg i lokalizację inwestycji celu publicznego w szczególności gazociąg, oczyszczalnia ścieków, przepompownia, boisko sportowe, parking samochodowy, stacja telefonii komórkowej,
- tereny eksploatacji surowców mineralnych,
- tereny aktywizacji gospodarczej,
- tereny usług,
- tereny zabudowy mieszkaniowej,
- tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej,
- tereny zabudowy letniskowej,
- tereny zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej,
- tereny zabudowy przemysłowo-hodowlanej.

Obszary lokalizacji terenów inwestycyjnych objęte MPZP do zagospodarowania to w szczególności:

- teren o powierzchni około 7 ha zlokalizowany w południowo – wschodniej części Miasta Rakoniewice, położony w odległości niespełna 2 km od centrum jest w 90,0% własnością Gminy Rakoniewice,
- w pełni uzbrojony obszar w miejscowości Drzymałowo, zlokalizowany przy drodze krajowej nr 32 w kierunku Grodziska Wlkp., obejmuje teren o powierzchni około 5 ha, jest w 100% własnością prywatną.

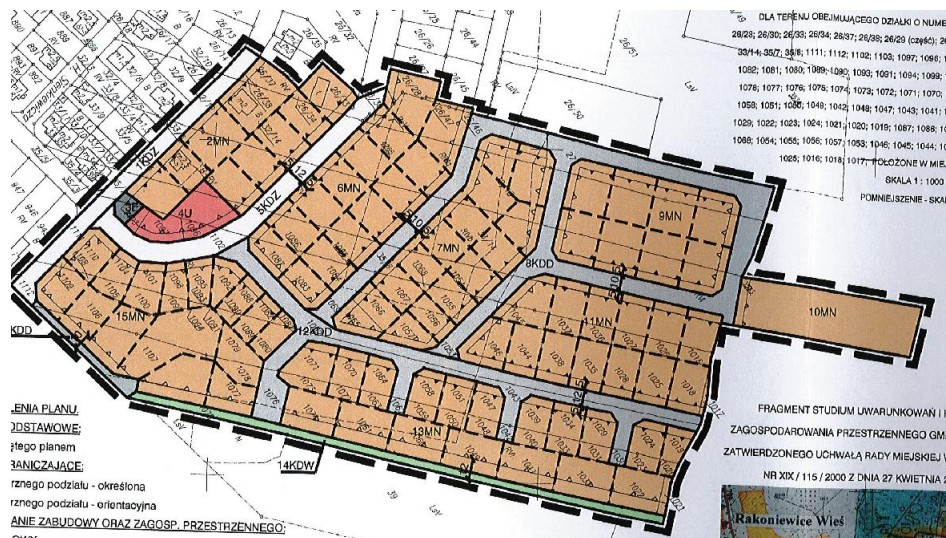
Na terenie Gminy Rakoniewice dostępne są również działki pod zabudowę mieszkaniową:

- około 43 działki do zagospodarowania objęte MPZP dla terenu położonego przy ul. Nowotomyskiej w Rakoniewicach, teren w 100,0% jest własnością prywatną,

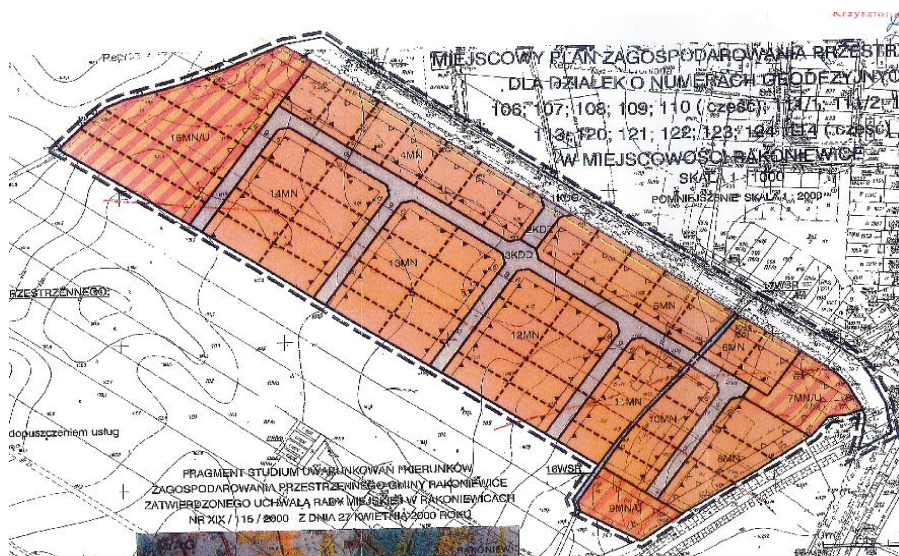
Rysunek 14 MPZP – ul. Nowotomska w Rakoniewicach

- około 90 działek do zagospodarowania objętych MPZP - Osiedle Wygoda II, teren w części jest własnością Gminy Rakoniewice, w części własnością prywatną,

Rysunek 15 MPZP - Osiedle Wygoda II

- około 48 działek do zagospodarowania objętych MPZP dla terenu położonego w Rakoniewicach, teren w 100,0% jest własnością prywatną,

Rysunek 16 MPZP - teren prywatny w Rakoniewicach

- około 14 działek do zagospodarowania (MPZP dla terenu położonego w Rakoniewicach Trasa Rakoniewice - Jabłonna), teren w 100,0% jest własnością prywatną.

Przeznaczenie terenów zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wynika z ustaleń planów zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku ich braku z decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

W 2014 r. wydano 146 decyzji o warunkach zabudowy oraz 10 decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Z roku na rok liczba wydanych decyzji rośnie.

Tabela 41 Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu na terenie Gminy Rakoniewice

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
decyzje o warunkach zabudowy (liczba)	b.d.	167	150	136	146
decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego	b.d.	9	12	8	10

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych UMG

Analiza decyzji administracyjnych na obszarach gdzie brak jest planów miejscowych wykazała, że zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym w większości dotyczą budownictwa mieszkaniowego jednorodzinne i mieszkalno-usługowego. Decyzje wydawane były głównie na budowy i rozbudowy domów mieszkalnych, garaży oraz budynków wykorzystywanych w rolnictwie, adaptacje budynków niemieszkalnych a decyzje o lokalizacji celu publicznego na budowy sieci.

Najbardziej intensywne procesy zagospodarowania w gminie mają miejsce w miejscowościach: Rakoniewice, Rostarzewo, Stodolsko, Jabłonna , Wioska, Kuźnica Zbąska.

Dokumentem nadrzędnym wiążącym przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

13. Podsumowanie

Rozwój jednostki to nic innego jak proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców zarówno współczesnego pokolenia, jak i pokoleń przyszłych. Przeprowadzona diagnoza stanu aktualnego Miasta i Gminy Rakoniewice nakreśliła szereg wniosków i rekomendacji w zakresie problemów, które w istotny sposób wpływają na koniunkturę i rozwój.

Poniżej wskazano główne, zaobserwowane aspekty.

Główne zagrożenia dla środowiska naturalnego

Co do zasady w Gminie Rakoniewice nie funkcjonują przedsiębiorstwa, które w istotny sposób negatywnie wpływają na stan środowiska przyrodniczego.

Funkcjonujące zakłady nie są uciążliwe lub ich uciążliwość jest ograniczona i zasadniczo ma mały wpływ na stan środowiska.

Większy udział w zanieczyszczaniu środowiska mają zagrożenia komunalne. Są to uciążliwości związane bezpośrednio z bytowaniem człowieka i działalnością usługowo-handlową. Należą do nich:

- odpady komunalne zawierające pewien procent odpadów niebezpiecznych (np. zużyte baterie, lampy rtęciowe, opakowania po środkach chemicznych), a także duże ilości surowców wtórnych (makulatura, złom, tworzywa sztuczne),
- ścieki bytowe oraz odprowadzane wraz z nimi ścieki o charakterze przemysłowym,
- emisja zanieczyszczeń ze źródeł grzewczych i powstających odpadów,
- lokalny hałas związany z działalnością handlowo-usługową.

Zagrożeniem związanym ze stale rozwijającym się transportem samochodowym lokalnym i tranzytowym jest emisja pyłów i gazów spalinowych oraz hałas i wibracje pochodzące z tych źródeł.

Zanieczyszczenia substancjami związanymi z chemizacją rolnictwa (stosowane środki ochrony roślin, nawozy) powodują zagrożenia pochodzenia rolniczego.

Zagrożenie stanowią także zamierzone działania człowieka (dewastacje) a także bezmyślność i niski poziom świadomości ekologicznej.

Na terenie gminy występują i mogą wystąpić nadzwyczajne zagrożenia środowiska a także klęski żywiołowe (podtopienia, pożary).

W gminie zaobserwowano niską skuteczność działań w zakresie gospodarki niskoemisyjnej.

Dziedzictwo kulturowe

Gmina Rakoniewice posiada atrakcyjne zasoby dziedzictwa kulturowego. Część obiektów została poddana remontom i stanowi jej wizytówkę np. odrestaurowany gruntownie w 2015 r. ratusz w Rostarzewie, gdzie mieści się Regionalna Izba Pamięci.

Działalność kulturalna funkcjonuje aktywnie i jest dobrze zorganizowana.

Podstawowe problemy to:

- stan techniczny zabytków w tym także stanowiących własność gminy,
- ciekawe, ciągle niedostatecznie wyeksponowane zasoby,
- wymagające procesu rewitalizacji zasoby dziedzictwa kulturowego,
- niewystarczające wykorzystanie dorobku kultury zarówno w postaci nieruchomości jak i kultury niematerialnej.

W ramach prowadzonej współpracy z polskimi kolejami państwowymi, gmina stała się posiadaczem nieruchomości służących lokalnej społeczności (dróg, gruntów oraz dworców wraz z terenami przyległymi w miejscowościach Rostarzewo i Drzymałowo). Trwają negocjacje w kwestii przejęcia budynku dworca w Rakoniewicach oraz innych terenów. Bez wątplenia nieruchomości pokomunikacyjne wymagają zainteresowania. Szczególną uwagę należy zwrócić na zdewastowany zabytkowy dworzec w Ruchocicach, który docelowo pozostanie we władaniu dotychczasowego właściciela.

Sport, wypoczynek, turystyka i rekreacja

Gmina Rakoniewice posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę sportowo-rekreacyjną (obiekty sportowe, place zabaw, szlaki rowerowe), która wraz z walorami przyrodniczo-krajobrazowymi stanowi szansę umożliwiającą rozwój turystyki. Sprzyja temu występujący na terenie gminy duży kompleks obszarów leśnych a także wody powierzchniowe. Wykorzystując dostępne zasoby gmina może realizować potrzeby w zakresie wypoczynku weekendowego, letniego a także biznesowego.

Zidentyfikowano następujące obszary problemowe w tym zakresie:

- niewystarczające wykorzystanie istniejącej infrastruktury w dziedzinie wypoczynku i turystyki,
- gospodarka wolną przestrzenią przyrodniczo-krajobrazową,
- niewystarczająca jakość usług turystycznych oraz niedostateczna liczba atrakcyjnych ofert,
- rosnące potrzeby w zakresie zaspokajania zapotrzebowania w dziedzinie sportu, wypoczynku, turystyki i rekreacji,

- niedostatecznie wykorzystywane istniejące obiekty sportowe,
- niewystarczający sposób organizacji sportu dla młodzieży.

Infrastruktura transportowa i techniczna

Centrum życia zawodowego, nauki, kultury, sportu itp. większości mieszkańców Gminy Rakoniewice znajduje się poza miejscem zamieszkania (w miejscowościach sąsiednich w obrębie gminy jak i miastach i miejscowościach gmin okolicznych). Przekłada się to w istotny sposób na uwarunkowania transportowe. Ważny jest zarówno stan dróg jak i możliwości połączeń komunikacyjnych.

Sieć dróg publicznych a także istniejące drogi wewnętrzne zasadniczo stwarzają możliwość dojazdu do każdej miejscowości gminy, czy też każdej nieruchomości. Drogi wraz z infrastrukturą towarzyszącą często mają nieodpowiedni stan techniczny, nieuregulowane stany prawne. Uciążliwe jest także natężenie ruchu na drodze krajowej nr 32. Przebiegająca przez miejscowości Ruchocice, Drzymałowo, Rakoniewice i Rostarzewo zagraża bezpieczeństwu ludzi oraz pogarsza warunki środowiska.

Połączenie z zewnętrznym układem komunikacyjnym regionu za pomocą sieci dróg: krajowej, wojewódzkich, powiatowych oraz gminnych a także linii kolejowej jest stosunkowo dobre. Część mieszkańców gminy ma jednak znaczne potrzeby przewozowe, które trudno zaspokoić przy pomocy aktualnie dostępnej komunikacji autobusowej zarówno w wewnętrznych, jak i zewnętrznych relacjach. Mieszkańcy oczekują usprawnienia komunikacji w szczególności w południowej i północnej części gminy (Tarnowa, Terespol, Jabłonna, Blinek, Błońsko, Kuźnica Zbąska).

Ponadto etapowa budowa ciągów pieszo-jezdnych i pieszo-rowerowych powoduje ich niespójność z pozostałą siecią dróg tego typu i stanowi uciążliwość w korzystaniu.

Nowopowstałe osiedla mieszkaniowe mają niewytyczone i nieurządzone drogi.

System uzdatniania wody w Gminie Rakoniewice jest odpowiedni. Stacje uzdatniania wody zostały zmodernizowane, w 2014 r. wybudowano nową stację w Józefinie. Wykonana w latach 70 z materiałów wówczas stosowanych sieć

wodociągowa wymaga modernizacji i remontów poszczególnych odcinków. Konieczna jest także dalsza rozbudowa sieci. Ważną kwestią dla Gminy Rakoniewice jest uregulowanie sprawy dostarczania wody w miejscowości Ruhocice.

Głównym punktem w zakresie odprowadzania i zagospodarowania nieczystości płynnych jest sprawa uporządkowania gospodarki ściekowej w miejscowościach na terenach, dla których brak jest zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej w szczególności Jabłonna, Wioska, Komorówko, Gola Narožniki, Józefin i Rakoniewice Wieś. Obecny stan stwarza zagrożenie środowiska naturalnego, a także uciążliwości dla mieszkańców. Gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych powoduje, że substancje toksyczne przedostają się do gruntu, ponadto transport taborem asenizacyjnym jest kosztowny, powoduje emisję odorów podczas opróżniania szamb i emisję spalin.

Oczyszczalnię ścieków wybudowano ponad 30 lat temu. Poszczególne jej elementy pomimo prowadzonych prac w kwestii należytego utrzymania są przestarzałe i zużyte. Ponadto wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej możliwości odbioru nieczystości są niewystarczające. Nasila się więc potrzeba modernizacji, rozbudowy względnie wybudowania nowej oczyszczalni.

Przyjęty sposób gospodarki odpadami komunalnymi jest dobry.

Gaz na chwilę obecną to dość dobrze rozwinięta część infrastruktury. Duża część indywidualnych odbiorców może zostać podłączona do sieci gazowej, w perspektywie czasu zaleca się gazyfikację pozostałej części gminy. Należy także rozważyć konieczność wymiany najstarszych odcinków sieci wykonywanej w latach 70-80 ze stali (część miasta głównie Os. Wygoda i Ruhocice). Problemem jest stosunkowo niewielki odsetek odbiorców wykorzystujących gaz na potrzeby ogrzewania.

Również elektroenergetyka stanowi stosunkowo dobrze rozwiniętą dziedzinę infrastruktury. Na chwilę obecną każdy indywidualny odbiorca może zostać podłączony do sieci, w perspektywie czasu warto rozważyć konieczność unowocześniania oraz rozbudowy linii.

Mieszkańcy wskazywali brak bądź ograniczony dostęp do mediów komunikacyjnych (Internetu oraz sieci bezprzewodowej) w niektórych rejonach gminy.

W zakresie rozwoju energetyki odnawialnej zaobserwowano względnie niską skuteczność działań.

Mieszkalnictwo

Występującym problemem w gminie jest utrzymanie i rozwój mieszkaniowego zasobu. O przydzielenie lokali komunalnych mogą wnioskować osoby o niskich zarobkach, które nie zdołają sobie pozwolić na zakup lub wynajem lokalu na wolnym rynku. Obowiązkiem ustawowym gminy jest zapewnianie mieszkańcom lokali socjalnych i tymczasowych. W zanadru gmina powinna mieć także lokale zamienne. Pozostające w zasobach gminy lokale są zlokalizowane w obszarach problemowych, które wymagają pilnej rewitalizacji. Kłopotem są lokatorzy, którzy nie uiszczając czynszów, lub nie mieszkając w lokalach, pozbawiają gminę możliwości ograniczania luki w zasobach. Zaniedbania właściciela a także dewastacje ze strony mieszkańców spowodowały, że mieszkania i budynki komunalne znajdują się w złym stanie a także występuje ich deficyt.

Główne obszary problemowe to:

- nieodpowiedni stan (mankamenty, zaniedbania techniczne, zużycie) budynków tworzących mieszkaniowy zasób,
- nieodpowiednia gospodarka mieszkaniowa,
- brak lokali,
- potrzeba rewitalizacji.

Infrastruktura społeczna

Gmina Rakoniewice staje się obszarem zainteresowania osiedleniem oraz rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Rośnie liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy, wybudowanych budynków i nowych mieszkań. Taki stan rzeczy niesie ze sobą szereg koniecznych do realizacji zadań infrastrukturalnych. Dotyczą one nie tylko zaspokajania potrzeb w zakresie infrastruktury transportowej czy technicznej,

ale także szerokorozumianej infrastruktury społecznej (urządzenia i instytucje świadczące usługi w zakresie oświaty i wychowania, upowszechniania kultury, ochrony zdrowia, opieki społecznej). Obecny intensywny tryb życia szczególnie osób młodych jak i napływ nowych mieszkańców może skutkować zupełnym brakiem więzi społecznej i nie sprzyjać integracji.

Na terenie gminy obserwowany jest problem większości istniejących obiektów użyteczności publicznej. Dla przykładu, budynek dawnego „Domu Kultury” przy ul. Krystyny 30 w Rakoniewicach nie jest wystarczający na potrzeby funkcjonujących tam jednostek. Szczególnie dotyczy to lokalu Ośrodka Pomocy Społecznej. Ponadto siedziba jednostki nie znajduje się w jednym miejscu z realizującym podobnego typu usługi Wydziałem Świadczeń Rodzinnych i Spraw Społecznych. Potrzeby lokalowe zgłaszają także działające na terenie gminy organizacje. Bez wątpienia obiekty użyteczności wymagają rozbudowy i przebudowy a nadto nie stanowią zabudowy energooszczędnej.

Oferta społeczna (kulturalna, rozrywkowa, zdrowotna, oświatowa) w odbiorze mieszkańców wydaje się być niewystarczająco rozwinięta. Zapotrzebowanie wynika głównie z racji aspektów demograficznych - starzejące się społeczeństwo. Stanowi to bez wątpienia czynnik niekorzystny i w konsekwencji prowadzi do braku mechanizmów umożliwiających zwiększenie tożsamości mieszkańców ze swoim miejscem zamieszkania.

Pomimo występujących trudności w oszacowaniu, relacje służ bezpieczeństwa, szkół a także Ośrodka Pomocy Społecznej wskazują na występowanie i wzrost zjawisk:

- patologicznych,
- bezrobocia i ubóstwa będących przyczyną korzystania z pomocy społecznej,
- zmian na rynku pracy,
- obniżenia się dochodów ludności,
- sięgania po używki przez młodzież i dzieci w coraz młodszym wieku,
- niedoinformowania społeczeństwa,
- przemocy w rodzinie,

- akceptacji, przyzwolenia społecznego, braku reakcji na używanie substancji psychoaktywnych.

Określone obszary na terenie gminy szczególnie narażone są na występowanie ww. zjawisk.

Powyższe nakreśla podstawowe obszary problemowe:

- bezpieczeństwo,
- niewystarczające zasoby w zakresie budynków użyteczności publicznej,
- integracja społeczna i budowanie więzi społecznej,
- zaspokajanie potrzeb kulturalnych dla mieszkańców w różnym wieku,
- pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej (świadczenia pieniężne nie zawsze dla osób rzeczywiście ich potrzebujących),
- niewystarczający sposób organizacji wypoczynku i opieki nad dziećmi,
- system informacji mieszkańców,
- opieka dla osób starszych (opieka całodobowa),
- zapewnienie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 dla osób pracujących (żłobek),
- rozproszona administracja - utrudniony dostęp do instytucji znajdujących się na terenie miasta,
- niewystarczające i niespełniające oczekiwań zaplecze w zakresie zasobu mieszkaniowego.

Sfera gospodarcza

Wśród podmiotów gospodarczych dominują jednostki zaliczające się do prywatnego sektora własności z reprezentowaną indywidualną działalnością gospodarczą mieszkańców. Potencjał rozwoju w zakresie gospodarczym tkwi w pozyskiwaniu nowych inwestorów a także przygotowaniu terenów inwestycyjnych. Inne możliwości rozwojowe znajdują bezpośrednie odbicie w przychylnym klimacie dla biznesu, spotkaniach z przedsiębiorcami, szkoleniach i dyskusjach oraz planach stworzenia na terenie gminy tzw. inkubatora przedsiębiorczości.

Obszary problemowe to głównie:

- tereny inwestycyjne,

- zagospodarowanie przestrzeni.

Negatywny wpływ dla rozwoju produkcji rolniczej mają niewątpliwie niskie klasy bonitacyjne gruntów. Ponadto gospodarstwa rolne są mało wyspecjalizowane i bardzo rozdrobione. Występują utrudnienia w powiększaniu gospodarstw małych, a zasób nieruchomości rolnych agencji jest w posiadaniu jednego dzierżawcy.

Przy intensyfikacji produkcji małe gospodarstwa są coraz mniej konkurencyjne na rynku. W wielu przypadkach stają się dodatkowym źródłem utrzymania mieszkańców. Ponadto z objęcia części gminy (miejscowości Gnin, Ruchocice, Rataje, Goździn i Elźbieciny), obszarem szczególnie narażonym, wynikają ograniczenia związane z narzuconymi dodatkowymi obowiązkami w zakresie poprawy praktyki rolniczej.

Przeznaczenie terenów

Stan ładu przestrzennego na obszarze miasta odzwierciedla sytuację, gdzie obszary niezagospodarowane położone tuż obok, stopniowo przekształcają się w jeden organizm. Podobnie dzieje się w większych miejscowościach wiejskich. Na terenach wsi mniejszych powstaje rozproszona zabudowa.

W założeniach planistycznych, szczególnie w wydawanych decyzjach o warunkach zabudowy stan infrastruktury zarówno komunikacyjnej jak i technicznej nie stanowi świadomie zaplanowanego, hierarchicznego układu. Przy rozwoju zabudowy oraz kreowaniu układu komunikacyjnego, elementem negatywnie wpływającym na zagospodarowanie oraz jego tempo są zaniedbania w zakresie dostępu do infrastruktury.

Występujące na terenie gminy zdegradowane obiekty i tereny stanowią strategiczne zaplecze dla przyszłego rozwoju np. zabudowy lub na tworzenie bazy turystycznej czy rekreacyjnej.

Główne problemy w zagospodarowaniu przestrzeni to:

- potrzeba rewitalizacji terenów zaniedbanych i o niekorzystnej strukturze funkcjonalno-przestrzennej,
- gospodarka przestrzenią zarówno wolną, jak i już zagospodarowaną nastawioną wyłącznie na rozwój zabudowy (głównie mieszkaniowej),

z pominięciem racjonalnych z punktu widzenia szerokokorozumianej infrastruktury powiązań.

CZĘŚĆ ANALITYCZNA

1. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z podstawowych metod analizy strategicznej. Nazwa metody jest akronimem angielskich słów strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse potencjalne lub zaistniałe w otoczeniu), threats (zagrożenia prawdopodobne lub istniejące w otoczeniu). Celem analizy jest wskazanie z jednej strony potencjału rozwojowego jednostki, z drugiej zaś, ukazanie obszarów niedomagań i opóźnień w tym zakresie (wskazują je słabe strony).

Pozwala to na określenie problemów do rozwiązania.

Tabela 42 Analiza SWOT

Zagrożenia	Szanse
<ul style="list-style-type: none">• Procedury pozyskiwania środków UE• Brak dostatecznych środków finansowych na rozwój gmin• Pogłębianie się, ostatnio wyraźnie zarysowujących się niekorzystnych tendencji i procesów w gospodarce oraz spadek jej dynamiki (dalszy wzrost bezrobocia, nieopanowanie inflacji, nikły postęp techniczny i technologiczny)• Brak stabilności politycznej w Polsce i na świecie• Brak aktywnej polityki państwa w zakresie przeciwdziałania bezrobociu• Znaczny rozwój (dominacja) większych ośrodków konkurencyjnych (np. Grodzisk Wlkp., Wolsztyn, Nowy Tomyśl)• Izolacja finansowa	<ul style="list-style-type: none">• Rozwój gospodarczy kraju i regionu• Możliwość ubiegania się o pozyskanie środków zewnętrznych• Korzystne położenie gminy względem ośrodków intensywnego rozwoju społeczno-gospodarczego: Poznania i Zielonej Góry• Dogodne usytuowanie gminy w stosunku do układu komunikacyjnego, zarówno w układzie regionalnym jak i krajowym, w tym bliskość węzła autostrady A-2 Nowy Tomyśl oraz położenie przy drodze krajowej nr 32, lotnisko Ławica• Położenie w atrakcyjnym turystycznie i wypoczynkowo regionie Zachodniej Wielkopolski

<p>(współfinansowanie) jednostek budżetowych w szczególności sąsiednich gmin, powiatów w zakresie rozwiązywania wspólnych problemów (np. systemu transportu, komunikacji, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony środowiska)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utrata potencjalnie należnych dochodów budżetowych wynikająca z przyczyn niezależnych od gminy np. posiadacze aut leasingowanych opłacają podatki w miejscu siedziby leasingodawcy 	
--	--

Infrastruktura transportowa i techniczna	
Słabe strony	Mocne strony
<ul style="list-style-type: none"> • Brak obwodnicy-uciążliwości ruchu tranzytowego drogi krajowej nr 32 • Duża część dróg lokalnych o słabych i złych standardach technicznych • Dysproporcja w kwestii utwardzenia i stanu dróg w mieście oraz na terenach wiejskich • Niedostateczna dostępność komunikacyjna wewnętrzna jak i zewnętrzna • Niski stopień rozwoju energetyki odnawialnej w stosunku do potrzeb i ustaleń polityki energetycznej państwa i UE • Przystarzałość urządzeń sieci wodociągowej powodująca złą jakość wody • Brak kanalizacji sanitarnej w większości wsi • Przystarzałość urządzeń kanalizacji (deszczowej i sanitarnej) w mieście • Rozproszona zabudowa w terenach wiejskich jako czynnik negatywny 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowany do potrzeb osadnictwa układ przestrzenno-funkcjonalny sieci drogowej • Istniejące gazociągi na chwilę obecną jako stosunkowo wystarczające źródło zasilania w gaz ziemny • Wystarczający potencjał przesyłowy w urządzeniach elektroenergetycznych • Podjęcie działań w kierunku rozwoju energetyki odnawialnej • Powstanie elektrowni wiatrowej w Drzymałowie jako źródło dochodów gminy (podatek) • Szkieletowa sieć światłowodowa

<p>w ocenie ekonomicznego uzasadnienia inwestycji (powoduje utrudnienia w kwestii pozyskania środków zewnętrznych na kanalizację wsi)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niedostatecznie rozwinięte media komunikacyjne 	
Strefa społeczna	
Słabe strony	Mocne strony
<ul style="list-style-type: none"> • Utrudniony dostęp do urzędów • Niewystarczające zasoby w zakresie budynków użyteczności publicznej: budynki oświaty, budynek urzędu, OPS (element wykluczenia społecznego) • Brakujące odcinki ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych • Brak zaplecza (pomieszczeń) dla organizacji pozarządowych • Starzenie się społeczeństwa • Wykluczenie społeczne • Niedostatek oraz zły stan komunalnych zasobów mieszkaniowych • Niedostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Historia oraz obiekty zabytkowe, miejsca kultury tworzące tożsamość kulturową <ul style="list-style-type: none"> • wyremontowany ratusz • własność zespołu pałacowo-parkowego • ciekawe zabytki różnych epok • kursujące na trasie Wolsztyn-Poznań parowozy i pociągi pasażerskie oraz okazjonalnie „pociągi retro” • szlaki piesze i rowerowe • Wóz Michała Drzymały • prężnie działająca orkiestra dęta • Muzeum Pożarnictwa • Duża ilość placów zabaw (także w terenach wiejskich) • Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa (sale, hala, boiska) • „BOGILU” • Organizacje pozarządowe • Dostępność usług medycznych w ramach istniejącej lokalnej podstawowej bazy materialnej i kadrowej • Centrum Medyczne w Rakoniewicach (rozbudowa) • Usługi specjalistyczne w gminach

	<p>sąsiednich</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zaplecze interwencji kryzysowej (działające na terenie gminy Pomocna Dłoń Błońsko, Betlejemka) • Rozwijający się segment rynku najmu mieszkań
--	--

Ład przestrzenny, środowisko przyrodnicze

Słabe strony	Mocne strony
<ul style="list-style-type: none"> • Nieodpowiednia gospodarka przestrzenią zarówno wolną, jak i już zagospodarowaną nastawiona na wyłącznie ilościowy rozwój mieszkalnictwa (chaos architektoniczny) • Niedostosowanie rozwoju infrastruktury technicznej do wydawanych decyzji o warunkach zabudowy • Brak porozumienia gmin graniczących bezpośrednio i położonych w pobliżu Jeziora Kuźnickiego (jezioro położone na pograniczu 2 a w okolicach 4-5 gmin) utrudnia racjonalne zagospodarowanie i wykorzystanie walorów • Niepełne wykorzystanie walorów przyrodniczych środowiska poprzez np. braki w zakresie infrastruktury • Degradacja środowiska (spalanie odpadów w kotłowniach indywidualnych, brak rozwiązanej gospodarki ściekowej) 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak MPZP - większa elastyczność w możliwości zagospodarowania terenów • Intensywnie rozwijające się budownictwo mieszkaniowe warunkujące rozwój • Walory środowiskowe ważne z punktu widzenia turystyki, rekreacji i wypoczynku np. bliskość i dostępność mało przekształconych przestrzeni otwartych stanowiących atrakcyjne tereny do zagospodarowania (czyste Jezioro Kuźnickie, dużo lasów stanowiących zielone płuca gminy, brak inwestycji uciążliwych) • Zagospodarowane tereny postindustrialne (winiarnia, garbarnia, młyn, bombki) • Pozytywny, wynikający z aktywności mieszkańców wizerunek miasta i wsi (estetyka)

Porządek i bezpieczeństwo publiczne

Słabe strony	Mocne strony
<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczna (brak) prewencja • Zapotrzebowanie w zakresie sprzętu służb zapewniających 	<ul style="list-style-type: none"> • Statystycznie bezpieczna gmina

bezpieczeństwo w gminie (OSP, policja) <ul style="list-style-type: none"> • Postępujące, niezmierzone zagrożenia przestępczością, narkomani, alkoholizmu, patologii, przemocy w rodzinie 	
Gospodarka i rolnictwo	
Słabe strony	Mocne strony
<ul style="list-style-type: none"> • Marketyzacja handlu - obiekty wielkopowierzchniowe niszczą lokalnych detalistów oraz przedsiębiorców • Bezrobocie jako jedna z przyczyn ubóstwa i korzystania z pomocy społecznej • Nieodpowiednie zaplecze terenów do rozwoju • Niskie klasy użytków rolnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymująca się na stosunkowo niezmiennym poziomie liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność • Rozwinięte rolnictwo (działy specjalne) • Rozwinięty handel i transport • Względnie wysoki poziom aktywności ekonomicznej w tym przedsiębiorczości indywidualnej • Rozwijająca się przedsiębiorczość społeczna (spółdzielnia socjalna)

2. Wizja i misja Miasta i Gminy Rakoniewice

Wizja to powstały na podstawie analiz obraz przyszłości organizacji. Inaczej, to zestaw dążeń i aspiracji związanych z działalnością organizacji, a także wyobrażenie przyszłości. Wizja powinna przedstawiać możliwe do osiągnięcia wyniki. Jest rozwinięciem misji w dalszą przyszłość.

Misja organizacji spełnia dwie funkcje: wewnętrzną - chodzi o to, żeby ludzie mieli świadomość sensu ich działania i zewnętrzną, aby budować obraz organizacji w otoczeniu. Misja jest swego rodzaju credo, wyrazem wartości, które przyświecają działalności organizacji. Musi określać w jaki sposób organizacja chce służyć otoczeniu. Musi zawierać ogólnie, ale wyraźnie sformułowane operacyjne cele. Powinna obejmować zasadnicze założenia dotyczące strategii i polityki organizacji.

Wszystko to powinno być zakotwiczone w wartościach leżących u podstaw kultury danej organizacji.

WIZJA

**RAKONIEWICE TO ATRAKCYJNA GOSPODARCZO,
PRZYRODNICZO
I KULTUROWO GMINA W WIELKOPOLSCE,
BĘDĄCA MIEJSCEM ZAMIESZKANIA, PRACY I WYPOCZYNKU**

MISJA

**MISJĄ GMINY RAKONIEWICE JEST ZRÓWNOWAŻONY,
SPOŁĘCZNIE ZAAKCEPTOWANY ROZWÓJ, Z WYKORZYSTANIEM
ISTNIEJĄCEGO POTENCJAŁU
ORAZ UWZGLĘDNIENIEM ZASAD OCHRONY DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO
I PRZYRODNICZEGO**

3. Cele i charakterystyka obszarów rozwojowych

Proces zrównoważonego i harmonijnego rozwoju jednostki samorządu terytorialnego wymaga umiejętności rozpoznawania zagrożeń, zapobiegania im, eliminacji dysproporcji w życiu społecznym i gospodarczym oraz zaspokajania stale rosnących potrzeb. Możliwe jest to wówczas, gdy zarządzanie wynika ze sformułowanego uprzednio planu strategicznego, określającego cele, programy i zadania. Strategiczny plan działania winien obejmować cele główne, zwane także strategicznymi, cele szczegółowe - operacyjne, oraz kierunki interwencji.

Cele główne (strategiczne) powinny dostarczać odpowiedzi na pytania, jaki jest oczekiwany efekt końcowy realizacji. Mają charakter długoterminowy, a ich osiągnięcie nie jest możliwe poprzez realizację pojedynczych działań. Cele główne przybliżają ich realizację. Powinny być odpowiednie do zidentyfikowanych

problemów, a mianowicie dotyczyć modyfikacji lub zmiany sytuacji niepożądanych na pożądane, utrzymania sytuacji aktualnych ocenianych jako pozytywne albo dalszego ich ulepszania.

Cele szczegółowe dotyczą modyfikacji lub zmiany wybranych aspektów, problemów, zjawisk lub stanów, co przyczynia się do osiągnięcia celów głównych. Kierunki interwencji obejmują proponowane, ramowe przedsięwzięcia, rozumiane jako ogólne określenie projektów lub działań podjętych w konkretnym celu, a także zamysłu, którego wynikiem są określone działania.

Cele główne muszą zapewnić maksymalną efektywność gospodarczą, możliwie najwyższy poziom warunków bytowych i konsumpcji oraz takie użytkowanie zasobów, aby zapewnić ciągłość istnienia jednostki. Podporządkowane im cele szczegółowe (operacyjne), wskazywać sposoby osiągnięcia celów głównych, a kierunki rozwoju, naznaczać zadania i przedsięwzięcia inwestycyjne.

Wyodrębnione kierunki interwencji, czyli przykładowe działania do zrealizowania, należy traktować jako propozycje, otwarte listy przedsięwzięć w danym zakresie, określające jedynie ogólne ramy koncentracji aktywności wspólnoty w perspektywie długofalowej. Strategia nie nazywa konkretnych działań realizacyjnych, ponieważ rzeczywistość społeczna i gospodarcza jest wysoce dynamiczna.

Na podstawie zebranego materiału faktograficznego obejmującego statystyki, dane urzędów i instytucji, a także przeprowadzonych badań ankietowych, warsztatów, konsultacji oraz istniejących opracowań diagnostycznych, planistycznych jak i nakreślonych na tej kanwie misji i wizji rozwoju, sformułowano strukturę hierarchiczną grup obejmujących cele strategiczne, operacyjne i kierunki interwencji.

Cel strategiczny I

Rozwinięta infrastruktura drogowa zapewniająca odpowiednią sieć dróg, ich jakość a także zadowalającą komunikację

Istotne znaczenie dla codziennej mobilności ma rozwój infrastruktury komunikacyjnej. Zmodernizowane, bezpieczne i oświetlone drogi i chodniki, ścieżki i ciągi pieszo-rowerowe, sprawnie działająca komunikacja zbiorowa zapewniają wysoką jakość życia i wpływają na poczucie bezpieczeństwa oraz zadowolenie mieszkańców.

Obszarem działań powinny być zadania służące poprawie funkcjonowania istniejącego układu drogowego poprzez remonty, modernizacje, budowy i rozbudowy dróg, ciągów pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, oraz dostosowanie do charakteru prowadzonego ruchu. W ramach realizacji tego kierunku rozwoju, swój udział winna mieć nie tylko Gmina Rakoniewice, ale również instytucje zewnętrzne, między innymi zarządcy dróg powiatowych, wojewódzkich czy krajowych. Dotyczy to w szczególności działań związanych z budową obwodnicy oraz dróg publicznych ponadgminnych.

Cele operacyjne i kierunki rozwoju do celu strategicznego I

Tabela 43 Rozwinięta infrastruktura drogowa zapewniająca odpowiednią sieć dróg, ich jakość a także zadowalającą komunikację

Cele operacyjne	Kierunki rozwoju
1. Poprawa stanu dróg	<ol style="list-style-type: none">1. Budowa, rozbudowa, przebudowa, remonty i modernizacje dróg lokalnych (gminne, wewnętrzne) i ich oświetlenia2. Budowa, rozbudowa, remonty i modernizacje chodników, ciągów i ścieżek pieszo-rowerowych i ich oświetlenia3. Budowa dróg gminnych na nowo powstających osiedlach mieszkaniowych4. Współpraca z zarządcami dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych (także finansowa)5. Pomoc organizacyjna i kadrowa dla

	właścicieli i zarządców dróg wewnętrznych 6. Poprawa parametrów oraz przejezdności na drogach transportu rolnego (remonty i modernizacje w tym równanie, utwardzanie, odtwarzanie rowów, remonty przepustów) 7. Rozbudowa i modernizacje systemu odwodnienia dróg
2. Budowa obwodnicy	1. Prowadzenie działań inspirujących, stymulujących i wspierających a także współpraca (w tym finansowa)
3. Rozwój komunikacji zbiorowej	1. Nawiązywanie współpracy z koncesjonariuszami prywatnych przewozów pasażerskich dla koordynacji połączeń, poprawy bezpieczeństwa i jakości przewozów
4. Regulacja stanów prawnych gruntów zajętych pod drogi	1. Prace geodezyjne 2. Nabywanie
5. Zapewnianie miejsc postojowych	1. Budowa parkingów

Cel strategiczny II

Infrastruktura techniczna wystarczająca dla potrzeb społecznych i gospodarczych

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w sensie struktury, lokalizacji i jakości dostępności, ma bardzo silny wpływ na rozwój. Przesądza bowiem nie tylko o kosztach rozwoju inwestycji. Infrastruktura techniczna warunkuje, lub silnie wpływa na znaczenie innych czynników np. zasoby naturalne, przestrzeń.

Dostępna i sprawnie działająca infrastruktura komunalna, zasoby gazu, energii elektrycznej, media komunikacyjne bez wątpienia są czynnikiem niezbędnym.

Narzędziem do realizacji wyznaczonego celu w zakresie infrastruktury komunalnej w Gminie Rakoniewice będzie rozbudowa i dopasowanie do zmieniających się potrzeb. Optymalnie rozwinięta infrastruktura techniczna nie tylko poprawia jakość życia jej mieszkańców, ale podnosi także atrakcyjność inwestycyjną.

Cele operacyjne i kierunki rozwoju do celu strategicznego II

Tabela 44 Infrastruktura techniczna wystarczająca dla potrzeb społecznych i gospodarczych

Cele operacyjne	Kierunki rozwoju
1. Zapewnianie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej	<p>1. Racjonalna i uzasadniona ekonomicznie budowa i rozbudowa istniejącej kanalizacji sanitarnej o rejony nieobjęte obecnie zbiorczym systemem kanalizacyjnym</p> <p>2. Przeanalizowanie, przyjęcie i realizacja najbardziej uzasadnionych wariantów rozwiązań w zakresie odprowadzania i zagospodarowania ścieków w terenach wyróżniających się szczególnie rozproszoną zabudową</p> <p>3. Rozbudowa wodociągów z uwzględnieniem zmian zagospodarowania terenów</p> <p>4. Rozwiązanie problemu zaopatrzenia w wodę w miejscowości Ruchocice</p> <p>5. Modernizacja przestarzałych urządzeń przesyłowych</p> <p>6. Polepszenie parametrów jakości i ilości w zakresie oczyszczania ścieków (budowa, przebudowa, modernizacja oczyszczalni ścieków)</p>
2. Zaspokajanie obecnego i przyszłego zapotrzebowania w zakresie sieci elektroenergetycznej i gazowej	<p>1. Prowadzenie działań w zakresie modernizacji sieci, wykonywania stacji transformatorowych oraz sieci rozdzielczych średniego i niskiego napięcia</p> <p>2. Prowadzenie działań lobbingowych, współpraca w zakresie rozbudowy istniejącej sieci i zakończenia gazyfikacji gminy</p> <p>3. Wymiana sieci gazociągów stalowych na wykonywane z PE</p>
3. Rozwijanie dostępu do mediów komunikacyjnych	1. Rozbudowa szkieletowej sieci światłowodowej do odbiorców końcowych na terenie gminy poprzez zachęcanie, inspirowanie i lobbowanie inwestorów prywatnych

Cel strategiczny III

Kreowanie i wspieranie rozwoju gospodarczego gminy (przedsiębiorczość i rolnictwo)

Rozwój przedsiębiorczości odgrywa istotną rolę w rozwoju gospodarki lokalnej. Powoduje powstawanie nowych firm i miejsc pracy, dóbr i usług, przyczynia się do rozwoju infrastruktury, poprawy jakości środowiska przyrodniczego, wiedzy, kwalifikacji i nowych umiejętności. Niesie za sobą wzrost dochodów ludności i budżetu gminy, a także poprawę zaspokajania potrzeb lokalnych. Podobny, pozytywny wpływ na koniunkturę gminy ma rozwój rolnictwa.

Wspieranie przedsiębiorczości i rolnictwa może przyczynić się do zmiany postawy obywateli, którzy samodzielnie rozwiązując problemy, dzięki własnej inicjatywie i aktywności przyczynią się do zaspokajania potrzeb.

Należy więc podkreślić wagę i znaczenie rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa dla funkcjonowania i rozwoju społeczno-gospodarczego.

Gmina w swojej działalności korzystać może z wielu instrumentów wspierania. Biorąc jednak pod uwagę ograniczone zasoby, powinna koncentrować się na instrumentach przynoszących największe korzyści w zakresie rozwoju.

Cele operacyjne i kierunki rozwoju do celu strategicznego III

Tabela 45 Kreowanie i wspieranie rozwoju gospodarczego gminy (przedsiębiorczość i rolnictwo)

Cele operacyjne	Kierunki rozwoju
1. Pozyskiwanie nowych inwestorów mogących dać pracę	1. Lobbing i kampania medialna na rzecz pozyskiwania inwestorów 2. Koordynacja działań wewnątrz urzędu 3. Utworzenie katalogu pożądanых kierunków inwestowania 4. Przygotowanie dostępnych terenów dla inwestorów (z uwzględnieniem planowanej obwodnicy) 5. Proinwestycyjna strona internetowa 6. Monitorowanie ogłaszanych programów na realizację zadań z zakresu

	<p>przedsiębiorczości i bieżące informowanie (np. poprzez proinwestycyjną stronę internetową)</p>
<p>2. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Określenie stanu wyjściowego dotyczącego funkcjonowania instytucji wspierających przedsiębiorczość 2. Podjęcie działań zmierzających do utworzenia inkubatora przedsiębiorczości 3. Edycja informacji o podejmowaniu działalności gospodarczej 4. Kampania edukacyjna w zakresie przedsiębiorczości (w szkołach) 5. Wspieranie i lobbowanie spółdzielni socjalnej
<p>3. Tworzenie warunków do rozwoju rolnictwa (w tym działów specjalnych)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Honorowanie i wpieranie (poprzez możliwość sprzedaży bezpośredniej) lokalnych producentów owoców i warzyw na targowiskach 2. Restrukturyzacja - wykorzystanie gruntów słabych klas bonitacyjnych do produkcji energii odnawialnej lub zalesień 3. Pomoc przy tworzeniu grup producenckich 4. Współpraca z instytucjami pracującymi na rzecz rolnictwa (np. Ośrodek Doradztwa Rolniczego) 5. Inicjowanie rozwoju i wspieranie rolnictwa ekologicznego (organizowanie spotkań z producentami żywności ekologicznej, wsparcie doradcze i szkoleniowe) 6. Inicjowanie rozwoju, wykreowanie i promocja produktów lokalnych

Cel strategiczny IV

Edukacja dostosowana do bieżących i przyszłych racji

Gmina Rakoniewice, jak większość jednostek samorządu terytorialnego oprócz trudności z finansowaniem lokalnej oświaty, musi borykać się z przejmowaniem coraz większej liczby zadań, za którymi nie podążają odpowiednie środki finansowe. Utrzymanie lokalnej oświaty przy aktualnym subwencjonowaniu przez budżet państwa, pochłania coraz większe środki i ogranicza możliwość realizacji zadań inwestycyjnych. Tym bardziej że dużą pozycją wydatkową w budżecie oświaty są wydatki na wynagrodzenia nauczycieli, a samorząd ma ograniczone możliwości w ich kształtowaniu. Kluczowym wskazanym problemem w sferze edukacji jest ciągle wymagająca nakładów inwestycyjnych (rozwoju) baza materialna placówek publicznych. Wyzwaniem jest także zapewnianie jak najbogatszej i najbardziej wartościowej oferty zajęć dla jak najszerzej grupy dzieci i młodzieży.

Cel strategiczny IV zawiera w sobie zarówno funkcję wychowawczą jak i edukacyjną dla segmentu oświaty. Funkcja ta związana jest z szerokorozumianym rozwojem placówek oświatowych, a jej efektem jest podnoszenie i upowszechnianie poziomu oświaty, a także przekazywanie wiedzy i doznań odbiorcom w jak najlepszy sposób.

Cele operacyjne i kierunki rozwoju do celu strategicznego IV

Tabela 46 Edukacja dostosowana do bieżących i przyszłych racji

Cele operacyjne	Kierunki rozwoju
1. Systematyczne unowocześnianie placówek oświatowych w zakresie ich wyposażenia	1. Doposażanie w pomoce dydaktyczne 2. Wyposażenie sal lekcyjnych w stanowiska komputerowe oraz projektory lub tablice multimedialne 3. Rozwój w zakresie rejestracji informacji o uczniach i zajęciach
2. Polepszanie warunków w zakresie bazy dydaktycznej i sportowej placówek oświatowych	1. Budowa, modernizacja, rozbudowa istniejących obiektów (budynki szkół, przedszkola, towarzysząca baza sportowa)

	i dostosowanie do potrzeb 2. Bieżące wykonywanie prac remontowych
3. Wspieranie organizacji pozarządowych w obszarze szeroko rozumianej edukacji	1. Monitorowanie ogłaszanych programów dotacyjnych na realizację zadań z zakresu edukacji i bieżące informowanie o możliwości aplikowania o granty 2. Organizowanie szkoleń w zakresie wypełniania dokumentacji dotyczących wniosków aplikacyjnych

Cel strategiczny V

Bogate, tworzące tożsamość gminy dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze

Współczesne trendy związane z rozwojem jednostki i związane z tym zmiany potrzeb społecznych, w tym potrzeb w zakresie wypoczynku, oraz postępujący wzrost wypoczywających na obszarach przyrodniczo cennych, niewątpliwie powoduje konieczność podejmowania działań w tym kierunku.

W zakresie dziedzictwa kulturowego ważnym jest, by nie stanowiło ono jedynie przedmiotu ochrony. Warto bowiem skupić się na jego potencjale, który może zostać wykorzystany dla przyszłego rozwoju. Umiejętne korzystanie z odziedziczonych po przodkach dóbr kultury i harmonijne ich włączanie do zachodzących obecnie dynamicznych przemian, daje gwarancję skutecznej ochrony. Wszelkie działania winny być jednak prowadzone z uwzględnieniem i utrzymaniem stabilności systemów przyrodniczych i ich ochrony przed niekontrolowaną penetracją.

Cele operacyjne i kierunki rozwoju do celu strategicznego V

Tabela 47 Bogate, tworzące tożsamość gminy dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze

Cele operacyjne	Kierunki rozwoju
1. Wzmacnianie, rozpoznawanie, ochrona i promocja kultury	1. Identyfikacja nowych trendów i wykorzystywanie ich dla pobudzania rozwoju

	<p>2. Poprawa warunków upowszechniania kultury - wspieranie wszelkich form działalności kulturalnej mieszkańców, stowarzyszeń, kół, zespołów</p> <p>3. Partnerstwo i współpraca w realizacji zadań w zakresie kultury (instytucje, organizacje pozarządowe, twórcy i artyści indywidualni)</p> <p>4. Rozwój bazy infrastrukturalnej (modernizacja oraz doposażenie w sprzęt istniejących sal wiejskich)</p> <p>5. Monitorowanie ogłaszanych programów na realizację zadań z zakresu kultury</p> <p>6. Bieżące informowanie o możliwości aplikowania o określone środki finansowe, pomoc w wypełnianiu wniosków</p>
<p>2. Przywracanie utraconej świetności i wartości, zachowania obiektów zabytkowych</p>	<p>1. Modernizacja i remonty obiektów stanowiących własność publiczną z wykreowaniem określonych funkcji</p> <p>2. Prowadzenie kampanii i akcji zachęcających jak i wsparcie (w tym finansowe) inwestycji w remonty i modernizację obiektów zabytkowych</p> <p>3. Monitorowanie i korzystanie z ogłaszanych programów związanych z zabytkami</p> <p>4. Bieżące informowanie o możliwości aplikowania o określone środki finansowe, pomoc w wypełnianiu wniosków</p> <p>5. Udostępnienie i wykorzystywanie wyremontowanych zasobów jako element promocji, atrakcji i rozwoju</p> <p>6. Współpraca partnerska (także z innymi gminami w tym także z poza granic kraju)</p>
<p>3. Rozwijanie konkurencyjnych produktów turystycznych</p>	<p>1. Budowa, modernizacja, remonty istniejącej infrastruktury turystycznej</p> <p>2. Zagospodarowanie istniejących zasobów środowiska naturalnego (Jezioro Kuźnickie)</p> <p>3. Tworzenie atrakcyjnych ofert</p>

	<p>turystycznych dopasowanych do potrzeb wszystkich grup odbiorców</p> <p>4. Realizacja kampanii promocyjnych (organizowanie, prowadzenie, wspieranie promocji produktów turystycznych)</p> <p>5. Prowadzenie współpracy także z partnerami zagranicznymi</p> <p>6. Rozwijanie sieci informacji turystycznej</p> <p>7. Bieżące informowanie o możliwości aplikowania o określone środki finansowe, pomoc w wypełnianiu wniosków</p>
4. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego	<p>1. Preferowanie inwestycji o technologiach przyjaznych dla środowiska</p> <p>2. Wspieranie edukacji ekologicznej i promocja postaw proekologicznych wśród mieszkańców</p> <p>3. Zwiększanie obszarów zadrzewień i terenów zielonych</p> <p>4. Dbalność o pomniki przyrody</p> <p>5. Dbalność o czystość wód</p> <p>6. Wykorzystanie wyrobisk dla celów rekreacyjnych</p>

Cel strategiczny VI

[Troska o ład przestrzenny i bezpieczeństwo](#)

Racjonalne rozplanowanie przestrzenne inwestycji, zabudowań, szlaków komunikacyjnych a także podnoszenie estetyki miejscowości nie tylko przekłada się na odczuwany przez mieszkańców komfort życia. Jest także istotnym elementem wpływającym na pozytywne postrzeganie gminy. Ład przestrzenny jest swoistym stanem uporządkowania różnorodnych form i funkcji, umożliwiającym optymalne (racjonalne społecznie i efektywne kosztowo) funkcjonowanie gospodarki i społeczeństwa w przestrzeni, z najmniejszą możliwą liczbą konfliktów między różnymi podmiotami oraz brakiem degradacyjnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze.

Bezpieczeństwo mieszkańców jest jednym z podstawowych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Gmina podejmuje nie tylko bezpośrednie działania o charakterze interwencyjnym. Na wzrost poziomu bezpieczeństwa wpływa także realizacja innych zadań samorządu, których celem jest ograniczanie pośrednich przyczyn stanowiących podłoże przestępczości oraz patologii społecznych. Są to np. działania w obszarze edukacji, wychowania, ochrony zdrowia, rozwoju gospodarczego, przeciwdziałania bezrobociu, narkomanii, alkoholizmowi i przemocy w rodzinach. Ponadto gmina powinna prowadzić współpracę ze służbami mundurowymi.

Cele operacyjne i kierunki rozwoju do celu strategicznego VI

Tabela 48 Troska o ład przestrzenny i bezpieczeństwo

Cele operacyjne	Kierunki rozwoju
1. Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwijanie monitoringu 2. Wspieranie służb bezpieczeństwa 3. Opracowywanie i wdrażanie programów prewencji (policja, stowarzyszenia OSP) 4. Współpraca
2. Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa chodników i zatok autobusowych 2. Oznakowanie przejść dla pieszych 3. Oświetlenie skrzyżowań 4. Poszerzanie jezdni 5. Wprowadzanie sygnalizacji świetlnej 6. Budowa progów zwalniających 7. Poprawa świadomości wśród mieszkańców odnośnie bezpieczeństwa na drogach 8. Systematyczne wykaszanie poboczy 9. Wycinka drzew i przycinanie nadmiernie wystających gałęzi
3. Uporządkowanie chaosu przestrzennego (planistycznego)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Określanie przeznaczenia terenów w MPZP

Cel strategiczny VII

Podwyższenie poziomu opieki społecznej, zdrowotnej, mieszkalnictwa oraz usług administracji

Opieka społeczna, zdrowotna, mieszkalnictwo oraz usługi administracji to elementy infrastruktury społecznej. Z rozważań o tego rodzaju infrastrukturze wynika, że bardzo mocno wiąże się ona z jakością życia społeczeństwa. Istotne jest również to, że w konsekwencji rozwoju infrastruktury społecznej rośnie nie tylko poziom życia mieszkańców. Rozwinięta infrastruktura implikuje także rozwój lokalny i regionalny.

Cel strategiczny VII wiąże się z funkcjonowaniem i świadczeniem usług przez instytucje opieki społecznej, ochrony zdrowia czy administracji. Ma on na celu zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym, takim jak ubóstwo, wykluczenie, marginalizacja, zły stan zdrowia. Cel wiąże się z zabezpieczeniem społecznym oraz z pozostałymi segmentami infrastruktury.

Cele operacyjne i kierunki rozwoju do celu strategicznego VII

Tabela 49 Podwyższenie poziomu opieki społecznej, zdrowotnej, mieszkalnictwa oraz usług administracji

Cele operacyjne	Kierunki rozwoju
1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	<ol style="list-style-type: none">1. Angażowanie w życie społeczne wszystkich osób dotkniętych wykluczeniem (osób 50+ domy dziennego pobytu i kluby seniora, bezrobotnych)2. Rozszerzenie zakresu i osób objętych pomocą społeczną w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych, w szczególności osób starszych3. Zapewnienie asysty w życiu codziennym dla osób niewymagających stałej opieki4. Domy Starości (partnerstwo publiczno-

	<p>prywatne)</p> <p>5. Tworzenie systemu pomocy sąsiedzkiej dla osób potrzebujących oraz wolontariatu wspomagającego te działania</p> <p>6. Likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych</p> <p>7. Współpraca z podmiotami tworzącymi zaplecze interwencji kryzysowych</p>
2. Krzewienie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród mieszkańców gminy	<p>1. Powiązanie organizacji imprez kulturalnych z elementami sportowymi i rekreacyjnymi</p> <p>2. Partnerstwo i współpraca z organizacjami, stowarzyszeniami</p> <p>3. Wspieranie i działania profilaktyczne (np. hortiterapia na ogrodach działkowych)</p>
3. Poszerzenie i polepszenie oferty mieszkalnictwa komunalnego	<p>1. Racjonalna polityka w zakresie mieszkań komunalnych</p> <p>2. Zapewnienie nowych mieszkań z zasobu gminy (remonty, rozbudowy, przebudowy istniejących)</p>
4. Poprawa jakości dostępu i obsługi w zakresie administracji	<p>1. Zapewnienie zaplecza lokalowego (OPS)</p> <p>2. Centralizacja administracji w jednym miejscu</p> <p>3. Dostosowanie kadry do zasad i wymogów zarządzania strategicznego</p> <p>4. Systemy motywacyjne</p>

Cel strategiczny VIII

Rewitalizacja

Rewitalizacja w odniesieniu do obszarów problemowych i zdegradowanych jest jednym ze sposobów służących do rozwiązania problemów społecznych i gospodarczych gminy. Służy ona nie tylko podniesieniu atrakcyjności danego terenu dla podmiotów gospodarczych i potencjalnych nowych jego mieszkańców, ale

również wsparciu rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego, oraz podniesieniu jakości życia mieszkańców obecnych. Uruchomienie lub wzmocnienie lokalnego potencjału endogenicznego powinno być traktowane jako jeden z głównych mechanizmów działań rewitalizacyjnych, a sama szeroko rozumiana rewitalizacja, jako jeden z celów strategicznych gminy.

W Gminie Rakoniewice występuje zjawisko obejmujące degradację określonych obszarów tj. degradację społeczną, majątku trwałego, obiektów o wartości kulturowej oraz przestrzeni publicznej. Sytuacja ta wpływa negatywnie na markę gminy, zainteresowanie inwestorów, turystów oraz potencjalnych nowych mieszkańców.

Uchwalona w 2015 r. ustawa o rewitalizacji w sposób szczególny reguluje kwestie dotyczące gminnych programów rewitalizacji, które będą podstawowym narzędziem prowadzenia rewitalizacji, zapewniając przy tym kompleksowość działań, w ścisłej współpracy ze społecznością lokalną (a także realizowanych przez nią samą). Ustawa ma pomóc samorządom w zarządzaniu projektami rewitalizacyjnymi. Jednym z modeli realizacji tego typu inwestycji jest partnerstwo publiczno-prywatne. Inwestycje realizowane w tej formule mogą być tańsze i lepszej jakości od tradycyjnych. Ważnym elementem rewitalizacji jest włączenie społeczności lokalnej w procesy rewitalizacyjne przez udział we wszystkich etapach odnowy, począwszy od planowania, przez realizację aż po ocenę działań.

Powyższe stwierdzenia prowadzą do podjęcia decyzji o wyborze celu strategicznego obejmującego zatrzymanie procesów marginalizacji na obszarach tracących dotychczasowe funkcje, z jednoczesnym pobudzeniem zdolności do rozwoju. Cele rewitalizacji winy obejmować znalezienie bodźców dla inwestycji prorozwojowych, pobudzenie i ożywienie środowisk społeczno-gospodarczych, przełamanie niekorzystnych tendencji (społecznych, demograficznych, gospodarczych), eliminację problemów, zrównoważony wzrost w różnych aspektach życia a nadto zwiększanie konkurencyjności w regionie.

Praktycznie każdy z celów strategicznych zawiera w sobie działania na rzecz inwestycji rewitalizacyjnych.

Cele operacyjne i kierunki rozwoju do celu strategicznego VIII

Tabela 50 Rewitalizacja

Cele operacyjne	Kierunki rozwoju
1. Tworzenie przestrzennych warunków do jakościowego i zrównoważonego rozwoju gminy oraz poprawy jakości życia mieszkańców	<ol style="list-style-type: none">1. Diagnoza i skupienie zasobów na zdegradowanych społecznie, przestrzennie i gospodarczo obszarach gminy2. Dokonanie wyboru miejsc rewitalizacji3. Wygenerowanie projektów rewitalizacyjnych4. Nabywanie nieruchomości5. Monitorowanie ogłaszanych programów na realizację zadań z zakresu rewitalizacji i bieżące informowanie o możliwości aplikowania o środki finansowe6. Pełna i świadoma współpraca władz lokalnych z mieszkańcami i podmiotami zainteresowanymi

Cel strategiczny VIX

[Działania na rzecz i wspieranie gospodarki niskoemisyjnej](#)

Gospodarka niskoemisyjna to taka działalność, która przynosi zysk inwestorom, wzrost gospodarczy i znaczną redukcję emisji. Podjęcie działań zmierzających do wdrażania polityki klimatycznej, ochrony środowiska i ograniczenia zużycia energii finalnej jest więc niezbędne dla rozwoju jednostki.

Cel strategiczny VIX zawiera w sobie działania zmierzające do ograniczenia emisji szkodliwych gazów cieplarnianych na terenie całej gminy, jak również zmniejszenia zapotrzebowania na energię. Rozwój jednostki powiązany z ograniczoną emisją dwutlenku węgla i zapotrzebowaniem na energię finalną przy jednoczesnym

zwiększeniu korzystania z produkcji energii ze źródeł odnawialnych, jest bez wątpienia czynnikiem pozytywnym.

Cele operacyjne i kierunki rozwoju do celu strategicznego VIX

Tabela 51 Działania na rzecz i wspieranie gospodarki niskoemisyjnej

Cele operacyjne	Kierunki rozwoju
1. Zwiększanie efektywności energetycznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Termomodernizacje budynków użyteczności publicznej 2. Modernizacje oświetlenia ulicznego oraz w budynkach użyteczności publicznej 3. Wymiana systemów grzewczych na ekologiczne
2. Redukcja zanieczyszczenia powietrza spalinami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozbudowa ścieżek rowerowych
3. Zwiększanie udziału energii ze źródeł odnawialnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Panele fotowoltaiczne na dachach budynków użyteczności publicznej
4. Działania w zakresie podnoszenia świadomości mieszkańców o wprowadzeniu i znaczeniu gospodarki niskoemisyjnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorowanie ogłaszanych programów na realizację zadań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej 2. Informowanie o możliwości aplikowania o środki finansowe 3. Organizowanie spotkań, szkoleń w tym również w zakresie wypełniania dokumentacji dotyczących wniosków aplikacyjnych

4. Zgodność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

Strategia jako dokument kompleksowy, swoimi celami i założeniami winna wpisywać się w inne dokumenty strategiczne wyższego rzędu. Są to ramowe dokumenty które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym.

Tabela 52 Dokumenty strategiczne wyższego rzędu względem Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Rakoniewice

Nazwa dokumentu	Cele, priorytety, założenia
Obszar interwencji: Unia Europejska	
Europa 2020 strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	<p>Założeniem dokumentu jest wyjście z kryzysu i przygotowanie gospodarki europejskiej na wyzwania czekające ją w nadchodzącym dziesięcioleciu.</p> <p>Priorytety to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji • rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej • rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną
Obszar interwencji: Polska	
Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p>Priorytetem dokumentu jest wzmocnienie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów, zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę życia ludności.</p> <p>Główne obszary strategiczne to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sprawne i efektywne państwo • konkurencyjna gospodarka • spójność społeczna i gospodarcza
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	<p>Cel główny dokumentu to poprawa jakości życia Polaków mierzona wskaźnikami jakościowymi, a także wartością oraz tempem wzrostu polskiego PKB</p> <p>Obszary rozwoju to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konkurencyjność i innowacja gospodarki • równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski • efektywność i sprawność państwa
Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020	<p>Założenia dokumentu to odrabianie zaległości rozwojowych oraz budowa nowych przewag konkurencyjnych.</p> <p>Obszary priorytetowe to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego • innowacyjność dla wzrostu inteligentnego • aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020. Regiony, Miasta i Obszary Wiejskie	<p>Cel strategiczny to efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju, wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p> <p>Cele szczegółowe to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów • budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych • tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<p>Cele dokumentu to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków

	<p>miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów • poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej • kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski • zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa, • przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego
<p>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020</p>	<p>Cel główny dokumentu obejmuje rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.</p> <p>Cele szczegółowe to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost zatrudnienia • wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych • poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym • poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej • podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli
<p>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020</p>	<p>Cel główny to wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym.</p> <p>Cele szczegółowe to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji • poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne • usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy • rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego
<p>Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012-2020</p>	<p>Cel główny to poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju.</p> <p>Cele szczegółowe to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich • poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej • bezpieczeństwo żywnościowe • wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-

	<p>spożywczego</p> <ul style="list-style-type: none"> ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.
Obszar interwencji: Województwo Wielkopolskie	
Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski na lata 2010-2020	<p>Najważniejsze kierunki polityki to: wzmacnianie innowacyjności i konkurencyjności Wielkopolski.</p> <p>7 programów strategicznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> partnerstwo dla innowacyjności innowacyjne przedsiębiorstwa innowacyjny urząd skuteczne instytucje otoczenia biznesu współpraca nauki z gospodarką edukacja dla innowacji proinnowacyjny samorząd lokalny
Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r.	<p>Cel generalny: efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju.</p> <p>Cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami lepsze zarządzanie energią zwiększanie konkurencyjności i metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie zwiększenie spójności województwa wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem rozwój współpracy terytorialnej
Strategia wzrostu efektywności energetycznej i rozwoju odnawialnych źródeł energii w Wielkopolsce na lata 2012-2020	<p>Dokument nakreśla ogólne kierunki działań Województwa Wielkopolskiego w zakresie wzrostu efektywności energetycznej i rozwoju odnawialnych źródeł energii na lata 2012-2020, umożliwiające zrównoważony rozwój gospodarczy regionu, poprawę jakości życia i bezpieczeństwa energetycznego mieszkańców oraz wypełnianie zobowiązań wynikających z przyjętego przez Polskę pakietu klimatyczno-energetycznego.</p>
Strategia Promocji Gospodarczej Województwa Wielkopolskiego na lata 2011-2020	<p>Obszary promocji:</p> <ul style="list-style-type: none"> promocja wielkopolskich przedsiębiorstw (w tym promocja eksportu) promocja inwestycji w Wielkopolsce promocja turystyki biznesowej przyciąganie do regionu atrakcyjnych rezydentów (migracje) przyciąganie do regionu imprez o charakterze ogólnopolskim i międzynarodowym (dyplomacja publiczna) integracja wewnętrzna
Strategia Działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu na lata 2013-2016 z perspektywą do	<p>Cel strategiczny: poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku w województwie wielkopolskim.</p>

2020 r.	(WFOŚiGW) w Poznaniu jest elementem systemu finansowania ochrony środowiska. W perspektywie strategicznej do 2020 r. WFOŚiGW w Poznaniu, jak i cały system Funduszy współpracujących wzajemnie oraz z wszystkimi instytucjami, podmiotami i osobami zaangażowanymi w problematykę ochrony środowiska, wspiera beneficjentów w realizacji przedsięwzięć służących poprawie stanu środowiska i zrównoważonemu gospodarowaniu jego zasobami, mając na uwadze stałe podnoszenie efektywności.
Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 r.	Dokument wyznacza priorytetowe kierunki regionalnej polityki społecznej, które stanowią wyznacznik i inspirację do podejmowania działań mających na celu wyrównywanie szans środowisk i grup społecznych województwa. Działania uwzględniają specyficznych adresatów, jakimi są: <ul style="list-style-type: none"> • osoby starsze • osoby niepełnosprawne • dzieci i młodzież • kategorie wysokiego ryzyka socjalnego • a także wszystkich mieszkańców Wielkopolski, przy uwzględnieniu ich uczestnictwa w różnych wymiarach życia społecznego (kultura, sport i turystyka, edukacja, pomoc społeczna, rynek pracy, służba zdrowia). Priorytety to: <ul style="list-style-type: none"> • Wielkopolska Równych Szans i Możliwości • Zdrowi Wielkopolanie • Bezpieczna Wielkopolska • Wielkopolska Obywatelska.
Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej w woj. wielkopolskim na lata 2013-2020	Dokument określa priorytetowe dla rozwoju ekonomii społecznej przedsięwzięcia strategiczne w obszarach trzech kluczowych działań: systemowych, działań kierowanych do powstających i funkcjonujących podmiotów ekonomii społecznej oraz kierowanych do społeczności lokalnych.
Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2020	W swych założeniach jest doprecyzowaniem strategicznych kierunków polityki społecznej województwa wielkopolskiego w obszarze ochrony dziecka i rodziny przed przemocą. Pozostaje kompatybilny ze Strategią Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku, a także wpisuje się w Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest wynikiem współpracy wielu instytucji i organizacji działających w województwie wielkopolskim na rzecz wsparcia rodziny doświadczającej przemocy. Wsparty diagnozą zjawiska przemocy łączy wiedzę i doświadczenie osób aktywnie kreujących politykę społeczną na poziomie lokalnym, powiatowym i regionalnym. Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2020 powstał w ramach projektu systemowego Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu pn. „Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej w Wielkopolsce” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, zadanie: Rozwój dialogu, partnerstwa i współpracy na rzecz przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego w regionie.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Rakoniewice na lata 2016-2021 w swoich głównych zamierzeniach skupia się na zrównoważonym rozwoju obszaru, poprzez działania w sektorach takich jak infrastruktura, środowisko, gospodarka, zdrowie, opieka społeczna, edukacja itp. Z kolei w przyjętej wizji i misji, wykazuje komplementarność w zakresie spójności społecznej, gospodarczej i przyrodniczej.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Rakoniewice na lata 2016-2021 koreluje z powołanymi dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

5. Źródła finansowania

O tym, w jakim stopniu uda się osiągnąć przyjęte w strategii cele i zrealizować zadania, będą w dużej mierze decydować możliwości (środki) finansowe jednostki. Na etapie opracowania strategii, nie da się dokładnie określić źródeł finansowania. Można jednak przeanalizować i wskazać te najważniejsze.

W ramach realizacji strategii, głównym inwestorem będzie Gmina Rakoniewice. Dochody własne i wielość zadań do realizacji wymagają pozyskiwania dodatkowych środków z dostępnych źródeł finansowania. W interesie jednostki i jej szans rozwojowych leży bowiem korzystanie z wszelkich możliwych do pozyskania środków zewnętrznych. Środki własne winny być wykorzystywane na wnoszenie udziałów własnych.

W pierwszej kolejności gmina powinna ubiegać się o niezbędne środki gwarantujące uzyskanie wsparcia finansowego z Unii Europejskiej. Podstawę finansowania inwestycji winno stanowić właśnie to źródło. Perspektywa finansowa Unii Europejskiej jest prawdopodobnie ostatnią tak zasobną i bogatą w środki. Zakłada się, że w latach 2014-2020 Polska otrzyma 82,5 mld euro z unijnej polityki spójności, więc skorzystanie z tych pieniędzy jest wielką szansą na przyspieszenie rozwoju. Gmina Rakoniewice będzie mogła skorzystać głównie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020, oraz krajowych programów operacyjnych.

Inne środki pochodzące ze źródeł zagranicznych to Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa. To projekty realizowane wspólnie przez podmioty polskie i zagraniczne. W latach 2014-2020 planowane jest utworzenie dwóch programów wzdłuż wschodniej granicy Polski:

- Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina,
- Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja.

Możliwe do pozyskania środki pochodzące z dotacji celowych będących w dyspozycji odpowiednich ministerstw są środkami publicznymi o charakterze bezzwrotnym, przeznaczanymi na finansowanie lub dofinansowanie kosztów wykonania ściśle określonych zadań czy celów.

Środki funduszy celowych to Środki Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej.

Szereg inwestycji między innymi z zakresu komunikacji drogowej, ochrony środowiska, rekreacji, będzie miała charakter ponadlokalny, czy regionalny. Z tego też względu należy szukać porozumień z innymi jednostkami (powiat grodziski, samorząd województwa wielkopolskiego - w przypadku dróg Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Poznaniu, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, inne gminy) pozwalających na wspólne realizowanie takich inwestycji. Udział budżetów innych jednostek w strukturze finansowania przedsięwzięć będzie uzależniony od możliwości zaangażowania poszczególnych podmiotów w realizację zadań ujętych w strategii oraz od jej wsparcia ze strony państwa.

Istotnym narzędziem współdziałania w zakresie przyspieszenia rozwoju Gminy Rakoniewice, może stać się także kapitał prywatny. Partnerstwo publiczno-prywatne jest formą finansowania zadań ponadlokalnych przez koncentrację środków publicznych. Obecnie mało popularne, w najbliższej przyszłości stanie się zapewne jednym z najważniejszych źródeł środków na finansowanie przedsięwzięć infrastrukturalnych i innych inwestycji, w szczególności z uwagi na nowe przepisy, w tym ustawy o rewitalizacji. W układzie tym partnerem jednostki jest firma prywatna, posiadająca doświadczenie np. w budowie podobnych obiektów oraz zarządzania nimi. Umożliwia to jednostce osiągnięcie oszczędności w kosztach

w całym okresie eksploatacji obiektu. Zgodnie z podstawową zasadą partnerstwa, ewentualne płatności ze strony podmiotu publicznego uruchamiane są dopiero po wybudowaniu infrastruktury i udostępnieniu przez partnera prywatnego usług o uzgodnionej wcześniej jakości. Pozwala to na przeniesienie ciężaru finansowania budowy na okres późniejszy, a tym samym skoncentrowanie ograniczonych zasobów własnych na projektach kwalifikujących się do współfinansowania z Unii Europejskiej, w okresie kiedy ich strumień jest najszerszy.

Inne środki finansowe to kredyty, w tym także kredyty preferencyjne. Udzielane są na realizację określonych projektów, związanych z wykonaniem zadań. Kredyty preferencyjne mogą być źródłem finansowania przedsięwzięć przewidzianych w strategii. Pomoc przysługuje wyłącznie tym inwestorom, którzy realizują przedsięwzięcia z udziałem kredytu bankowego i udzielana jest w formie premii z przeznaczeniem na spłatę określonego % zaciągniętego kredytu.

Do budowy i modernizacji obiektów sportowych można wykorzystać np. dopłaty TOTO-lotka. Środki te pochodzą z dopłat do stawek w grach liczbowych organizowanych przez Totalizator Sportowy. Urzędy miast i gmin oraz inne podmioty ubiegające się o dofinansowanie, zgłaszają wnioski o wpisanie przedsięwzięć do programów rozwoju bazy sportowej bezpośrednio do urzędów marszałkowskich.

Zgodnie z danymi Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, na szeroko rozumiane działania rewitalizacyjne na lata 2014-2020 przewidziano co najmniej 25,0 mld zł, z czego ok. 22,0 mld zł ma pochodzić z programów unijnych, a ok. 3,0 mld ze środków budżetu państwa oraz budżetów samorządów. Dla działań rewitalizacyjnych finansowanych ze środków Unii Europejskiej ważnym odniesieniem są horyzontalne Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, których adresatami są instytucje zarządzające regionalnymi i krajowymi programami operacyjnymi. Charakter wytycznych jest ramowy, co oznacza, że instytucje zarządzające poszczególnymi programami operacyjnymi mogą opracować własne szczegółowe wytyczne w zakresie programów oraz procedur wyboru projektów rewitalizacyjnych. Głównym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych (wynikających z programów rewitalizacji) są środki regionalnych programów operacyjnych (Europejski Fundusz

Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny), natomiast wsparcie z krajowych programów operacyjnych jest uzupełniające i odbywa się głównie poprzez formułowanie preferencji dla projektów wynikających z programów rewitalizacji.

Tabela 53 Przykładowe źródła finansowania zewnętrznego dla Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Rakoniewice

Nazwa programu	Założenia, priorytety finansowania, oczekiwane efekty
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	<ul style="list-style-type: none"> • promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej • ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu • rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej, • zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej • rozwój infrastruktury bezpieczeństwa energetycznego • ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego • wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia • pomoc techniczna
Program Operacyjny Inteligentny Rozwój	<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie prowadzenia prac badawczo-rozwojowych • wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach • wsparcie otoczenia biznesu • zwiększenie potencjału naukowo-badawczego
Program Operacyjny Polska Cyfrowa	<ul style="list-style-type: none"> • powszechny dostęp do szybkiego Internetu • E- administracja i otwarty rząd • Oś priorytetowa III - Cyfrowa aktywizacja społeczeństwa
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	<ul style="list-style-type: none"> • osoby młode na rynku pracy • efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji • szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju • innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa
Program Operacyjny Pomoc Techniczna	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymanie i rozwój potencjału instytucji realizujących politykę spójności w Polsce w latach 2014-2020 • przygotowanie beneficjentów do wdrażania projektów • wsparcie wymiaru miejskiego w polityce spójności • system informacji i promocji dla funduszy europejskich

<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego 2014-2020</p>	<p>cele główne: zwiększenie konkurencyjności gospodarczej, wzmocnienie spójności społecznej w województwie wielkopolskim, realizacja programu ma przyczynić się do zredukowania dysproporcji społecznych w regionie</p> <p>priorytety finansowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • badania, rozwój technologiczny i działalność innowacyjna • przedsiębiorczość • transport • środowisko • przejście na gospodarkę niskoemisyjną • wzrost zatrudnienia • uczenie się przez całe życie • włączenie społeczne <p>oczekiwane efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój infrastruktury drogowej • wsparcie dla przedsiębiorstw • dostęp do zmodernizowanej oczyszczalni ścieków dla mieszkańców • pomoc dla bezrobotnych przy poszukiwaniu pracy • pomoc dla mieszkańców zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym • utworzenie w przedszkolach miejsc współfinansowanych
<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020</p>	<p>cel główny: poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich</p> <p>priorytety:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich • poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych • poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie • odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa • wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym • zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich <p>w przypadku samorządów, delegowanie zadań dotyczy m.in. takich działań jak wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa oraz działania podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich, w ramach działania można uzyskać wsparcie np. w zakresie dróg lokalnych, gospodarki wodno-ściekowej, targowisk, dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi</p>
<p>Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020</p>	<p>cel strategiczny: poprawa konkurencyjności i spójności województwa przy zrównoważonym wykorzystaniu specyficznych cech potencjału gospodarczego i kulturowego regionu oraz przy pełnym poszanowaniu jego zasobów przyrodniczych</p> <p>cele główne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa konkurencyjności rolnictwa • zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu • zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich

	<p>osi priorytetowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • innowacyjna i konkurencyjna gospodarka • społeczeństwo informacyjne • energia • środowisko • transport • rynek pracy • włączenie społeczne • edukacja • infrastruktura dla kapitału ludzkiego • pomoc techniczna <p>każdej osi przyporządkowane są właściwe priorytety inwestycyjne, którym odpowiadają konkretne 32 działania na lata 2014-2020</p>
LEADER 2014-2020	może być realizowany na obszarach wiejskich, inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej
Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020	<p>cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost spójności społecznej • poprawa funkcjonowania administracji publicznej • wzrost zatrudnienia <p>najważniejsze cele</p> <ul style="list-style-type: none"> • wsparcie wybranych polityk publicznych • szkolnictwo wyższe • zatrudnienie młodych (15-24 lata) • programy w zakresie staży i praktyk zagranicznych
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	<ul style="list-style-type: none"> • ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach oraz budowa, przebudowa i odbudowa obiektów hydrotechnicznych • racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi obejmujące racjonalną gospodarkę odpadami, ochronę powierzchni ziemi, geologię i geozagrożenia, zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobycia kopalin • ochrona atmosfery na którą składa się poprawa jakości powietrza, poprawa efektywności energetycznej, wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii jak i system zielonych inwestycji • ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów poprzez ochronę obszarów i gatunków cennych przyrodniczo • edukacja ekologiczna • współfinansowanie LIFE+
Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	rozbudowa innowacji w Polsce i zacieśniania współpracy biznesu z nauką (pożyczka na innowacyjność, „Duży bon”)
Ministerstwo Sportu i Turystyki	program inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu (rozwój specjalistycznych obiektów sportowych)

Mogące przybierać różne formy wsparcie zewnętrzne nie jest skierowane jedynie do sektora publicznego - jednostek budżetowych (Gmina Rakoniewice). Mogą z nich korzystać wszyscy, wpisujący się w realizację niniejszej strategii.

Beneficjentami środków mogą być określone grupy osób fizycznych np. osoby niepełnosprawne, bezrobotne, młodzież, kobiety powracające do pracy po przerwie spowodowanej urodzeniem i wychowaniem dziecka. Środki są skierowane także do przedsiębiorców, organizacji pozarządowych czy kościołów.

WDRAŻANIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA

1. Wdrażanie strategii

1.1. Procedury wdrażania

Realizacja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Rakoniewice na lata 2016-2021 wymusza podejmowanie wielu działań. Do wykonania dokumentu strategicznego wpisują się Urząd Miejski Gminy Rakoniewice, jednostki organizacyjne, inne urzędy i jednostki jak np. urząd marszałkowski, starostwo powiatowe, urzędy innych gmin, urząd wojewódzki, organizacje pozarządowe i instytucje działające w gminie, jak i sami mieszkańcy. Wypełniając strategię, Władze Gminy powinny współdziałać zarówno z otoczeniem wewnętrznym i zewnętrznym.

Strategia jest dokumentem otwartym, do którego można włączać nowe projekty. Warto organizować spotkania i warsztaty, służące wymianie poglądów na temat dostosowania strategii do niewątpliwie zmieniającego się otoczenia społecznego i gospodarczego. Można stworzyć i udostępnić stronę internetową służącą do zgłaszania i konsultowania pomysłów tzw. „bank projektów”. Należy bowiem pamiętać, że wyznaczone w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Rakoniewice na lata 2016 - 2021 cele i kierunki działań, powinny być bazą inspiracji do ciągłego podejmowania nowych przedsięwzięć wpisujących się w jej założenia i przyczyniających się do jej realizacji. Z drugiej strony, niezbędna jest jednak ochrona dokumentu i zawartego w nim programu, przed pokusami zbyt częstych zmian wynikających choćby z kadencyjności władz lokalnych. Temu służyć może powołanie specjalnej instytucji koordynującej.

1.2. Zasady i tryb wdrażania strategii

Wdrażanie Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Rakoniewice na lata 2016 - 2021 będzie się odbywać zarówno poprzez realizację naznaczonych jej treścią (kierunkami

rozwoju) zadań i przedsięwzięć, jak i za pośrednictwem zawartych w niej programów. Nastąpi to za przyczyną uchwalania i wykonywania wieloletniego planu inwestycyjnego i rocznych budżetów. Istotnym elementem będzie szczegółowa projekcja alokacji środków na realizację zadań.

Głównym aparatem instytucjonalnym wdrażania strategii będzie Urząd Miejski Gminy Rakoniewice, a ośrodkami koordynującymi współpracę w poszczególnych obszarach tematycznych stosowne jego wydziały merytoryczne, jak i jednostki organizacyjne.

2. Monitorowanie i ewaluacja

Monitorowanie

Monitorowanie to ciągły proces obserwacji ewidencjonowania i oceny zmian zachodzących w otoczeniu i efektów naszych działań.

W fazie realizacji strategii główne zadania systemu monitorowania to:

- identyfikacja partnerów, obszarów, zasobów w regionie, które włączone w realizację strategii dadzą maksymalny efekt w relacji do zaangażowanych środków,
- analiza alternatywnych rozwiązań, uzgodnienie priorytetów i ich selekcja,
- definiowanie planu realizacyjnego,
- analiza nakładania się efektów projektów realizowanych w ramach różnych polityk sektorowych i programów horyzontalnych na osiągnięcie celów strategicznych i przybliżanie realizacji wizji strategii,
- kontrola procesu.

Ewaluacja

Ewaluacja to niezbędny w prawidłowej realizacji strategii proces jej oceny. Dotyczy nie tylko realizacji dokumentu, ale także jego wpływu na wszelkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego. Musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy lokalne i problemy społeczności. W węższym

aspekcie, ewaluacja koncentruje się na realizacji poszczególnych elementów strategii, przy czym kryteriami oceny zapisów są:

- wskaźniki realizacji celów i zadań,
- rozwiązywanie problemów (wyzwań przyjętych w strategii),
- realizacja wizji rozwoju.

Wyróżniamy 3 rodzaje ewaluacji:

- ewaluacja ex-ante, przed zaakceptowaniem strategii,
- ewaluacja on-going, w środku lub w trakcie trwania realizacji strategii,
- ewaluacja ex-post, po zrealizowaniu projektów częściowych strategii.

Ewaluacja ex-ante opisuje zakładane cele, przewidywane rezultaty, spójność z celami rozwojowymi danego obszaru, komplementarność z innymi projektami. Ewaluacja ex-ante została wykonana na etapie formułowania niniejszej strategii.

W przebiegu ewaluacji on-going analizuje się proces wdrożenia i ocenia dotychczasowe efekty, co pozwala odpowiedzieć na pojawiające się pytania, rozwiązać ujawnione problemy. Można tu ocenić przede wszystkim skuteczność i efektywność projektu na danym etapie. Ewaluacja on-going będzie wykonywana w trakcie realizacji projektów.

W ewaluacji ex-post ocenione będą efekty i sformułowane wnioski na przyszłość (odnośnie następnych projektów). Należy tutaj zwrócić szczególną uwagę na użyteczność i trwałość przedsięwzięć.

Wskaźniki

Podstawowym instrumentem monitorowania są wskaźniki. Wskaźnik jest wyznacznikiem stanu analizowanego zjawiska i może odnosić się do zmian zachodzących w otoczeniu jak i mierzyć efekty strategii na różnych poziomach jej realizacji.

W monitorowaniu zmian zachodzących w otoczeniu stosowane będą wskaźniki w zależności od celów i priorytetów strategii oraz dostępności danych dla planowania regionalnego.

Spis tabel:

Tabela 1 Liczba pomników w Mieście i Gminie Rakoniewice	18
Tabela 2 Drogi publiczne na terenie Gminy Rakoniewice.....	27
Tabela 3 Drogi powiatowe na terenie Gminy Rakoniewice.....	29
Tabela 4 Drogi gminne na terenie Gminy Rakoniewice	30
Tabela 5 Korzystający z instalacji w % ogółu ludności Gminy Rakoniewice.....	35
Tabela 6 Długość sieci wodociągowej w km	36
Tabela 7 Liczba czynnych przyłączy wodociągowych w szt.	36
Tabela 8 Długość sieci kanalizacji sanitarnej w Gminie Rakoniewice w km	37
Tabela 9 Liczba czynnych przyłączy kanalizacyjnych w Gminie Rakoniewice w szt.....	38
Tabela 10 Długość sieci gazowej w Gminie Rakoniewice w m	39
Tabela 11 Liczba czynnych przyłączy gazowych w szt.....	39
Tabela 12 Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem w Gminie Rakoniewice	40
Tabela 13 Stan ludności w Gminie Rakoniewice	41
Tabela 14 Saldo migracji oraz przyrost naturalny w Gminie Rakoniewice	43
Tabela 15 Ludność Gminy Rakoniewice wg płci, z podziałem na wiek	43
Tabela 16 Udział ludności Gminy Rakoniewice w poszczególnych grupach wiekowych	44
Tabela 17 Struktura ludności Gminy Rakoniewice w zakresie płci.....	45
Tabela 18 Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.....	47
Tabela 19 Wykrywalność przestępstw i czynów karalnych popełnianych na terenie Gminy Rakoniewice	48
Tabela 20 Zagrożenia pożarowe w Gminie Rakoniewice.....	49
Tabela 21 Liczba oddziałów, dzieci i uczniów placówek oświatowych w Gminie Rakoniewice	50
Tabela 22 Liczba oddziałów, dzieci i uczniów przedszkoli w Gminie Rakoniewice	50
Tabela 23 Liczba oddziałów, dzieci i uczniów szkół podstawowych w Gminie Rakoniewice	51
Tabela 24 Liczba oddziałów, dzieci i uczniów gimnazjów w Gminie Rakoniewice	52
Tabela 25 Podstawowe dane o zasobach mieszkaniowych Gminy Rakoniewice	57
Tabela 26 Mieszkaniowy zasób Gminy Rakoniewice	58
Tabela 27 Mieszkaniowy zasób Gminy Rakoniewice	59
Tabela 28 Mieszkaniowy zasób Gminy Rakoniewice – Dworzec PKP	62
Tabela 29 Liczba i kwoty wypłaconych dodatków mieszkaniowych w Gminie Rakoniewice	63
Tabela 30 Klasy gruntów ornych na terenie Gminy Rakoniewice.....	64
Tabela 31 Wielkość gospodarstw rolnych Gminy Rakoniewice wg stanu na koniec 2014 r.....	65
Tabela 32 Podstawowe dane o strukturze własnościowej przedsiębiorstw Gminy Rakoniewice.....	66
Tabela 33 Struktura branżowa (PKD 2007) przedsiębiorstw Gminy Rakoniewice	67
Tabela 34 Osoby pracujące na 1.000 ludności w gminach powiatu grodzkiego	69
Tabela 35 Osoby pracujące z Gminy Rakoniewice.....	69
Tabela 36 Osoby bezrobotne z Gminy Rakoniewice, zarejestrowane w PUP w Grodzisku Wlkp. wg płci	70
Tabela 37 Bezrobotni z Gminy Rakoniewice według wieku i wykształcenia w 2014 r.	70
Tabela 38 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci (%).....	71
Tabela 39 Dochody Miasta i Gminy Rakoniewice	71
Tabela 40 Wydatki Miasta i Gminy Rakoniewice	72

Tabela 41 Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu na terenie Gminy Rakoniewice.....	76
Tabela 42 Analiza SWOT	87
Tabela 43 Rozwinięta infrastruktura drogowa zapewniająca odpowiednią sieć dróg, ich jakość a także zadowalającą komunikację	94
Tabela 44 Infrastruktura techniczna wystarczająca dla potrzeb społecznych i gospodarczych.....	96
Tabela 45 Kreowanie i wspieranie rozwoju gospodarczego gminy (przedsiębiorczość i rolnictwo)	97
Tabela 46 Edukacja dostosowana do bieżących i przyszłych racji	99
Tabela 47 Bogate, tworzące tożsamość gminy dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze	100
Tabela 48 Troska o ład przestrzenny i bezpieczeństwo	103
Tabela 49 Podwyższenie poziomu opieki społecznej, zdrowotnej, mieszkalnictwa oraz usług administracji.....	104
Tabela 50 Rewitalizacja.....	107
Tabela 51 Działania na rzecz i wspieranie gospodarki niskoemisyjnej	108
Tabela 52 Dokumenty strategiczne wyższego rzędu względem Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Rakoniewice	109
Tabela 53 Przykładowe źródła finansowania zewnętrznego dla Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Rakoniewice	116

Spis rysunków:

Rysunek 1 Gmina Rakoniewice na tle Polski.....	10
Rysunek 2 Gmina Rakoniewice na tle powiatu grodzkiego.....	11
Rysunek 3 Obszar Gminy Rakoniewice	11
Rysunek 4 Powierzchnia Gminy Rakoniewice na tle powiatu grodzkiego	12
Rysunek 5 Sołectwa Gminy Rakoniewice.....	13
Rysunek 6 Struktura powierzchni gruntów Gminy Rakoniewice	14
Rysunek 7 Mapa początku szlaków pieszych i rowerowych w Gminie Rakoniewice.....	25
Rysunek 8 Mapa szlaków pieszych i rowerowych w Gminie Rakoniewice	26
Rysunek 9 Droga krajowa nr 32	28
Rysunek 10 Trasa obwodnicy drogi krajowej nr 32	29
Rysunek 11 Zaludnienie w poszczególnych miejscowościach w 2014 r.	42
Rysunek 12 Struktura własnościowa przedsiębiorstw Gminy Rakoniewice	66
Rysunek 13 Struktura branżowa przedsiębiorstw Gminy Rakoniewice.....	67
Rysunek 14 MPZP – ul. Nowotomyska w Rakoniewicach	75
Rysunek 15 MPZP - Osiedle Wygoda II	75
Rysunek 16 MPZP - teren prywatny w Rakoniewicach	76